

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasuti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTAN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-u. 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Halálharangok

Budapest, június 12.

Ujra megszólalnak a gyászharangok, mint sokszor, amióta Tiszának szava van a kormányzatban. Most egészen az övé a szó; teljesen ő képviseli a végrehajtó hatalmat s tele tudóval szól is róla. De ha gyászharangokat említünk, amelyek ujólag megkondultak, soha szomorubb temetésre nem szólítottak, mint most. Mert Tisza temetni akarja összes szabadság-intézményeinket s mindazt, amiért szabadsághősök harcoltak, martirok vérezték s meghaltak s amit még eddig a sors meghagyott a nemzetnek.

A temetésre hívó szót megelőzte egy sötét cselekedet: a mai napon történt lapelkobzások. Már ebből is mindenki sejtheti, mit várhat a nemzet Tisza kormányzatától. A sajtószabadságot elkobozni, azt megfojtani s tönkretenni a közszabadság legnagyobb biztosítékát: ez volt régtől fogva Tisza óhaja. Mert a szabad szó kimondásában, a gondolat kifejezésében és terjesztésében mindig magára és reakziós hajlamaira nézve igen nagy veszedelmeket látott. Kezdetnek tehát elég világos ez a mai nap.

Az ellenzékmentes törvényhozó testület képviselőházában, ahol csak egy-ivásu klakörök voltak jelen és Tisza minden kijelentésére éljenriadalmakba törtek ki, hogy szinte belekábultak, ki-

fejtette programját, melynél nemzetgyilkolóbhat nem lehet elképzelni.

Hogy urainak s parancsolóinak Bécsben kedvében járjon, kegyeit biztosítsa s magát hatalmi bátyákkal körülvégye, hamarosan bejelentette, hogy a katonai készenlét céljaira újabb súlyos áldozatokra készüljünk s ne riadjunk vissza semmitől. Ha az ország roskadozott eddig, ám roskadozzék tovább s mit törődik ő vele, ha a teher alatt Magyarország népei teljesen letörnek? Csak ő maradjon felül s a sópénzen hizott párt, mely mögötte áll. S Bécs kegyeinek sugarai világítsanak neki. Mit neki Magyarország! Mit neki Hekuba!

De hatalmát nem tartaná teljesnek, ha a közigazgatás terén nem tenné meg azt, amit tenni akart. S jóllehet a törvényhatóságok mai rendszerének híve volt a közelmúltban, legalább hívének vallotta magát, most mégis „tapasztalatai”-ra hivatkozik, amikor a megyei önkormányzatot is sirba akarja sülyeszteni. Államosítani akar. Mindenáron államosítani, hogy ne maradjon meg semmi abból, amivel Bécs ellen védekezniink lehetne s amivel Magyarország dokumentálni tudja önállóságát.

Ki akar nevezni mindenkit, akinek a közigazgatásban szava és jelentősége van. A municipiumokat létfundamentumaikban akarja megtámadni, hogy korlátlan ur maradhasson az egész vonalon. Diabolikus szellemének minden sötét és végzetes fanatizmusával rohan

neki létérdekeinknek. S ugy gondolkozik nyilván, hogy ami II. József császárnak nem sikerült, az sikerülni fog neki. Nincs szüksége egyébire, mint hatalomra s népgyűlöletre. Annak pedig ugyancsak bővíben van.

De ráéhezett másra is. A vidéki városok rendőrségét is államosítani akarja és megfájdult a foga a főváros törvényhatóságára is. Az új városi törvénybe bele akarja vinni hatalmi szféráját oly széles terjedelemben, amilyen szélesre éppen szüksége van, hogy a főváros közgyűlésein oly szavak föl ne csendüljenek, amelyek a Bécsset szolgáló hatalomnak kellemetlen muzsikát jelenthetnek.

Ha reakziós és nemzetellenes programot vártak tőle bécsi parancsolói, vajjon kellett-e ennél reakziósabb. Amit ezen a téren produkálni lehetett, azt kifejtette mindabban, amit mondott és amit nem mondott. S abban, amit elhallgatott, foglaltatik annyi, mint abban, amit kifejezésre juttatott. Nem szólt ugyanis semmit az elenzékről. Hallgatva sompolygott el a kérdés mellett, ami azt jelenti, hogy milyen maga alatt állónak tartja, mily mellékesnek minősíti a képviselőtestületnek egy teljes harmadát. Ez az, amit elhallgatott s ami azt fejezi ki, hogy a megbélyegzett munkapárt az, amire támaszkodni akar és semmi másra.

Nem feledkezett meg szólni a sajtótörvény revíziójáról sem. Mily irányuak

Ákos a napon

Irta; Elek Alfréd

(Utánnomás tilos)

Ákos, a hivatalnok, elbéd után kiment a ligetbe és szembe a nappal leült egy padra sütkérezni. Ezt minden nap meg szokta tenni s ősz felé már ugy le volt sülvé, mintha csak valami előkelő tengeri fürdőn töltötte volna a nyarat.

Elővette a rendes ujságját és kiolvasta. A vegyes rovatban egy különösen érdekes hírre bukkant, czime „Atlantis elsüllyedése” volt.

„Komoly tudósok állítása szerint Atlantis a hatodik világrész, tényleg létezett Afrikától nyugatra; már a régi görögök is ezt állították. Egy óriási sziget volt Atlantis és nagyszerű, fejlett kulturája kellett, hogy legyen. Nemrég ugyanis találtak három egészen egyforma vázát, melyek anyagát nem tudják megállapítani, mindenik vázában volt egy-egy ércpéncs ezek anyagát sem ismerik. Csak egy elsüllyedt világrész földjének kohójából kerülhetek elő ezek az anyagok. A vázák mindenikén bagolyfej ékeskedett, ami az egyiptomi ékirás szerint M betűt jelent; tehát Mu államban készülhettek ezek a vázák, ami pedig Atlantis egy része volt.”

A nap forrón tüzött le és Ákost elnyomta az álom. Kezéből kiejtette az ujságot, amit egy csavargó el is emelt mellőle. És Ákos mély álomba merült.

*

— Különös, — gondolta Ákos — milyen magasra nőnek itt a pálmák s jaj! né! milyen vönvörű színes, tarka madarak ugrádoznak

rajtuk, kékek, sárgák, pirosak és zöldek. Hát azok a hosszú, vékony fák? Ilyeket még sohasem látott s hogy ringatja őket a szellő!

Ákos elindult a forró homokon és föl-föl szisszent, mert égette a talpát. Bogarak zümögtek körülötte, nagy, sobase látott bogarak, nagyobbak a daráznál is. Most farkesóvalva közeledett feléje egy furesa, kis állat, végignyaldosta Ákos kezét s azután tovább rohant s eltűnt a pálmák között. Messziről mintha oroszlánt hallott volna ordítani, fájó, szorongó érzés fogta el és menekülni szeretett volna. Fullasztó volt a hőség, a nap korongja ugy fűtött, mint egy óriási kobó. Ákos mélyen a szemére huzta a kalapját s így ment tovább a homokos uton.

Most egy szép fekete leány jött feléje; dus hajfürtjei leomlottak a vállán. Nagy fekete szemei csodálkozást, elámulást fejeztek ki, a mikor meglátta Ákost és megállott.

Ákos most szemügyre vette a lányt; nem néger, mert az arca piros és nem olyan fekete, mint a néger nők. Fülében fölbevalók lógtak s ez volt minden dísz. Ákos annyira elfogódott, hogy csak nehezen tudott szóhoz jutni.

— Hol vagyunk most, édes? — szólt hebegve.

— Ez Atlantis! — felelte a lány és kezét csipőjére téve, mosolygott.

Ákos meglepődött. Atlantis! Egy darabig eltűnődött még ezen a szón, azután közelebb lépett a lányhoz és meg akarta fogni a kezét. A lány azonban vihogva elszaladt és csak jó messziről — ahol már biztonságban érezhette magát — nézett vissza Ákosra, aki még mindig ott állott, szájátva, szótlannul, mintha bálványnyá meredt volna. Miért fél tőle ez a

lány? Hiszen ő csak meg akarta érinteni, vajjon valóság-e, él-e, nem csak káprázat-e az egész?

Most egy vén, fehérszakállas ember jött feléje; valamit mormolt magában és egyre a mellét ütögette jobb kezével. Ákos tőle is megkérdezte, hogy hol van ő itten? Az öreg először elesodálkozott a kérdésen, majd csöndesen és hamarosan mondta

— Ez Atlantis! — Azután ment ő is tovább és taktusra verte a mellét.

Halk szellő bujkált a fák között és meglegyintette Ákos arcát. A pálmák bölöngattak, a tarka madarak furesa, rikácsoló hangon beszélgettek a fákon. Ákos boldog volt és nagy györűséget érzett, hogy ebben a furesa világban is otthon érzi magát. Csak az emberek különösek egy kicsit, de a színek, a színek megvesztegetően szépek.

Ákos rajongva ment tovább. Egyszerre azt látja, hogy a lány — aki az imént elszaladt tőle — visszajön és egy nagy piros rózsát tart a kezében; nevetve Ákoshoz lépett és gomblyukába tűzte a rózsát. Azután megajjolt, megcsókolta a lány kezét és elváltak.

Ákos most már tele tudóval szitta a rózsá illatát, miközben egyre ezt a szót mondogatta:

— Atlantis! At-lantis! At-lant! — gondolta Ákos; ez lehet At-világ is. Lant is világot jelent; a költő lantja egy egész világ! De lehet „land” is. At-land! Olyan régi volna már ez a két szó! Mért ne lehetne.

Ezen még sokáig elgondolkozott és amint tovább ment, sok emberrel találkozott az uton. Asszonyok jöttek, tele korsót vittek a fejükön, ugy, hogy nem is fogták s azok még sem estek le. Ákos szólni akart, hogy vigyáz-

a tervei? Valóban, ha egyetlen szót sem szólt volna erről, a mai lapelkobzások elég világosan beszéltek róla. Meg akarja szüntetni az eddigi „féktelenségeket”. Féktelenség alatt természetesen érti az ellenzéki sajtó bírálatát. Mindent féktelenségnek hajlandó minősíteni, ami a sajtónyilatkozatokban kormányellenes és így neki kellemetlen és kényelmetlen. Nem féktelenség csak az, ami neki konveniens fog. Ennyiben tisztelni fogja a sajtószabadságot. Minden más sajtószabadságot meg akar fojtani.

Ezek után mi jelentősége lehet annak, amit a sztrájk törvényről és a választójogról mondott? A sztrájk törvényvel nem lehet más célja, mint a reakció megerősítése és a munkásság teljes letörése. Farkasnak nem lehet más szándéka, mint az, hogy mindent összetépjen, ami fogai közé akad. A választójogi intézkedések, amelyeket még tenni akar, szintén főlegesek. Ily választási törvényvel szemben, akármilyenek lesznek is a kerületi beosztások, s a közigazgatási rendszer fundamentális megsemmisítése után nem választhatnak majd másképpen, csak úgy, ahogyan ő akarja majd.

Ez volt Tisza István beköszöntője a képviselőházban. Aki ebben a programbeszédben nem hallotta a halálharang megkondítását, az valóban nem értette meg. De azért a kétségbeesést, mely a temetésre való hívást nyomon követi, enyhítheti az a tudat, hogy éppen ez a program fogja magát Tiszát megsemmisíteni. Hisz II. József is belátta, ha a halálos ágyán is, hogy egy nemzetet léteiben letörni nem lehet. Ha Tisza ezt a maga tobzódásában ma még be nem látja, az események majd megtanítják rá. Egy nemzet egyeteme mégis csak hatalmasabb, mint egy erőszakos bihari junker, ha a sópárt szolgálilag a háta mögött áll is.

zának, félt; de azután, mikor látta, hogy milyen biztonsággal viszik a fejükön a telt korsókat, már csak bámult utánuk. Az egyik asszonytól kért is vizet: Ákos nagyot huzott a korsóból és az asszony elsielt a többi után.

Most megállt egy fehér kőszobor előtt. A szobor fele állatot, fele pedig embert ábrázolt; a talapzatára ez volt vésvé

„Az átlátszó fal tövében szeretnék pihenni!”

Ákos arra gondolt, hogy ez talán az ég! Atlantisban talán átlátszó falnak hívják a menyországot és oda vágyódnak az emberek haláluk után; Buddha hívei ezek.

— Az átlátszó fal tövében . . .
Ez csak szimbólum lehet, — fűzte tovább az okoskodását Ákos — mert az üveget itt nem ismerik. Nem, mégse, ez több, mint szimbólum: ez már hit.

Bizonyára a szegény, elkínzott rabszolgák hite ez, ment bizonyos, hogy rabszolgák Atlantisban is vannak; ők szeretnének az átlátszó fal tövében pihenni tétlenül és gondtalanul, akik idelelt sohasem pihenhetek . . .

Ákos előtt egyszerre elborult a világ. Sötét felhők támadtak és eltakarták előle a napot; mint egy nagy gyászlobogó, olyan volt az ég és hirtelen kővér cseppekben hullani kezdett az eső.

Ákos felgyűrte a kabátja gallérját és meghúzódott egy pálmafa alatt, megvárta, amíg eláll az eső, nézte a bodor felhők játékát, hallgatta az esőcseppek komor, egyhangú kopogását a faleveleken és nézte, a lombokon mint bujnak össze a madarak. Látta az eső elől a terebélyes fák alá menekülni az embereket,

Ezt talán titokban ő is bevallotta magának, amikor délután a főrendiházban még sötétebb színezéssel megismételte délelőtti nyilatkozatát, amelyet főnemeseink színe-java: Hadik, Dessewffy, Prónay és bírálattal, teljes bizalmatlansággal bélyegeztek meg. Azaz, de hogy is láta be Tisza még e lesújtó támadások hallatára sem, hogy amit tesz, kész veszedelme az országnak és a liberalizmusnak. Mert ő nem lát be semmit. Ő vadul rohan előre s ez lesz az agyon-sanyargatott magyar nép szerencséje, rohan félelem és gondolkodás nélkül a maga vesztébe is. Hát csak előre!

Budapest, június 12.

Az evangélikus zsinat. A király az evangélikus egyháznak megadta az engedélyt, hogy az őszi egyetemes gyűlés által meghatározandó napon Budapesten zsinatot tartson. Báró Prónay Dezső egyet. felügyelő ezért értesítést és felhívást küldött az összes egyházi fórumokhoz, a melyben őket az egybehívandó zsinatra meghívja azon utasítással, hogy a zsinati képviselők megválasztásáról, az Egyház-Alkotmány szerint, már most gondoskodjanak. Nevezetesen felhívja az összes egyházmegyéket, illetőleg gyülekezeteket, valamint evangélikus főiskolák és középiskolák tanárait és elemi iskolák tanítóit, hogy az Egyház-Alkotmány 167—177 §-ai szerint válasszák meg zsinati képviselőiket. A választások eredménye a püspöki hivatalok révén legkésőbb szeptember hó 15-ig az egyetemes felügyelőnél bejelentendő. A meghívó nyomatékosan figyelmezteti az egyházi tisztviselőket, hogy a választásokat személyes felelősség mellett eítsék meg.

A belügyminiszter szobája a Házban. Az új kormány kinevezésével kapcsolatosan a képviselőházban némi változás áll be a miniszteri szobák körül. Eddig ugyanis a miniszterelnök vállalta a belügyi tárczát és így a belügyminiszter részére a képviselőházban fentartott dolgozószoba a miniszterelnök dolgozószobája előtti előszobából nyílt. Most, hogy a belügyi tárczát nem a miniszterelnök, hanem Sádor János vállalta, a belügyminiszter részére egy új, különálló dolgozószobát rendeztek be és pedig a delegáció elnökének szobáját, amely a delegációs ülésterem mellett van. A berendezés természetesen csak ideiglenes, azonban rövidesen felszerelik a szobát telefontal és mindazokkal a kellékekkel, amelyek egy miniszteri szobához szükségesek.

Nagy csönd volt a tájon, nem hallatszott semmi emberi hang.

Azután újra kisütött a nap és bőségesen ontotta sugarait. Ákos is előbujt a pálmafa alól és most már sietve ment tovább az uton. Messziről hirta, vonta valami különös csillogás, amely elterült a földön. Futni kezdett feléje és nagyon elsodálkozott: nem is tudta, hogy milyen közel volt a tengerhez!

A tenger nevetelt a napsütésben és gyönyörű pompában ragyogtatta magát. Emberek ültek a partján szóltanul és nézték ezt a ragyogást; sokan bementek a vízbe, messzire és onnan visszanéztek a partra. Ákos is kedvet kapott hozzá, levetette a cipőit, a ruháját, kezét belemártotta a vízbe, nem nagyon hideg-e s azután boldog örömmel ült le a homokba, közel a parthoz, majdnem nyakáig ért a víz . . .

Ákos föltette magában, hogy sohasem hagyja el Atlantiszt. Itt szebb, sokkal szebb az élet, bujább, forróbb a nap és az emberek sem rosszak; csak kissé komorak. De ezt majd megszokja valahogyan . . .

„Friss vizet tessék, friss vizet”, kiáltotta bántóan és hangon egy asszony; éppen az előtt a pad előtt állt meg, amelyen Ákos elaludt volt. Az éles, rikácsoló hangra fölébredt: a nyári esőtől még vizes volt mellette a pad. Főfájást érzett és kis fáradságot is. Kereste gomblyukában a rózsát, de az már nem volt sehol; ellophatta valaki. Azután odament a kuthoz, hogy vizet igyék, mert már egészen kiszáradt a torka. Megnézte az óráját: fél három. Most már sietni kell, hogy el ne kesse a hivatalt.

És gyors léptekkel elindult a város felé.

Miért késik a fuzió?

Budapest, június 12.

A fuzió kérdéséről az utóbbi napokban különféle hírek kerültek forgalomba, amelyeknek azonban semmiféle pozitív alapjuk nincsen. Megbeszélések ugyan változatlanul folynak mindenféle irányban, de semmi olyan pozitív eredményt eddig elérni nem tudtak, amely alapot adhatna arra, hogy a fuzió tényleg létrejöjjön. Ahány vezér van, az mind más kombinációval, más programmal van elfoglalva és mire egyik, vagy másik vezér egy-egy programot kap átgondolás és megvitatás céljából, abból napokon át való gondolkodás után olyan ellenprogram jön ki, amely minden eddigi munkát újra felborít. Amikor például gróf Károlyi Mihály átadta Justh Gyulának a maga programtervezetét, Justh nyomban kijelentette, hogy azt elfogadja és a maga észrevételeivel fogja Károlyi Mihály grófnak visszanyújtani. De amikor azután hosszú késedelemmel „elfogadta” ezt a programot, olyan módosításokat és javításokat eszközölt rajta, hogy Károlyinak egyetlen pontja sem maradt benne épen. Justh Gyulának ugyanis meg van az a kitűnő szokása, hogy mindig meghallgatja az ő politikai barátait és miután neki sok politikai barátja van, természetesen mindenik barátjával javítottatott egyet a programon s amíg a program a tizedik javítás után Justh kezéből kikerült, lehetetlen volt ennek a programnak az alapján a fuzió. Ugyanigy volt a dolog Apponyi Alberttel, aki szintén elfogadta a programot, de mire javítani kezdte, az ő pontozatai a Justh Gyula által felállított tételekkel szemben olyan távolságban állottak, mint a néppárt programja a munkapárt politikájától.

Mindezeket csak azért kívántuk előrebocsátani, hogy dokumentáljuk azt, hogy milyen siralmas ez idő szerint az ellenzéki összetartás. Végig korbácsoltatván a Lukács-ára által, Déry Zoltán kitarásával végre elérkezett a magyar nemzet oda, hogy Lukács kénytelen volt miniszterelnöki állását elhagyni. Amit százötven ellenzéki képviselő nem tudott megtenni a parlamentben, amit sehogy sem lehetett elérni, a legvehemensebb parlamenti eszközökkel, azt Déry Zoltán három szóval érte el: Európa legnagyobb panamistájának nevezte a miniszterelnököt és a bírói ítélet el is vágta ennek az embernek a további politikai működését.

Mit csinál most az ellenzék? Ismét sajnos csak arra kell visszatérni, amit már hetekkel ezelőtt hirdettünk: összegyűlnek délután, reggel, este, hajnalban, hajnal előtt, templomban és kávéházban és megint csak oda jutottak, hogy titokban tartják a taktikájukat. Most, amikor Tisza István egy felizgattott, a hatalom elvesztését féltő gárdától körülvéve ezer szuronyal áll az ellenzék elé, most nem képes az ellenzék okos együttműködésre, nem tudnak programot találni a fuzióra, nem tudnak megállapodni a taktika kérdésében, hanem önmaguk taktikáznak délelőtről délutánra és mire 8—10 nap múlva elnapolják a képviselőházat, minden ellenzéki képviselő nyugodtan fog pihenőre térni, mintha isten tudja, miféle eredményt ért volna el, pedig véges-végig nem értek el semmit. Amit elértek, azt Déry Zoltán érte el és amit el lehetne érni, azt egyesült erővel, közös akarattal, elszántsággal, bátorsággal kellene elérni: össze kellene forni egy szétválhatatlan egésszé, hogy egy vezér feje és gondolata szerint lehessen csatába, háborúba, élethalálharcba menni. Mindezek helyett, saj-

nos, magas színvonalu elvi vitákkal mulik az idő és üres deklarációk elhangzása után elszéled a tisztelt ellenzék, nem azért, hogy Pannoniát hódítsa meg, hanem csak azért, hogy a Pannoniában üres asztalokat foglaljon el. Ez így semmiképpen sem jó és ennek az ide-oda kapkodásnak, széthúzásnak a vége egy csufos bukás lesz, amelyet megakadályozni még idejében helyes volna az által, hogy komoly akarattal és elszántsággal egy közös cél felé törekednek, amely hivatva volna kiméletlen erővel szembeszállni azokkal, akik kiméletlen erővel szembe szállnak a magyar alkotmánygyal és szabadsággal.

Az új kormány programja

— Tüntetés a többség a király mellett —

Főrendi támadás Tisza ellen

— Az országgyűlés két Házából. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

Nagy napja volt ma a királyi segítséggel föltámasztott munkapártnak, amely már-már azt hitte, hogy a június másodikán elhangzott ítélet sirba dönti örökre. A sóból lett többség kétségbesésében aligha hitte, hogy ime, a korona is azt vallja, amit ők: *sal reipublicae suprema lex esto*. Sal és nem salus! Vagyis: az állam sója (sal sót jelent) legyen a legfőbb törvény, nem pedig a haza üdve. Helyesen tették tehát az envészettől megóvott sóvitézék és só-hercegek, hogy az uralkodó nevének hállatára hiperloyalis tüntetésbe fogtak, felugráltak, mintegy dróton rángatva és így eltették kenyéradó-gazdájukat.

— Éljen a király! — dörögte a távirati úton berendelt zsoldos-had, amely mámorában később sem fogott ki a vivátozásból. Harsogó éljen jutott az új főnököknek, gróf Tisza István miniszterelnöknek, az új minisztereknek, de már a bukottáknak, a majdnem gróf Lukács Lászlónak, Európa legnagyobb panamistájának gyengébb óváczió járt ki a többi panamistától. Hja, már nem ő tartja az abrakos tarisznyát!

Tisza pont fizkor czilinderben, szalonkabátosán, a felesége társaságában nyitott fiakeren érkezik a parlament elé. Mögötte ezuttal nem kocsiztak detektívek. Ellenben a Városligeti fasortól a Dunapartig olyan rendőri gyalogos és lovas készenlét posztolt, mintha az orosz cárt várnák. (Ki tudja, nem rosszabb-e Tiszá?) A miniszterelnök felesége az első emeleti karzaton foglalt helyet Bölönyi Józsefnél mellett. Talán először jelent meg a galérián Lukács László szépséges hitvese is, most, hogy a férje odalent az első bársonyszékét átengedte a bihari diktátornak. A volt miniszterelnök, valamint gróf Serényi Béla ex-miniszter szerényen hátravonultak a szélsőjobb képviselői padosorába, míg Jakabffy Imre, a távozó belügyi államtitkár a jobbkézen keresett ülést. Vadász Lipót, a bolygó igazságügyi államtitkár csak a foyosón bolyonghatott.

A palota-őrségnek a mai szép napon nem akadt dolga. Horváth Péter alezredes és Gerő Vilmos százados tétlenül ténferogtek, a legkisebb vagdalkozásra sem volt kilátás, miután az ellenzék úgy határozott, hogy ma kivételesen nem megy be a Házba. S így a Házba vezényelt négyszáz csendőr sem bujt elő a pinczéből. Boda Dezső rendőrfőkapitány is megelégedett az egyszerű hallgató szerepével.

A munkapárt ily körülmények között teljes biztonságban érezte magát. Lehetek vagy kétszázegynéhányan. Majdnem minden szá-

mottevő ember megjelent: gróf Khuen-Héderváry Károly, Berzeviczy Albert, báró Vojnits István, báró Papp Géza, Herczeg Ferenc és így tovább, de hiányzott gróf Zichy János, báró Láng Lajos, Kabós Ferencz, Plósz Sándor s még vagy husz-harmincz ember. A miellenzékét Lengyel Zoltán és Béla Henrik, a disszidenseket Márkus József, Sándor Pál, ifju Erdélyi Sándor képviselték s eljött hosszú idő után ismét Kristóffy József is. A nemzetiségiek Miháli Tivadart és Pop-Csicsó Istvánt küldték ki.

Ülés közben érdekes vendégek érkeztek a képviselőházba. Wickenburg István, Fiume kormányzója, aki nyomban az ülés után felkereste Tiszát és hosszabb ideig tárgyalt vele, Heltai Ferencz főpolgármester, aki a főváros holnapi közgyűlése ügyében referált a miniszterelnöknek és Geszti Andor kir. ügyész. Balogh Jenő dr. igazságügyminiszter, aki szürke félszégével egy atndijmentes tanulóra emlékeztet, azonnal magához kérte Gesztit és utasításokat adott neki a lapokkal szemben követendő magatartás ügyében.

A munkapárti képviselők féltizenegykor tódulnak be a terembe. Lukács László szürke ruhában szinte észrevétlenül helyezkedik el a harmadik padosorban, báró Ghyllányi Imre előbbi helyén.

Az ülésen Beöthy Pál alelnök elnökölt. Legelőször is bejelenti azt, hogy Tisza István gróf miniszterelnökké neveztetvén ki, aradi mandátumáról és a Ház elnökségéről lemond.

— Éljen! Éljen! — kiáltják.

— Éljen a király! — kiáltja Sztranyovszky Sándor, amire az egész munkapárt fölállt és éljenzett.

Beöthy ezután Tisza nagy érdemeit zengte el, majd utadta, hogy a két új miniszter: báró Ghyllányi Imre és Sándor János is letette eperjesi illetve dicsőszentmártoni mandátumát. Még közölni akarta a Házal a Lukács—Mayer összeférhetlenségi ügyben a zsüri határozatát. Még nem fejezte be mondókáját, amikor Angyal József, a tulbuzgó háznagy, kalauzolásával bevonultak az új kormány tagjai a terembe. Elöl gróf Tisza István, utána Teleszky János pénzügyminiszter, Beöthy László, báró Hazai Samu, Jankovich Béla. Balogh Jenő, báró Burián István, báró Ghyllányi Imre és legutolsónak Sándor János.

A munkapárt fölállt, s torkaszakadtából éljenzte az állami üzletek legfőbb urait.

A miniszterek leültek a bársonyszékekbe. Hirtelen fölugrik gróf Tisza István miniszterelnök és beszélni kezd . . .

— Van szerencsém . . .

De Beöthy zavarodottan közbeszóltott:

— Bocsánat, még nem fejeztem be . . .

Tisza erre vállatvonva ideges mozdulattal ismét helyére ült.

Beöthy alelnök befejezi röviden a jelentését.

— Az összeférhetlenségi zsüri Lukács László és Mayer Ödön ügyében úgy találta, hogy nincsen összeférhetlenség.

A diszünnepséget tehát nem rendezték tulságos preczizen.

Az elnöki előterjesztések után azután ismét felszólt Tisza, átadta az elnöknek a kormány kinevezéséről szóló királyi kéziratot.

Az elnök felolvastatta a kéziratot; a fölolvadás közben a távozó miniszterelnök Lukács László nevének említésekor a Ház zajosan tapsolt. Az egyes minisztereket egyenkint megéljenzették, mint az iskolás gyerekek a tanárukat. Egészen komikusan hatott. A felolvasások után, miután a jegyzőkönyvnek erre vonatkozó részét hitelesítették, hogy a főrendiháznak

megküldhessék, Tisza szólásra emelkedett s elmondta programnyilatkozatát.

A beszéd minden lendülettel mentes volt. Szárazan sorolta fel a miniszterelnök a jövő munkatételeit. Ujabb milliók a hadikészletre, a törvényhatóságok s városok önkormányzatának megnyirbálása, a megyei tisztviselők, a vidéki rendőrségek, a jegyzők államosítása, Budapest ránczbeszedése a „klikkek és kottériák intrikáinak” megsemmisítése révén, szigorú sztrájk törvény, a féktelenkedő sajtó megrendszabályozása, a munkáspénztár reformja, katolikus autonomia, a választókeületek új beosztása s a többi, s a többi.

Volt ebben a száraz orációban mindenről szó, csak a parlamenti béke helyreállításáról s az ellenzék harcáról nem. Ez, úgy látszik, azoknak a néma megvetése akart lenni, akik a nemzeti munkát nem reakziós, hanem demokratikus alapon képzelik. Természetesen a többségnek minden jó volt, s fekete lelkületük valóságos extázisban tört ki, amikor Tisza a szabad sajtó, a munkások és renitenskedő Budapest ellen fordult.

Az ellenzék távol lévén, a tapsorkán lecsillapultával csupán a román Miháli Tivadar fejezte ki bizalmatlanságát a reakziós kormány iránt. Még csak a legközelebbi napirendet állapították meg s a mai czéczó véget ért.

A főrendiház ülésére csak úgy fél öt felé kezdtek gyülekezni a méltóságos és nagyméltóságú urak, lassan, alig-alig érdeklődve. A munkapárthól alig valaki jelent meg érdeklődni. Gróf Khuen-Héderváry meg is jegyezte délelőtt a Házban:

— Nem érdemes elmenni. Nem szoroz, nem oszt. Gorombaságokat hallgatni pedig sükségtelen a főrendiházba menni.

Öt óra felé összegyűlt vagy hatvan főrend, de nagy feltűnést keltett, hogy a püspöki kar teljesen távol tartotta magát. Egyedül Balázs Lajos rozsnvói püspök jelent meg, amit a beavatottak azzal magyarázták, hogy a kalocsai érseki székre pályázik.

A karzatok kivételesen zsufolásig megteltek különösen szép asszonyokkal. Tiszáné ismét megjelent és nem messze tőle gróf Andrásy Gyula ült szépséges feleségével, míg a másik ellenzéki gróf Apponyi Albert volt egyedül a karzaton. A főrendek közül harcias hangulatban vonult be az ellenzék, akik közt ott volt gróf Dessewffy Aurél, gróf Hadik János, gróf Hadik-Barkóczy Andre, gróf Károlyi Gyula, báró Kemény Árpád, gróf Zichy Tivadar, báró Prónay Dezső, örgróf Pallavicini György és mások.

Az ülés napirendjén egyedül a kormány bemutatkozása szerepelt. Tisza majdnem szó-rul-szóra ismételte meg délelőtti beszédét, itt-ott kurtitva rajta. Csak a sajtó-reformnál volt határozottabb és reakziósabb, mint délelőtt és a választói reformról mondott újat: nevezetesen, hogy sok volt a jogkiterjesztésből, kevessebbel is be kellett volna érn.

Reakziótól sugárzó beszédére azonban méltó feleletet kapott. Gróf Dessewffy Aurél, a maga nyugodt és előkelő tónusában kereken kimondotta, hogy helyesebb volna a nyílt abszolutizmust kimondani, mint kertelgetni az alkotmányosság álarczában. Hadik János pedig súlyos és kemény szavakkal kritizálta Tisza egész pályafutását, mely a dicstelen alkotmányrombolás egész sorozatával van tele. Minden szava úgy hatott, mint egy súlyos ökölcsepás.

Báró Prónay Dezső, az örökifju aggasztán legszebb beszédei egyikét mondotta el.

A hatvanhetes elvek taglalásáról áttért ő is Tisza bünlistájára, szemére lobbantotta,

hogy minden gazdasági, társadalmi, erkölcsi züllésnek az ő politikája az oka és kemény szavakkal vágta oda, hogy a munkapártot csak az önérdék tartja össze.

Ezek a kemény támadások még Tiszát is kibozták megszokott nyugalmából. Valóság-gal rikácsolva replikázott a felszólalókkal, nekivörösödve, kikelve magából és végül is mintegy boszúképpen a koalíció piszkolásán végezte mondanivalóját. Valószínű, hogy ezeknek a kijelentéseknek még nagy visszhangja lesz.

Az ülés végén kedves és mulatságos inczidenst rögtönzött báró Jósika Samu elnök, aki ennivaló naivitással feltette szavazásra a kérdést, hogy tudomásul veszi-e a Ház Tisza választát. Az agd főurak sietve világosították fel, hogy félremagyarázza a házszabályokat, de ő ragaszkodott a szavazáshoz és a főrendek jóindulatulag megtették neki a szívesseget: szavaztak a tudomásulvétel mellett.

Az országgyűlés két házának mai üléseiről részlete tudósításunk a következő:

I. A képviselőház ülése

Beöthy Pál alelnök negyedtizenegykor megnyitja az ülést.

A formalitások elintézése után bevonul az új kormány.

Mihályi Péter jegyző felolvassa a királyi kéziratokat.

Elnök: A miniszterelnök ur kíván szólni.

Tisza beszéde

Gróf Tisza István miniszterelnök: Azt hiszi, hogy a Ház nem várja tőle azt, hogy megjelölje politikájának alapelveit és irányát és hogy kormányzati programot adjon. Ezt a kormányválságot nem politikai differenciák idézték elő; ugyanazt a politikai irányt szolgálja hűségesen, amelyet előde követett. A kormány elődének összes elvállalt kötelezettségeit magának ismeri és javaslatait is magáévá tette igyekezni fog ígéreteit is teljesíteni. A napirend szerint 150 interpelláció nincs elintézve; ezek közül a legfrissebb is több, mint egy éves. A kormány nem válaszolt eddig, mert az ellenzék nem volt jelen. Amennyiben rövid idő alatt nem lehetne az interpellációkra az ellenzék jelenlétében válaszolni, az interpellációkat egyszerűen törölni fogják a nyilvántartásból.

(A kiegészítés)

A kormány szigorúan ragaszkodni fog a kiegyezés alapjaihoz. (Helyeslés.) Mindenkor ezt a politikai irányt követte; minden esztendőnek a tapasztalata megerősítette abban a meggyőződésben, hogy sikeres nemzeti politikát csak a kiegyezés alapján lehet folytatni. A meddő közjogi harcok mellőzésevel lehet a harmonikus együttműködést biztosítani a monarchiát fontartó összes tényezők között. Ennek az igazságát a mai viszonyok között látnia kell mindenkinek, akinek a jó Isten szemet adott. A határainkon lejátszóó események mindenkit meggyőzhettek arról, hogy a változott viszonyok között csak abban az irányban boldogulunk, ha a magyar nemzet és a monarchia érdekeit harmoniába hozzuk egymással. Ehhez nagy erőfeszítés szükséges, politikai érettségünknek és az egész katonai készenlétünknek érvényesítése. Ezért kell mindent elkövetnünk a surlódások kiküszöbölésére a monarchia másik államával szemben, ugyancsak Szent István országainak határain belül is.

(A nemzetiségek)

Horvátországban a múltban fényes sikereket aratott unionista politika nagy nehézségekbe ütközött; a mai állapotokat fenn fogjuk tartani, míg okvetlenül szükség van rá, de igyekezni fogunk az alkotmányos állapotokat helyreállítani az állami kapcsolat sérelme nélkül. A nemzetiségi kérdésben az az álláspontja, hogy az idegenajku magyar állampolgárok igen nagy többsége a magyar államiság alapjára helyezkedett ugyan, de mégsem lehet szemet hunyni ama tény előtt, hogy vannak a nemzetiségek körében nacionalista törekvések is. Reméli, hogy ezt az irányzatot is sikerülni fog rábírnai arra, hogy elimináljon programjából mindent, ami ellentétben van a magyar nemzeti állam egységével. (Taps.)

(Készenlét minden téren)

Az erögyűjtésnek és készenlétnek egyik természetes eszköze a hadsereg hadikészültsége. A kormány nem tagadja, hogy ez áldozatokkal fog járni. Az a program, melyet pár évvel ezelőtt megállapítottak, többé fenn nem tartható, mert hatá-

rainkon a helyzet teljesen megváltozott. Nékünk is el kell mennünk azokig a határokig, ameddig pénzügyi viszonyaink mellett elmehetünk. De nemcsak a katonai, hanem a gazdasági és pénzügyi készenlétet is fokozni kell. A kormánynak és a társadalomnak egyaránt számítania kell arra, hogy készülődni kell, s hogy a kiadások lehető megszorítása mellett a jövedelmeket szaporítani kell. Ez az államnak és egyesnek egyaránt kötelessége.

(Az adótörvény.)

Az adótörvények reformjára nem gondol a kormány mindaddig, míg az egyes adók olyan reformját meg nem alkothatja, melyet mindenki megnyugvással fogadhat. Azonban az állami tevékenységet minél produktívabbá és gazdaságosabbá akarja tenni. Végzetes dolog, hogy az adminisztráció szinte dobálózik a milliókkal, minden ága az adminisztrációnak arra törekszik, hogy minél több millió legyen a költségvetésben. Ezzel ellentétben arra kell törekedni, hogy minél kisebb kiadással érjünk el nagy eredményeket. A közgazdasági kérdésekről most részletesen nem nyilatkozhatik. — minisztertertsai majd megmutatják az életben, hogy mit tudnak ezen a téren.

(A választói reform.)

A választói jog reformja maga után von egyéb akciókat is; a reformmü még nincs befejezve. A legrovidebb idő alatt elő fogja terjeszteni a kormány a választási igazolási eljárásról és a kerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslatokat, hogy 1915-ben már az új törvények alapján lehessen választani. Fokozott figyelmet kell fordítani azonban az ipari munkásságra is, hogy ezek erkölcsi, szellemi és gazdasági tekintetben oda jussanak, hogy a politikai jogok gyakorlását nyugodtan bírassuk reájuk.

E tekintetben segíteni kell a munkásbiztosítás bajain. A munkásbiztosítás alapján elhibázott, szerencsétlen alkotás volt. Ezzel nem egyeneket akar bírálni, hanem a munkásbiztosítás intézményét. Ennek egyik főadata az kell, hogy legyen, hogy a munkásokat az autonómia révén a közéletre és a politikai jogok gyakorlására nevelje. Meg kell mentenünk az ipart azoktól a bajoktól is, melyek a sztrájkjog rendezetlenségéből erednek. A munkásoknak a sztrájkhoz való joga kétségbevonhatatlan, enélkül jövő boldogulását nem is kereshetik. Saját sorsának javítására élhet a munkásság a sztrájkokkal, de nem úgy, hogy az ipart folytonos megrázkódatásnak tegyék ki és nem úgy, hogy a dolgozni akaró munkást terrorizálhassák. (Taps.)

(A közigazgatás rendezése.)

A törvényhatósági közigazgatás rendezését is sürgössé teszi a választói jog reform. (Taps.) A szólok sokáig a választói rendszer híve volt, de meggyőződött róla, hogy kellően képzett tisztviselőkről és jó adminisztrációról csak a kinevezési rendszerrel, azaz az államosítással lehet gondoskodni. Természetes, hogy a választói jog kiterjesztése mihamarabb meglesz a törvényhatósági és községi életben is, új elemek vesznek részt a választásban, amelyek miatt annyira megváltoznak az erőviszonyok, hogy a választói rendszer többé fenn nem tartható. Reformálni kell a vármegyei adminisztrációt is, a közigazgatási bizottságok hatáskörének kiterjesztésével és a járási önkormányzat megteremtésével. (Helyeslés.) A kormány a legkomolyabban foglalkozni fog a községi adminisztráció reformjával is, ami már sokkal nehezebb kérdés. A jegyző és a bíró hatáskörének mai megállapítása csak sikező; a jegyzőnek megfelelő hatáskört kell adni. (Helyeslés.) Ezekhez az alkotásokhoz azonban, előre megvállia, nem csekély idő lesz szükséges.

(A városi kérdés.)

Foglalkozni fog a városi kérdéssel is. A főváros mai adminisztrációja tarthatatlan. (Helyeslés.) Amikor a mai fővárosi törvényt alkották, Budapest még egy félig középkori államba beillő vidéki város volt, ma pedig világváros. A kormány határozott ellenőrzése mellett a különböző klikkek és kotériák intrikáival szemben valódi és életképes önkormányzatot kell adni a fővárosnak. (Taps.) A vidéki városokban legelőször a rendőrséget kell államosítani, mert a mai rendszer az egész ország közállapotaira rendkívül kártékony.

A városok pénzügyi helyzetére figyelemmel lesz: különös gondja lesz a kisebb városokra, a melyekben a tisztviselői karról nem gondoskodhatnak eléggé. Egy új városi típust kell megteremteni, hogy a rendezett tanácsú városok nehézséges és drága szervezete helyett könnyítéseket adhassunk a kisebb lakosságú, de intelligens városoknak. A községekben addig is, míg az egész községi adminisztrációt reformálni lehet, a jegyzők illetményeit rendezni és javítani fogja a kormány.

(Az igazságtalan.)

Az igazságügy terén remélhetőleg még az idén elkészül az új általános polgári törvénykönyv; ez fogja megadni a társadalom jövő fejlődésének alapját. Már készül a büntetőtörvény reformja is; ha

ez a munka sokáig tartana, akkor novelláris uton fogja a kormány javítani a büntetőtörvényt. (Taps.) A sajtószabadság lényegének érintése nélkül és az esküdtszékek fontartásával meg kell szüntetni a sajtó féktelenkedéseit is. (Zajos éljenzés és hosszantartó taps.)

(A vallási béke.)

A kormány szeretettel fogja ápolni a vallási békét is; nem türelmet akar a vallásokkal szemben, mert az neki kevés, hanem azt akarja, hogy az egyes egyházak szimpátiát tanúsítsanak egymással szemben. (Helyeslés.) Minden vallásfelekezeten meg kell adni azt, amire szüksége van. A katolikus autonómia ügyével teljes komolysággal és jóakarattal foglalkozik a kormány, ugyancsak óhajával is, hogy állandó és ne csupán labilis költségvetési támogatásban részesüljenek. A közoktatás terén gondoskodni fog a kormány a népiszkolák fejlesztéséről és a hathatós ellenőrzésről. A közepoktatást a modern élet követelményeivel összhangba kell hozni; a főiskolai kérdések közül legsürgősebb a jogi oktatás reformja és a felekezeti jogakadémiák helyzetének rendezése.

(Produktív munka.)

Építő, produktív munkára van a magyar nemzetnek szüksége; arra szolgál a kormány és a törvényhozás, hogy ezt az üdvözítő építő munkát a magyar nemzet érdekében elvégezhesse. Azzal a kéréssel fordulok, ugyancsak az elnök, a Ház minden tagjához, hogy vigye bele ebbe a munkába lelkének egész erejét; legyen meggyőződve mindenki arról, hogy a nemzet előtt e munkájának értéke attól függ, hogy a tevékenység, melyet a közélet terén kifejtett, alkotás-e vagy rombolás, egyesítés-e vagy széthúzás. — közelebb viszi-e a nemzeti céljához, érdekei érvényesülésének jogos útján, vagy pedig újabb akadályokat állít eléje? A kormány ezen az uton indul meg, következetesen, csüggedést nem ismerve és érezve felelősségének súlyát. Ebben a munkában való részvételre kérem a Házat és amíg a kormány ezen az uton halad, mély tisztelettel kérem a Ház támogatását. (Zajos éljenzés és taps.)

Nemzetiségi ellenzék

Mihályi Tivadar, a román nemzetiségi párt elnöke kijelenti, hogy pártja a jelen kormánnyal szemben is ellenzéki álláspontra helyezkedik, mert a miniszterelnök kijelentette, hogy elődének a politikáját kívánja követni. Csak személyváltozás történt, de rendszerváltozás nem. A románok elégedetlenek a választói jog reformmal és nem látják semmi jelét nem annak, hogy a nemzetiségek közigazgatási sérelmeit orvosolni fogják. Éppen ezért bizalmatlanságát fejezi ki.

Gróf Tisza István miniszterelnök röviden válaszolt Mihályi Tivadar beszédére Mihályi csak általánosságban vádaskodott; ha konkrét adatokat tud, hozza azokat a kormány tudomására. Különböen egyáltalán ne lépünk a vádaskodás terére, ne keressük, hogy ki az oka a mai áldatlan állapotoknak, hanem közös erővel igyekezzünk azoknak megszüntetésére. (Élénk helyeslés.)

A holnapi napirend

Ezután a holnapi ülés napirendjére kitűzték az elnökválasztást, valamint a némely kincstári bírtok eladásáról, az állami felekezeti és községi önkormányzatok fizetésrendezéséről, a hajduudorogi püspökség fölállításáról, továbbá a zárszámadási év kezdetének megállapításáról szóló javaslatok tárgyalását.

Félhízenkettő után véget ért az ülés, a mai jegyzőkönyv hitelesítésével.

II. A főrendiház ülése

Báró Jósika Samu elnök délután 5 órákor megnyitja az ülést, bemutatja a képviselőházból érkezett királyi kéziratokat. Néhány elnöki előterjesztés lemorzsolása után Hertelendy Ferenc jegyző felolvassa az új kormány kinevezéséről szóló királyi leiratokat.

Az előterjesztések után báró Rudnay József háznapj vezetésével bevonult a kormány és a miniszterelnök azonnal szólásra emelkedik.

Tisza beszéde

Gróf Tisza István miniszterelnök. Nagyméltóságú inok ur, Méltóságos főrendek!

Amidőn megjelenünk a méltóságos főrendek előtt, hogy bemutatkozzunk, feleslegesnek vélném rendszeres programbeszédet tartani, mert a jelenlegi kormány programja ezező az előző kormányval, mert ugyanazon politikai elveket tartottuk helyesnek, mint az előző kormány. Csak a stílusértéknél teszek eleget, mikor általánosságban közvonalozom a kormány álláspontját. Nem szükséges hangsúlyoznom, hogy egész politikánk lényege az 1867-es kiegyezéshez való ragaszkodás, a kiegyezéshez és az abban lefektetett alapelvekhez egész vonalon. Ha valaha volt szüksége egy országnak produktív munkára és a meddő közjogi harcok eliminálására, soha sem volt oly nagy szükség, mint épp ma, mikor a külföldi események közepette erőre és elhatározottságra van szükség. A valóban gyakorlati politikára kell fordítani egész erőnket. Beszél ezután a kormány horvátországi

novelláris uton
örvényt. (Taps)
e nélkül és az
szüntetni a
és hosszan.

Vallási béke.

polni a vallási
okkal szemben.
ria, hogy az
nak egymással
lásfelekezettek
an. A katolikus
al és jóakarát
én óhaját is.
öltségvetési tá
atás terén gon
k fejlesztéséről
oktatást a mo
ba kell hozni;
ebb a jogi ok
demiák helyze

aktív munka.

a magyar nem
mány és a tör
munkát a ma
Azzal a kéré
az minden tag
nkába lelkek
mindenki arról.
értéke attól
közélet terén
gvesíté-e vagy
zeti céljához.
in, vagy pedig
rmány ezen az
süggedést nem
lyát. Ebben a
Házat és amig
tisztellel ké
enzés és taps.)

égi ellenzék

emzetiségi párt
nem kormányval
lyezkedik, mert
elődének a po
élyváltozás tör
mánok elégedet
nem látják sem
égek közigazga
ben ezért bizal

ok röviden vála
hályi csak álta
adatok tud
ára. Különben
terére, ne ke
n állapotoknak.
oknak megszün

api napirend

ndjére kitérték
ly kincstári bir
és községi öv
rogi püspökség
ási év kezdeté
ok tárgyalását.
ülés, a mai jegy

ése

után 5 órakor
képviselőházból
y elnöki előz
lendu Ferencz
vezéséről szólt

Rudnyánszky
t a kormány és
emelkedik.

Tisza beszé

ök. Nagyméltó

ságos főrendek
gesnek vélném
i, mert a jelen
lőző kormányt
et tartottuk he
sak a stilszeri
nosságban kö
Nem szükséges
ánk lényege az
adás, a kiegye
pelvekhez egész
egy országunk
őzjogi harcok
nagy szükség
semények köze
van szükség
fordítani egész
horvátországi

politikájáról és polemizál azokkal, akik az előző kormány a horvátországi politikája miatt támadták. Nézete szerint a kormány politikájának helyességét igazolja az a körülmény, hogy Horvátországban ma a rend helyreállt. Van, bár kijelenti, hogy a jelenlegi állapotok fentartását nem tartaná helyesnek. A nemzetiségi kérdéssel szólna megelégedéssel konstatálja, hogy nemzetiségi kérdés nagy általánosságban nem létezik, csak egészen izolált jelenség, mert az idegenai lakosság nagy része hűséges katonája a magyar állameszmének. Mégis pártkülönbség nélkül sürgős feladatnak tartja az összes nemzetiségek nacionalista programját eliminálni a közélet kérdései közül és a nemzetiségi békét helyreállítani. Ennek a békés megegyezésnek feltétele, hogy a nemzetiségek bona fide legyenek minden oly politikai törekvésről, mely a magyar állameszme ellen szól.

Beszél a katonai erő fejlesztése terén felmerülő újabb létszámemelés szükségességéről és a kormány pénzügyi és gazdasági terén felmerülő feladatairól. A választójogi reform merész lépés a demokratikus haladás felé, mert majdnem megkésztet a választók számát. Sokan keveslik a reformot, de enyem valósággaq aqaszt, hogy ez az első nagy, merész lépés nem foq-e a végzetes következményekkel járná a nemzet fejlődésére.

Szól a munkásbiztosítás kérdéséről és annak reformját elengedhetetlen szükségességgnek tartja. Beszél a sztrájk kérdéséről, majd a vármegyei közigazgatás államosításáról, a városok és községek közigazgatásának reformjáról, a jegyzők államosításáról. Igazságügyi téren a kormány feladatának fogja ismerni az általános polgári törvénykönyv megalkotását, a büntetőtörvény és a büntető eljárás reformálását és a sajtótörvény megfelelő reformját. A kormány nem tervez merényletet a sajtószabadság ellen, de azt, ami ami a magyar sajtóban ma folyik, semmilyen kulturnemzet el nem tűri. A jogtalanságok megtorlása körül teljes bizonytalanság uralkodik és ezeknek az anomáliáknak megszüntetése elengedhetetlenül szükséges.

A felekezeti békéről és a katolikus autonómiáról szól ezután. Megelégedve konstatálja, hogy a vallási békét ma Magyarországon semmi sem zavarja és ezt az áldásos helyzetet fentartani kívánja.

Népiskolai ügyünk fejlesztése és ennek hatékony előmozdítása nagy feladatot fogja képezni a kormányban, hogy a választójogi reform intenczióinak megfelelően. Ugyanígy középiskolai és egyetemi reformkérdésekkel foglalkozik, végül ehhez a nagy munkához kéri a főrendiház támogatását. (Éljenzés.)

Elnök: Gróf Dessewffy Aurél önmagyméltóságát illeti a szó.

Abszolútizmus vagy alkotmányosság

Dessewffy Aurél gróf: Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrend! Az előadott nagyszabású program részleteibe beleszólni nem kívánok. Először azonban megelégedésemet fejezem ki afelett, hogy a kormány eddigi feje tiltakozott. Félek azonban, hogy az előadott programot a kormány nem fogja tudni végrehajtani, mert hiányzik belőle az alkotmányos élet sine qua nonia, és kiindulási pontja: az egyes viszonyokkal való számolás, nem pedig az egyes feladatoknak az erőszak útján való megoldása. A képviselőház most úgy van megalkotva, hogy abból az ország egy nagy részének képviselői ki vannak zárva. És miért? Mert az erőszak politikájának nem akarnak engedni. Már amikor a parlamenti örségről szóló javaslat tárgyalatott, annak idején tiltakoztunk az ellen, hogy a parlamentet katonai fenhatóság alá helyezzük és az első alkalommal bebizonyult a mi igazságunk. Akinek hivatása lett volna fentartani a fegyelmet és rendet, egy védtelen képviselőt megtámadó katonát nem tudott rendreállítani, de még meg csak a szavát se emelte fel ellene. Ilyen körülmények között valóban azt kell mondani, hogy félre az álszeméremmel, vagy lequen teljes abszolútizmus...

Prónay Dezső báró: Már van.

Dessewffy Aurél gróf: ... vagy lequen alkotmányosság. Képviselőházi tanácskozás így nem lehetséges, ez a rombolás munkája, nem az építése. (Élénk helyeslés.)

Hadik János

Gróf Hadik János: Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrendek! Azért szólalok fel, hogy legmesszebbmenő bizalmatlanságomnak adjak kifejezést a miniszterelnök uralma szemben. Senki sem tagadhatja, hogy az országnak törvényes rendre és békére sürgős szüksége van. Bárkit is örömmel üdvözöltem volna, a ki a bíróság által megbélyegzett kormányrendszert megszünteti, aki a közjogi sérelmek reparációját hozza magával, aki a jogegyenlőséget helyreállítaná, aki a képviselőházi örséget úgy alakítaná át, hogy az a parlamentnek tekintélyét és szuverénitását ne sértse, aki oly házszabályokat létesítene, amelyek a parlamentnek tanácskozási rendjét biztosítanák anélkül, hogy katoná-

kat kellene a képviselőkre reá uszítani s aki olyan választójogi reformot hozna, amely általános megnyugvást idéz elő, (Ellentmondás és mozgás.) Nagyon jól tudom méltóságos főrendek, hogy az, amit én a választói reformról beszélek, itt visszhangra és tetszésre nem talál, de ennek dacára kimondom azt, hogy szívesen üdvözöltem volna bárkit is a kormány élén, aki egy olyan választójogi törvényt hozna létre, egy reformálná a megalkotott választójogi törvényt, hogy azok a rétegek, amelyek joggal igényt tarthatnak arra, hogy az alkotmány sáncaiba bejöhessenek, tényleg oda be is jöjjenek. De várhatjuk-e mindezt gróf Tisza Istvántól, aki a múltban már bebizonyította azt, hogy ő erőszak nélkül nem tud kormányozni?

Méltóztassék csak visszagondolni a miniszterelnök ur első szereplésére. Összetörte a házszabályt, keresztülgazolt már akkor alkotmányunk legszentebb biztosítékain és csak amikor látta, hogy a parlamenti helyzet tarthatatlan, akkor fordult a nemzethez. Sikertült neki így a nagy, hatalmas pártot összetörnie. Felsorolja mindazokat az alkotmány-sérelmeket, melyeket Tisza házelnöksége alatt követett. Majd így folytatja: Katonailag szervezett parlamenti örséget létesített, amely nemcsak a parlamentnek tekintélyét és szuverénitását sérti mélyen, hanem a hadsereg tisztikarának a tekintélyét fogja aláásni. Lukács László miniszterelnökről mindenki tudja, hogy ő minden áron miniszterelnök akar lenni és mindent elkövet, hogy az maradhasson. Gróf Tisza István nem azért követte el azokat a dolgokat, amiket elkövetett, mint házelnök, hogy miniszterelnök legyen. De tartok tőle, hogy azért lett miniszterelnök, hogy azokat a dolgokat, amiket mint házelnök elkövetett, most még nagyobb hatalommal, még nagyobb erővel folytathassa. Halottuk a miniszterelnök urnak tegnap a pártkörben tartott beszédéből s ma a képviselőházban tartott beszédéből, hogy mindennel szolidaris, minden tekintetben helyesli azt, amit Lukács László miniszterelnök tett. Hát kérem a miniszterelnök urtól, azonosítja-e magát azzal a kormányzati rendszerrel, amely állami szerződések megkötése alkalmával milliókat sarczolt ki egy pénzintézetből a pártkassza részére. Miután a miniszterelnök ur a szabadelvű párt összes dolgaiba mindig nagyon be volt avatva, legyen szíves megmondani azt, hogy Tisza Kálmán, Szapáry Gyula, Wekerle Sándor, Széll Kálmán vagy gróf Tisza István miniszterelnöksége alatt történtek-e ilyen dolgok?

Gróf Dessewffy Aurél: Soha!

Gróf Hadik János: Kérek továbbá a miniszterelnök urtól arra választ, helyesli-e, hogy a volt kormányelnök helyügyminiszteri hatalmát arra használta fel, hogy karhatalmat rendeljen ki oly nagy mértékben, hogy élni kész az egész világ előtt, hogy itt lappang a forradalom, hogy itt ő nélküle és egy erőszakos elnök nélkül többé nem lehet boldogulni, rombadölné a monarchia? Ha az eddig folytatott politika ellen a nemzet nem küzdene a legnagyobb elszántsággal és a legnagyobb eréllyel, az öngyilkosság lenne. Tisza István gróftól olyan békét, — azt hiszem ebben nem csalódom, — amely becsületes kompromisszum alapján létesülne, nem remélek. A miniszterelnök ur csak egy esetben, csak egy módon tehetne nagy szolgálatot az országnak, a monarchiának és a királynak, ha félreállna.

Heltai Ferencz: Természetes!

Gróf Hadik János: Milyen dicstelen kormány? László volt miniszterelnökkel a Burg kapuja előtt, engedjenek be más tanácsadókat is, akik megmondják a királynak, hogy a jelenlegi politika folytatása a legnagyobb veszedelem és végveszedembe sodorja Magyarországot és a monarchiát. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Hertelendy Ferencz jegyző: Báró Prónay Dezső!

Az önérdékek pártja

Báró Prónay Dezső: Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrendek! Engedjék meg nekem, hogy midőn az új kormány bemutatkozik, a politikai helyzetre vonatkozólag néhány általános észrevételt tegyek. A miniszterelnök urnak egy mondatát idézzem, amelyet nem a Házban, de egy más alkalommal mondott. Midőn önmagyméltósága gróf Tisza István néhány évvel ezelőtt az

aradi vértanu emlékünnepevényen beszédet tartott, arra a szomorú eseményre utalva, amelynek színhelyén a beszédet elmondotta, azt a kijelentést tette, hogy ezt a tragédiát, amely ott lezajlott, a dolgok mélyében rejtőző ellentétok idézték elő. Ezután azt mondotta: Hála Istennek, ezek az ellentétek most már megszűntek, nincsenek. Amilyen igaz ennek a mondásnak első része, — mert azt több mint 300 éves történet igazolja, — épp oly felületes e kijelentés második része. Nagyon enyhültek az ellentétek és volt egy időpont, amidőn méltán azt lehetett hinni, hogy teljesen elenyésztek: 1867-ben a koronázás idején és az azt közvetlen követő időszakban. És ha az 1867-iki kiegyezést becsületesen hajtják végre és nem igyekeznek minden egyes adott alkalommal a magyar nemzetnek az 1867-ik évi kiegyezésben biztosított jogait kisebbiteni és háttérbe szorítani, akkor ezek a dolgok mélyében rejlő ellentétek ma is a történelemé lennének és nem ujulnának fel több kevesebb hevességgel. (Igaz! Ugy van!) Hosszu sorozatát idézi azoknak a dolgoknak, amelyek a 67-ik évi kiegyezés alapelveivel ellentétben állanak. Azután így folytatja: Az 1868-iki kiegyezés számos intézkedése, annak elvi alapja meg van ingatva. Ennek természetesen következménye az, hogy a függetlenségi pártoknak szükségképpen a 67-es alapra kellett helyezkedniök, meri először azt kell védeni a magyar nemzet alkotmányából, amé még meg van; ha ebből veszítünk, hogyan gondoljunk arra, hogy tovább fejlesszük az ország államiságát? Az 1867-iki kiegyezéshez változatlanul akar ragaszkodni önmagyméltósága a miniszterelnök ur. Melvikhez? Ahhoz, amelynek elveit Deák Ferencz proklamálta 1867-ben, avagy ahhoz, ahogyan azt az utóbbi évtizedek fejleményei alapelveiből kifogaini iqqekeznek, s amiben egyik főtényező éppen önmagyméltósága, a miniszterelnök ur? Én azt hiszem, hogy ez utóbbihoz.

Mélyen tisztelt méltóságos főrendek! Már most mi a jelenleg fennálló helyzet? Melvik önmagyméltóságának, a miniszterelnök urnak politikai pályáján a meghatározottabb kidomporodó szempont? Alkotmányjogi jelentőségükben a házszabályok nem kis, bl fontos, agal bírnak a törvényél. S önmagyméltósága a miniszterelnök ur pályájának legelőkelőbb kidomporodó eselekménye a junius nequediki államcsiny. Mert igazi neve annak nem lehet más. Államcsinynevi kezdődik a miniszterelnök urnak az a szerepe, mely a miniszterelnöki székhez juttatja. És mi tartja össze önmagyméltósága pártját, mi hozta össze? Vannak a munkapártban talán nagyobb számban, mint gondolnók, tisztességes hazafiak is, de a kötelek, amelyek a pártot összetartják, a következők: a haszonlesés, az önérdék, a hiszág, a félelem a bécsi hatalmi fényezőktől és még egy más félelem a demagogia tulajkapasaitól. Ezek a tényezők tartják össze, azt a pártot, amelynek szellemi vezére a múltban a jelenben is, a jelenlegi miniszterelnök ur. És azzal a korlátozással, hogy a döntő tényező mindig az osztrák hatalmi tényező maradjon, az által a megengedett keretben az az uralom, amelyet itt létesítnek, a pártabszolútizmus. A pártabszolútizmusra is találunk példát, szomorú példát. Tetszik tudni, melvik volt az? A pártabszolútizmus egy ilyen típusú példája a francia jakobinusok voltak. (Igaz! Ugy van! a jobbközépen.)

Méltóságos főrendek! Ha elemeznök, hogy mi az alapgondolata és mivel lehet jellemezni a miniszterelnök ur jövődó politikáját, a múltban kifejtett politikájából következtetve azt kell mondanunk röviden és egyszerűen: reakzionárius politika a párt abszolútizmus érdekében. És nem tehetek róla mélt. főrendek, bármilyen szomorú legyen, de nemcsak időbeli összefüggést látok én az itteni u. n. panamaügyek között és a Rédi-jéle kémkedési ügy között (Igaz! Ugy van! jobbfelől.), hanem ugyanazon princípiumnak, a meqvesztegetésnek két különböző körben való érvényesülése ez. (Ugy van! jobbfelől.)

Méltóságos főrendek! Gróf Tisza István miniszterelnök ur azonosítja magát azzal a kormányjogi rendszerrel, melynek két támpontja volt: az egyik az osztrák hatalmi tényezőkre való támaszkodás és azok ezéjainak való szolgálatkészség, idebent pedig a vesztegetés az állami jövedelmek megcsontkításában. Azt mondta önmagyméltósága, a miniszterelnök ur, hogy tevékenységében támogassa a főrendiház és ezzel gazdagítsa a nemzeti tőkét. Hát a főrendiház, mint intézmény, az eddigi rendszer szerint ilyen intézménynek tekintetett, ha a legutóbb nyilvánosságra került esetben nem is vált be az a feltevés, amely nem ugyan a nemzet tőkét, de a pártkassza tőkétét gazdagítja. A törvényhozi jogosultság van áruba bocsátva, félmillió korona az ára, melyből visszajár 300.000, ha az üzlet, de ugvis mondták, az üzlet nem jön létre. Ezt a gazdagítást a nemzet tőkének a főrendiház utján gondolja önmagyméltósága folytatni? No, nem csodálhám, ha ugyan tenne. Mindezeknél fogva a legmélyebb aggodalommal látom őt azon a helyen, amelyet elfoglal.

Elnök: Kíván még valaki szólani? Ha senki sem kíván szólani, akkor a miniszterelnök ur önmagyméltóságát illeti a szó

Tisza replikája

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nagyméltóságú elnök ur, méltóságos főrendek! Báró Prónay Dezső önméltósága beszédében szösz szerint azt mondta, hogy a képviselőház többségét haszonlesés és önérdék tartja össze, továbbá, hogy egész kormányzati rendszerünk a megvesztegetésen alapul, és azután, hogy az igazmondásnak és jóízűségnek erre a kirohanására a koronát tegye fel, jónak látta a parlament másik házában többségét és a kormányt egy szerencsétlen, nyomorult, közönséges spionhoz hasonlítani. (Mozgás.)

Báró Prónay Dezső: Kihez?

Gróf Tisza István miniszterelnök: Spionhoz. Fedjhez!

Báró Prónay Dezső: Nem igaz!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Erre nézve megjegyzem, hogy nekem a méltóságos főrend ezen eljárásáról megvan a magam véleményem, ezt a véleményt azonban kimondani nem fogom, mert parlamentáris kifejezésekben ennek formát adni nem tudok. Mi, akik itt vagyunk és az a többség, amelyik a parlament másik házában dolgozik becsületes munkára egyesült, becsületes hazafiakból áll és kikérem magamnak azt, hogy bárki ily módon beszéljen róla. A t. főrendiházi tag ur politikai természetű fejtegetésekbe bocsátkozik, amelyekbe én részletesen kísérrni nem kívánom. Ő méltósága ennek a merész állításának ad kifejezést, hogy Magyarország jogai a 67-iki kiegyezés óta csorbát szenvedtek, hogy a 67-iki kiegyezés nem hajtott végre becsületesen. Méltóztassanak megengedni, én részletekben bocsátkozni itt sem kívánok. Tudom ezt nagyon jól, hogy vannak még az ország határain kívül olyanok, akik szívesen lerombolnák a 67-iki kiegyezést, ha ez hatalmukban állana. De tudom azt is, hogy a magyar kormánynak, a magyar miniszterelnöknek mindig sikerülni fog diadalmasan képviselni a magyar közjog álláspontját. Gróf Hadik János ő nagyméltósága kérdéseket volt szíves elém tenni. Én legkevésbé sem vonom kétségbe ő nagyméltóságának azt a jogát, hogy anynyi kényelmetlen kérdést tegyen fel nekünk, amennyi neki tetszik. De viszont nem ismerem magamra nézve azt a kötelezettséget, hogy feleljek ő nagyméltóságának olyan kérdésre is, amelyek a mostani kormánynak, s kormányprogramjára, a kormány akciójára nem tartoznak. Ő nagyméltósága megemlékezik miniszterelnöki első szereplésemről, hát ez tökéletesen igaz. Az az első szereplés nem járt sikerrel.

Gróf Hadik János: A másik sem! Ez sem fog sikerrel járni.

Gróf Tisza István: Mondom, méltóságos főrendek, kétségtelenül úgy van: első miniszterelnöki vállalkozásom nem járt sikerrel. Az a nagy, szent és igaz ügy, melynek szolgálatára akkor vállalkoztam, még nem érett meg a sikerre. Ami bukásnak és annak a dicstelen kormánzatnak, amely azután jött, be kellett követekeznie, hogy megérjen ez a kérdés, hogy belássa a közvélemény, akkor nekünk volt igazunk és igenis az a politika, amelyet akkor ajánlottunk, volt a helyes.

Gróf Hadik János: Milyen dicstelen kormány?

Gróf Tisza István: Nagyon hosszú volna, ha azt el akarnám mondani...

Gróf Hadik János: Melvik kormány volt az?

Gróf Tisza István: A koalíció kormánya! (Nagy mozgás. Ellenmondás.) Úgy ő nagyméltósága, mint gróf Dessewffy Aurél szóba hozta a parlamenti őrség katonai szervezetét is! Erre nézve két megjegyzésem van.

Az egyik az, hogy katonai szervezete mellett is a parlamenti őrség teljesen a képviselőház elnökének rendelkezése alatt áll. Ami pedig azt a kérdést illeti, hogy rendőri vagy katonai szervezeti közegek használtassanak ilyen alkalommal, elismerem, hogy itt pro et contra lehet érveket felhozni. Az angol képviselőház rendőrséget rekvirál, aminek az a visszatetsző oldala van, hogy ott azután a renitens képviselő urakat hajuknál, karjuknál, kabátjuknál fogva cibálja a rendőrség padokon keresztül úgy, hogy néha ruháik rongyokban maradnak a teremben.

Báró Prónay Dezső: Igen, mint Károlyi Mihálynak a gallérija!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Kérem ezek angol Károlyi Mihályok voltak. A másik mód katonai szervezetet alkalmazni, ami nézetem szerint azzal a legalább előttem döntő előnnyel jár, hogy az ilyen disztelen jeleneteket egyáltalán lehetlenné teszi.

Méltóságos főrendek! Ezzel végig mentem azon a fontosabb eszméken, amelyek felhozattak. Csak egy dolgot jegyzek meg. Gróf Hadik János önméltósága is megemlékezik arról az igazán, bocsánat a kifejezésért, de gyermekes meséről, hogy akárki a kerek világon őrt állana a Burg kapuja előtt.

Gróf Hadik János: Látjuk!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Mit látnak?

Gróf Hadik János: Önök az egyedüli tanácsadók!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hagyják az ilyen érveket a zuglapoknak, ne méltóztassanak

ilyenekkel a főrendház nivóját igazán leszállítani. Hiszen a mai világban olyan uralkodóval szemben, aki egész életét az államügyeknek szentelte, nem neveléséges dolog-e az a fellevés, hogy itt bárki a világon elzárhatná a helyes információitól. Én megmondom, mi van ott a Burg kapuja előtt. Ott megjelennek nap-nap után önméltóságának és elvtársainak cselekedetei és, méltóztassanak nekem megengedni, amit a nemzet előtt a mi pártunk leghatalmasabb kortese, a koalíció volt, úgy annak az utjába, hogy az uralkodó előtt kellő bizalmat nyerjenek önméltósága és elvbarátai, senki más nem áll, mint az ő ismert politikai irányuk és cselekedetük.

Személyes kérdések

Gróf Hadik János: Röviden visszautasítja Hadik invectiváit és Tiszának egy beszédéből vett idézetekkel igazolja, hogy a miniszterelnöknek az alkotmányosságról vallott felfogása mennvire labilis. Kérdi, hogy miért nem vett részt a koalíció elleni küzdelemben Tisza, ha olyan kárhozatosnak és dicstelennek tartotta. A felelet egyszerű, mert nem tudott, mert érezte, hogy tehetetlen, hogy meddő volna minden küzdelem.

Báró Prónay Dezső: Helvregizitja félremagyarázott szavait és Tisza sértő kifejezéseit visszautasítja. A Redl-üggyel kapcsolatban az volt a felfogása, hogy amidőn a kormány egyik alapelvét a vesztegetés teszi, ne csodálkozzunk, ha az egész társadalomra áterjed az erköletelenség, melynek a kormány a kezdeményezője. Lehet az alkotmány álarca alatt is a reakciót szolgálni. A helyzet olyan, mint azé az örültté, aki azt hiszi, hogy van benne logika, vagy azé a szörnyetegé, aki azt hiszi, hogy becsülete van. Nem tehet róla, hogy ez a hasonlat másra is talál.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Felel arra, hogy mért hallgatott a koalíció alatt. Láttam — úgy mond — hogy a nemzet illuziókba ringatja magát, hogy a koalíciótól várja vágyai teljesítését. Vártam tehát, míg a nemzet rájön, hogy csalatkozott. Visszavonultam, mert nem akartam, hogy a sikertelenségért a koalíció bünbakot találjon, azt akartam, hogy saját felelősségére, saját sulva alatt roskadjon össze. És a nemzet nekünk adott igazat.

Gróf Károlyi Gvula: Sópénzen!

Gróf Hadik-Barkóczy Endre: Csendőrszorongynyal!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Négy esztendő elég volt arra, hogy a koalíció teljesen lejárja magát, és hogy a munkapárttal egy jobb jövő virradjon a nemzetre.

Báró Jósika Samu elnök ezután megszavaztatja a Házat, hogy tudomásul veszi-e Tisza választát, majd gróf Almásy Dénes letette a legfőbb fegyelmi bírósági tagsági esküt és ezzel az ülés háromnegyed 8 után véget ért.

Budapest, június 12.

Ghillány beköszöntője. Báró Ghillány Imre földmivelésügyi miniszter ma délben foglalta el hivatalát s fogadta a tisztviselői kar bemutatkozó tisztelgését. Báró Kazy József államtitkár üdvözölte az új minisztert, báró Ghillány Imre meleg szavakkal köszönte meg az üdvözlést és kérte a tisztviselői kar támogatását.

Szabadka város a gyermekekért. Szabadka város közönségét és hatóságát már régóta foglalkoztatja a szerfölött nagy gyermekhalandóság. A város közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén is szóba került ez a veszedelem. Dr. Flatt Viktor nyugalmazott főispán, statisztikai adatokkal igazolta, hogy az állami gyermekmenhelyen és általában ott, ahol a gyermekek nagyobb felügyelet alatt állanak, a halálozási arányszám lényegesen alacsonyabb. Indítványozta, hogy a város alkosson szabályrendeletet, melyben intézkednék a hét éven aluli gyermekek kötelező orvosi felügyelet alá helyezéséről. A város összes gyakorló orvosait kötelezzék a hét éven aluli gyermekek életmódját, táplálkozását időnkint felügyelet alá venni. Dr. Günther tiszt főorvos elismeri, hogy a múlt évben több, mint ezernégy száz hét éven aluli gyermek halt el, ami az országos átlagnál kedvezőtlenebb szám; a nagy gyermekhalandóság okát azonban abban látja, hogy a szülők vagy nem hívnak orvost a gyermekeikhez vagy pedig csak olyan időben fordulnak orvoshoz, amikor a gyermekeket már nem lehet megmenteni. A közigazgatási bizottság elhatározta, hogy fölratbana fordul a belügyminiszterhez a közegészségügyi törvény olviránu módosítása érdekében, hogy oly törvényhatóságokban, ahol a gyermekhalandóság abnormisan nagy, a törvényhatóság első tisztviselőjének felterjesztésére a belügyminiszter etrendelhesse, hogy a hét éven aluli gyermekek táplálkozása és életmódja orvosi megfigyelés alá vétessék és ennek a rendelkezésnek végrehajtására a magánorvosok is kötelezhetők legyenek.

Az ellenzék és Tisza

— Kritizálják Tisza beszédét —

Nem hatottak a birságpénzek

— 'A politika hírei. —

Budapest, június 12.

Bécs nem érte el aczélját: az ellenzék nem ijedt meg Tiszától. Bécsben ugyanis azt hitték, ha Tiszát ültetik a miniszterelnöki székbe, akkor Magyarországon azonnal csend lesz és még azok a jogos kívánságok is meg fognak lapulni, amelyek pedig most elég hangosan és nagyon is érthetően kopogtatnak a bécsi Hofburg hermetice elzárt ajtaján. De éppen ellenkezőleg történt. Magyarországon nem csak csend nincs, hanem az általános elégtelenség a tetőpontját érte el a Tisza István erőszakolt kinevezésével. Ez a kinevezés csak olajvolt a tüzre, ami most már lángba fogja borítani az egész országot. És Bécs majd ismét elkésve fogja észrevenni, hogy Tisza István nem abszolút tekintély ebben az országban, hanem csak aféle falurossza, aki egyedül a munkapárti csárbában ur.

Tisza azonban azt szeretné magáról elhíttetni, hogy ő az ország hivatott vezére és egyelőre úgy is gerálja magát. A képviselőházban programbeszédét vág ki, — egy hosszú politikai hazugságot, — amelyben a Kolonicsok centralizáló és nemzetellenes törekvéseinek gyujt hitvány görögützet. El akarja kobozni a megyők ősi autonómiáját, meg akarja szüntetni a sajtó féltett szabadságát, befolyásolni akarja a bírói függetlenséget és mindenekelőtt erőszakoskodni akar, duhajkodni, mert ez a vérmérséklete, az alaptermészete.

Az elmondott programbeszédre, a miniszterelnöki duhaj részben már megkapta a választ. A főrendiházban gróf Hadik János és báró Prónay Dezső, a sajtóban pedig gróf Andrássy Gyula részesítették megfelelő kioktatásban. De a fekete leves még hátra van. Holnap jön a szövetséget ellenzék válasza és a főváros délutáni közgyűlése, Vázsonyi Vilmos filippikája, amely pörére fogja majd vetközletni a geszti junkert. Azután még hátra van az egész ország, a törvényhatóságok tulajnyomó többsége, amelyek mind igen éles bizalmatlansági nyilatkozattal készülnek tüntetni a korrupciós, svaregelb Tisza-politika ellen. És utóljára fog jönni az aradi választás, ahol a nép itélete elé kerül majd Lukács László barátja, hogy közvetlen közelből tapasztalhatta, mit is jelent a nép jogait, a szabadságjogokat elkobozni akarni. Mi bizunk az aradi nép hazafiságában és hiszünk az igazság gondviselészerű megjelenésében, mely mindig akkor bukkan fel váratlanul, hogy lecsapjon Tiszára, valahányszor Tisza István eléggé vakmerő, hogy nemzetrontó törekvéseihez ennek a gondviselésnek a támogatását kérje ki.

A politika mai eseményeiről mai híreink itt következnek:

Az ellenzék értekezlete

A szövetséget ellenzéki pártok tagjai ma délelőtt kilenc órakor az országgyűlési néppárt helyiségében gyűltek össze, ahol gróf Zichy Aladár elnöklésével közös értekezletet tartottak.

Gróf Zichy Aladár megnyitván az értekezletet, a jegyzőkönyv vezetésére Kobek Kornélt kérte fel.

Az intéző-bizottság javaslatát gróf Árpónyi Albert adta elő. Javasolja az intéző-bizottság, hogy a képviselőház ülésére be ne menjenek. Ennek indoka először egy princípális ok, hogy a parlamentet korszáryává alacsonyították le és ottan, ha valamelyik közeg

Karhatalmat alkalmaz, nem parlamenti bizottság, hanem katonai bíróság határoz fölötté és ugylátszik, hogy a mentelmi bizottság a katonai bíróság ítéletét várja. Ilyen helyen alkotmányosan érző képviselőnek nincsen helye. Ez is egy általános, teljesen helytálló alkotmányjogi szempont volna, hogy a képviselőház ülésén részt ne vegyenek, de az intézőbizottság még sem helyezkedett erre az álláspontonra, mert még az ilyen abszolúte helytálló állásponttal szemben is *fontos akarja tartani a szövetkezett ellenzéki pártok számára az akció szabadságát minden körülmények közt*, akkorra, amikor a nemzet ügyének használ. Ezért az intézőbizottság, bár kiemeli ezt az *elvi álláspontot*, nem fekteti eljárásunkat kizárólag erre az álláspontra. A második ok, a mely miatt a be nem menetelt ajánlja az, hogy a szövetség számos tagja ismét *törvénytelenül ki van zárva a képviselőházból*. Ismétli, hogy ez nem azt jelenti, hogy máskor nem fognak bemenni, hogy ettől el nem térnek. A taktikát nem lehet elvi alapra fektetni, hanem tisztán czélszerűségi okokra és ma az intézőbizottság úgy véli, hogy czélszerű erre az álláspontra helyezkedni. A harmadik ok, hogy a szövetkezett ellenzéknek számos tagja a pótválasztásokra a vidékre van kiküldve az ügy szolgálatában. Ezen okokból czélszerűnek tartja, hogy a jelen körülmények között az ellenzék a mai ülésen részt ne vegyen. Az értekezlet gróf Apponyi Albert javaslatához *egyhangulag hozzájárult*. Gróf Zichy Aladár javasolja, hogy holnap délelőtt ismét jöjjenek össze a néppártban, hogy a képviselőházban elhangzó beszéddel szemben véleményüket kifejezzék. Erre másutt nem adhatnak választ, mint ellenzéki értekezleten.

Ezután *Polónyi Dezső* vetette fel azt a javaslatot, hogy a képviselők az egyes ellenzékiekre rárótt bírságpénzeket valamennyi ellenzéki fizetéséből arányosan vonják le. Gróf Zichy Aladár megjegyezte, hogy az intézőbizottság tegnap e kérdésben úgy állapodott meg, hogy mindegyik pártnak a saját hatáskörébe utalta az intézkedést, de kimondotta, hogy ha a szolidaritást e tekintetben elhatároznák, akkor a *megbírságotlalt kötelesek elfogadni a többi képviselő által erre a czélra napidíjükből felajánlott összeget*. Az értekezlet végül hozzájárult ahhoz, hogy a kérdés eldöntését az egyes pártokra bizza.

A szövetkezett ellenzéki pártok tagjai holnap délelőtt kilencz órakor az országgyűlési néppárt körhelyiségében *együttes értekezletet* tartanak.

Andrássy kritikája

Gróf *Andrássy Gyula* a „Magyar Hírlap” ma esti számába vezércikket ír Tisza vállalkozásáról és parlamenti programjáról. Cikkében többek között a következőket mondja:

Ma nem az a fontos, hogy helyesen cselekedett-e Déry, mikor vádat emelt, nem az a fontos, hogy helyesen cseleksziünk-e mi, kik ma a parlamentben meg nem jelenünk. A mai politikai helyzetben egyedül az a kérdés uralkodik, hogy szabad-e a kormányra bizott érdekekkel úgy gazdálkodni, mint ahogyan a kormány a választások idejében bebizonyítottan tette. Az a kérdés, hogy szabad-e olyankor, mikor ilyen visszaélés kiderül, politikai pártnak, az országgyűlésnek erről hallgatni, ezt a gyakorlatot el nem itélni, szabad-e annak a pártnak, mely ilyen fegyverrel él, mely akkor, mikor az elkövetett helytelenség kiderül, lelkes bizalommal viseltetik továbbá is azon vezetők iránt, akik a szabálytalanságot elkövették, vagy védték és helyeselték, *szabad-e, kérdem, az ilyen pártnak az ország ügyeit továbbá is vinni, szabad-e jogszabályokat megtörve, hatalmát erőszakkal is fentartani?*

Ez a kérdés dönti el a mai vállalkozás jogos voltát és végleg ez itéli el. Ennek sulya alatt fog összetörni bármint támogatásban is részesül az érdektársak részéről a mai vállalkozás. *Ez teszi mindenkinek kötelességévé, hogy lelke egész erejével küzdjön a jelenlegi rezsim ellen.*

S ezt a hibát nem lehet jóvá tenni kor-tes alkotásokkal, *nem lehet ellensúlyozni a hatalmi eszközök újabb fokozásával sem, amit az államosítás akar elérni.*

Nem lehet ezzel *czéltérni*, mert a *Kortés-javaslatok célja nagyon is világos s mert a bünt csak fokozza, hogy az a parlament, melynek eredetéhez visszaélés tapad, organikus alkotásra vetemedik, miután új választási törvényvel megsemmisítette azt a jogát, hogy a nemzet nevében intézkedjék.*

Beöthy Pál programja

Beöthy Pál, akit holnap választanak meg Tisza helyébe a képviselőház elnökének, új méltóságában követendő magatartását az alábbi kijelentésekben precizizirpza. Arra a kérdésre, hogy ki lesz az ő helyén az új alelnök, ezt válaszolta:

— Ez a munkapárt döntésétől függ, de bizonyos, hogy *holnap ez az állás még nem kerül betöltésre*, mert hiszen csak holnap üresedik meg.

— *Kegyelmes uram elődje szellemében fogja kezelni a házszabályokat?*

— Nem elődöm szellemében, hanem a *házszabályok szellemében és — saját szellemében*. Az elnök kötelességeit a házszabályok imperative előírják, ettől nem fogok eltérni. Mindenesetre biztosítani fogom az ülés zavartalanosságát és vigyázni fogok a csend és rend fentartására.

— *Arra az esetre, ha az ellenzék bejön, excellenciád ad-e külön utasítást a parlamenti őrségnek?*

— Kérem, a házszabályok előírják teendőimet, ezekhez ragaszkodom. Őszintén szólva, *sajnálom, hogy az ellenzék távol van*, mert a népképviselőknek kötelességük volna a benyújtott javaslatokra itt a Házban megtenni észrevételeiket és ellenőrzést gyakorolni. Ezt most *sajndlatosan nélkülözzük*, de nélkülözik a letárgyalási javaslatok is, melyek a közös diszkussziók jó hatása nélkül jöttek létre.

— *A bejelentett reformkérdések mikor kerülnek parlamenti tárgyalás alá?*

— Ezek nagyfontosságú kérdések, melyeket beható tanulmányozás alá kell venni. Azt hiszem, *egy részük ősszel*, a másik részük — közte a vármegyei közigazgatás reformjáról szóló javaslat, — *csak a büdzsé letárgyalása után kerülnek sorra.*

A nyári szünetre vonatkozólag *Beöthy Pál* kijelentette, hogy ebben a kérdésben még megbeszélésekre van szükség, de azt hiszi, hogy *a jövő hét derekán végez a Ház*, ha valami különös eset közbe nem jön. *A nyári szünet valószínűleg szeptember végéig fog tartani*, bár ez még nem eldöntött kérdés.

A kormány és a főváros

Már úgy volt, hogy a törvényhatósági bizottságnak holnap délután tartandó rendkívüli közgyűlése egyhangulag, vagy legalább is óriási szótöbbséggel fogja elfogadni azt a bizalmatlansági indítványt, melyet a törvényhatósági bizottság szövetkezett ellenzéke nevében *Vázsonyi Vilmos* és száznál több társa nyújtott be a Tisza-kormány ellen. A közgyűlési ellenzék ugyanis — mely ma elsősorban a demokratákból továbbá a függetlenségiékből, a budai szabadpolgárokból és az *Andrássy-párti*akból rekrutálódik — *hozzávetőleg 160—170 szavazatot felett rendelkezik*, míg a kormánypártiak zömét az V., VII. és VIII. kerületiek alkotják, akiknek számai legfeljebb 120—130 szavazatra tehető. Ilyen körülmények között a kormánypártiak csendes megállapodásra jutottak egymással, mely szerint ők a szavazástól tartózkodni fognak, hogy a kormányt ért első arculütés ne tünjen a fővárosi munkapártiak bukásának. Ezen a megállapodáson mára nagy változás esett. *Tisza Istvánnak* a képviselőházban ma elmondott programbeszéde — mely érthető czélzással, a fővárosi klikkek és egyéb kottériák letörését helyezte kilátásba — egyszeribe harcra szólította a törvényhatóság munkapárti tagjait, akik *ma délután bizalmas értekezletre ültek össze, melyen elhatározták, hogy a holnapi közgyűlésen megjelennek és a bizalmatlansági indítványt ellen fognak szavazni*. Ilyeténképen erős harcra van kilátás, mely azonban kétségen kívül az ellenzék győzelmével fog végződni. Erre mutat az is, hogy a főpolgármester a törvényhatósági bizottság holnapi rendkívüli közgyűlését illetőleg úgy intézkedett, hogy a *közgyű-*

lési terem karzatára csakis névre szóló belépőjeggyel lehet felmenni. A belépőjegyeket a központi városházán, az elnöki ügyosztályban, *Liber Endre* tanácsjegyző (I. emelet 100. ajtó) pénteken délelőtt 10—1 óra között osztja ki.

*

A VIII. kerület törvényhatósági bizottsági tagjai ma délután *Hüvös József* elnöklésével értekezletre jöttek össze, hogy a holnapi közgyűlésen követendő magatartásuk felet határozzanak. Az értekezlet párthatározat gyanánt kimondotta, hogy a VIII. kerület a *rendkívüli közgyűléstől távol maradjon*.

A székesfőváros törvényhatóságának azon tagjai, kik titokban rokonszenveznek a kormánnyal, tegnap és ma dr. *Bródy Samu* bizottsági tag elnökelete alatt üléseket tartottak és elhatározták, hogy a pénteki rendkívüli közgyűlésen *megjelennek* és a dr. *Kollár Lajos* által beadandó napirendre térési indítvány mellett fogják szavazatukat leadni.

A munkapárt értekezlete

Az országgyűlési nemzeti munkapárt ma este gróf *Khuen-Héderváru Károly* elnöklésével értekezletet tartott. A jegyzőkönyvet *Vermes Zoltán* jegyző írta. Az értekezlet a magáévá tette a kijelölt bizottság javaslatát, hogy a képviselőház holnapi ülésén a *Ház elnökévé Beöthy Pál titkos tanácsos választassék meg*. Ezután *Siegescu József* előadó az állami és nem állami övönök illetményeiről szóló törvényjavaslatot ismertette. *Melzer Vilmos* a szász képviselők nevében bejelentette, hogy a szász képviselők a javaslatnak a Házban történő tárgyalásánál *elvi deklarációt fognak elterjeszteni*, amelyvel megokolja, hogy a *javaslatot nem fogadják el*. Az értekezlet e bejelentést tudomásul vette és a javaslatot elfogadta. Az önálló gazdasági népiszkolai szaktanítók és szaktanítónők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot *Siegescu József* előadó ismertetése után, a hajdudorogi görög katolikus magyar püspök főrendiházi tagságáról szóló törvényjavaslatot *Antal Géza* előadó ismertetése után az értekezlet a magáévá tette. Ezzel az értekezlet véget ért.

Időközi választások

A gróf *Tisza István* lemondásával megüresedett *aradi* mandátumra megindultak a jelölések. Az *aradi* függetlenségi és 48-as pártnak, a Választójog Országos Szövetsége *aradi* fiókjának és az ottani szociáldemokrata pártnak tíz tagu küldöttsége dr. *Prigl István* pártelnök vezetésével ma délután 4 órakor megjelent a függetlenségi és 48-as párt Rákóczi-uti körhelyiségében, hogy ott a szövetkezett ellenzéki pártok vezérével az aradi választást illetőleg megbeszélést folytassanak és a jelölt személyében megállapodásra jussanak. A küldöttséget a függetlenségi és 48-as párt elnökségének részéről *Justh Gyula* elnök és *Földes Béla* alelnök fogadták, a szövetkezett pártok vezérei közül részt vettek kívülök még a megbeszélésben gróf *Apponyi Albert*, gróf *Károlyi Mihály*, *Sághy Gyula* és *Barabás Béla* képviselők. A küldöttség a szövetkezett ellenzék vezérével abban állapodott meg, hogy még a holnapi nap folyamán Budapesten maradnak, amikor a szövetkezett ellenzék részéről állítandó jelöltet tudomásukra fogják hozni. A küldöttség tagjai beszámoltak az aradi polgárság körében észlelt tapasztalataikról és annak folyományaképpen egyöntetűleg hangsúlyozták, hogy a hangulat annyira éles a munkapárttal szemben, hogy a legvágogatottabb munkapárti eszközök sem fognak eredményre vezethetni.

A *gyomai* választókerületben *Nagy József* szeghalmi kispap volt eddig a jelölt, aki azonban a jelöltségtől visszalépett, miután nyilvánvalóvá lett, hogy a polgárság zöme *Kovács Gyula* örökét oly férfival kívánja betölteni, akit a szövetkezett ellenzék programjával a legélesebb harcra kész a kormány ellen. A függetlenségiéké s a kispappártiak együttes jelölt gyűlést fognak holnap tartani. A választási küzdelmet *Buzá Barna* vagy dr. *Halász Lajos*, volt orsz. képviselő, fogja felvenni függetlenségi és 48-as párti programmal.

Időközi választások lesznek ezenkívül az *eper-*

jest, dicsőszenzmártoni, bonyhádi és jolsvai választókerületekben.

Az ellenzéki pártkörökből

A negyvennyolczas függetlenségi Kossuth-párt körhelyiségében az est folyamán a pártnak rendkívül sok képviselő és kültagja jelent meg. Az elnökség részéről Désu Zoltán, Tóth János, Sáhgy Gyula és Szentiványi Árpád alelnökök voltak ott. Fellátogatott a pártkörbe gróf Apponyi Albert is, ki a jelenvolttakkal hosszas eszmecsere folytatótt a politikai helyzetről és gróf Tisza István mai programmbeszédéről.

A Justh-pártkörben az est folyamán az összes ellenzéki pártok képviselő tagjai gyűltek össze igen nagy számmal. A politikai helyzetről folyó beszélgetés során sokat foglalkoztak Tisza miniszterelnök programmbeszédével és megállapították, hogy a z eddigi törvénytelen erőszak uralmát akarja továbbra is fentartani. — Tisztára örületnek tekintik Tiszának azt a nem is leplezett törekvését, hogy az országot rendőr-állammá akarja lesülvesztetni és osztatlan az a nézet, hogyha valaha párt nélkülözze az erkölcsi alapot a kormányzásra. — ugy a munkapárt az, amely születését a nyvbankok trézorjainak köszönheti. — mint azt a bíróság ítéletével megállapította. — Felháborodással szólottak a magyar sajtó ellen intézett támadásokról, s bevezetőjének tekintik a közszabadságoknak minden vonalon való elkobzását.

Lukácsék bucsuja

A miniszterelnökség tisztviselőkara ma délelőtt fél tíz órakor bucsuzott el Lukács Lászlótól, a távozó miniszterelnöktől a miniszteri palota fogadótermében. Az összes osztályok nevében dr. Jeszenszky Sándor államtitkár beszélt és bucsuzott el a volt miniszterelnöktől.

A képviselőház mai ülése után a lemondott kabinet tagjai a miniszterelnökségi palotába mentek, ahol elbucsztak Lukács László volt miniszterelnöktől. A bucsuzás rendkívül meleg és szíves formában folyt le.

Lukács László ma déli fél egy órakor veti bucsut a belügyminisztérium tisztviselői karától, amelynek nevében Némethy Károly dr. államtitkár bucsuztatta el a távozó belügyminisztert.

Gróf Serényi Béla volt földmivélsügyi miniszter ma délben fogadta a földmivélsügyi minisztérium elnöki osztályának bucsutisztelgését. Az elnöki osztály nevében Koós Jenő miniszteri osztálytanácsos meleg szavakkal bucsuzott el a távozó minisztertől. Gróf Serényi Béla kijelentette, hogy jóleső emlékekkel távozik el a minisztérium éléről s arra kéri volt munkatársait, tartsák meg őt is jó emlékezetükben.

A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Jakabffy Imre belügyminiszteri államtitkár állásától felmentette, s kiváló működéseért teljes elismerését fejezte ki. Jakabffy Imre belügyi államtitkár ma délelőtt féltíz órakor bucsuzott el a belügyminisztérium tisztikarától. A távozó államtitkár Némethy Károly dr. államtitkár bucsuztatta el a minisztérium tisztikara nevében.

A vidék Tisza ellen

Kolozsvár városában igen nagy visszatetszést keltett Tisza István kinevezése. Még a munkapárti vezetőség több tagja is megdöbbenéssel fogadta Tisza István kinevezését. Így gróf Eszterházy főispán, dr. Kiss Mór egyetemi tanár, Szabó Dénes, dr. Deák Albert, Dózsa Andre. — valamennyien exponált kormánypártiak, — szerencsétlen választásnak tartják Tisza István kinevezését, attól tartanak, hogy a harczok nem hogy elülnének, hanem újból és élesebben ujulnak ki, pedig az országnak nem tülekedésre, hanem békére van szüksége. Az ellenzék vehemens támadásra készül a kormány ellen és tekintve, hogy a városi közgyűlésen a függetlenségi pártok többségben, nem kétséges, hogy a Tisza-kormány e hó 20-án egy bizalmatlansági nyilatkozattal gazdagabb lesz. Az ellenzéki bizottsági tagok e hó 13-án értekezletet tartanak, amelyen a közgyűlés elé terjesztendő javaslatokat állapítják meg és egy Kolozsvárott tartandó ellenzéki népgyűlés előkészítését beszélik meg.

Nagyvárad város törvényhatósága mai közgyűlésén napirendre került dr. Adorján Emil, a nagyváradai függetlenségi párt elnökének indítványva, hogy a törvényhatóság tiltakozzék Gerő Vilmos, a parlamenti őrség kapitánya ügyével kapcsolatban a munkapárti uralom ellen és felháborodását fejezze ki a parlamenti őrség ellen. Az ügy nagy érdeklődést keltett. Dr. Adorján Emil beszédében sértő kifejezéseket használt néhány törvényhatósági bizottsági tag ellen, azt mondván, hogy a közügyek tárgyalásában nem igen vesznek részt, de eljönnek, amikor szolgáltag meg kell hunyászkodni. A főispán rendreutasította emiatt Adorjánt. Ezután szavazásra tette fel a kérdést az elnök és a köztörvényhatóság Adorján bizalmatlansági indítványát 65 szóval 31 ellen elvetette.

A kormány üldözi a sajtót

Előre elhatározták a lapok elkobzását

Készül a fojtogató új sajtótörvény

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

Amit előre megjósoltunk: bekövetkezett. „Az Est” kolportázsjogának elkobzása nem a feketén távozó miniszterelnök bosszulihegése volt, hanem az új éra felvirradását jelentette. Kiadták a jelszót: meg kell fojtani a sajtót! Érezik, hogy a létjogosultságukat igazán nem a közszereleten építették föl, a kövéleménytől félnek leginkább, remegnek, hogy a felzudulás szele elsöpri őket.

Ma reggel három lapot elkoboztak. A *Pesti Hírlap*, a *Népszava*, a *Független Magyarország* példányaira tették rá a kezüket. A vasutról való kiültás, a kolportázs jog megvonása után elérkeztek a harmadik stációhoz: a lap-elkobzásához.

Azt már megszoktuk, hogy ez a tekervényes utakon bujkáló kormány sohase mer férfiasan megállni a kimondott szava mellett, nem csodálkozhatunk, ha most is mindenféle ürügyeket ránczizál elő. Most az egyszer — úgy látszik — nem is ügyetlenkedtek. A király személyét féltették a sajtótól, királysértés címen indítottak eljárást. Ez azonban csak ürügy és a hangzatos kifakadások mellett simán el kell menni, a tulajdonképpeni czél igazán más. Ne kereljünk sokat: egyenesen, kezen üldözik a sajtót. Hogy a szavunk nem pusztán kijelentés, hogy az állításainkat nemcsak a levegőből vettük, készek vagyunk bizonyítani is. Bizonyítékaink vannak, hogy már tegnap délután készültek az említett lapok elkobzására. Teljesen megbízható helyről értesítettek bennünket, hogy harmincz detektivet rendeltek be éjszaka három órára és meg is mondták nekik az összehívás óráit: a lapok elkobzását fogják végrehajtani. Tegnap még sem az ügyész, sem a kormány, talán még az igazságügyminiszter ur sem olvashatta, hogy a király személyét bántják meg a nyomtatott betűk, de már készültek a fojtó hadjáratra. A szép ürügy csak igazán nem tud a helyzethez, a valósághoz simulni.

Az általános sajtóhadjárat megindítását a rendőri sajtóiroda közleménye különben így vezeti be:

A büntetőtörvénysszék vizsgálóbírója elrendelte a „Pesti Hírlap”, a „Független Magyarország” és a „Népszava” lefoglalását. Mindahárom lapot a büntetőtörvénykönyv 140. §-ának II. bekezdésében foglalt királysértés vétsége miatt kobozták el. Az inkriminált cikkek a „Pesti Hírlap”-ban „Az elaggott király”, a „Független Magyarország”-ban „Kezdődik a rémuralom”, a „Népszava”-ban „Kezdődik a tatárjárás”. A rendőrség már a kora reggeli órákban foganatosította a vizsgálóbírói rendeletet és minden nyilvános helyen elkobozta a három uiság mai számát.

Semmiesetre se érdektelen — különösen az előbb elmondottak után, — hogy Balogh Jenő igazságügyminiszter milyen éles hangon kel ki a sajtó ellen.

A képviselőház ülése előtt Rosenberg Ignác képviselő kérdésére Balogh Jenő igazságügyminiszter így felelt:

— Nem tudtam semmiről, nem kaptam még jelentést, pedig mostanáig benn voltam hivatalomban.

Majd hirtelen, szenvedélyes fordulattal így fakadt ki az igazságügyminiszter:

— Nem bánom, üssenek engem, vagy üssék a kormányt, a hogy akarják, de a felséget nem engedem bántani. Ha nem is volnánk kapcsolatban Ausztriával, látván a Balkánon végbemenő eseményeket, a népfajok élethalálharczát, a délszlávok előnyomulását, akkor is érintkezést és kapcsolatot kellene keresnünk Ausztriával. Ennélfogva ezt a kapcsolatot és a király személyét nem engedem bántani, hiszen ilyen viszonyok közt, a mikor magunkra vagyunk hagyatva és köröskörül nőttön nő a veszély, a királyt és az Ausztriával való kapcsolatot bántani örület, hebehurgyaság, az előrelátás legnagyobb hiánya. Ezt nem tűrhetjük!

Erre a nyilatkozatra igazán nincs mit felelnünk. Csodálkozni már régen elfelejtettünk. Így az se tűnik fel, hogy ép Balogh Jenő mondja ezt, az a liberális Balogh Jenő, akinek az esküdszék megteremtésében olyan szép szerepe volt. Az azonban mégis csak bámulatos dolog, hogy az igazságügyminiszter ur már tegnap megérezte, hogy az ujságok melyikében milyen cikkek készülnek.

Máskülönben pedig illetékes helyről is kaptunk olyan értesítést, hogy a mai három lapelkobzás csak az áldatlan harc kezdete és nem szórványos eset. A kormány terveiről ugyanis, amelyekkel a sajtót terrorizálni szándékozik, a „Pol. Hír.” a következőket írja:

A kormány a sajtónak erős megrendszabályozására készül, amelynek a kolportázs jog ellen intézett támadás csak egyik étappe-ja volt. Az igazságügyminisztériumban lázasan folynak az előkészítő munkálatok a sajtótörvény revízióján: a revízióval Balogh Jenő dr. igazságügyminiszter, de különösen Vadász Lipót dr. államtitkár foglalkozik. A „Pol. Hír.” értesülése szerint a javaslatot ez év őszén már a parlament elé is terjesztik. Az új sajtótörvényt a közvélemény előtt úgy fogják beállítani, hogy az főleg az egvéni b esület és a vállalatok anvagi érdeke védelmére készült, azonban valódi czélja, hogy a kormánypolitika ellen intézett sajtótámadásokat az eddigi burkolt eszközök helyett nyilván és drákói szigorral törhessék le. A sajtóról szóló 1848:XVIII. tcz.-et gyökeresen revideiálják. Intencziója lesz a törvénynek, hogy a lapkiadó sulyos pénzbírsággal sújtassa existenciájában. A bírság nem a cikkíró, hanem a kiadó ellen szabatik ki és a pénzbírság nagyságának megállapításánál az illető orgánum elterjedtsége és publicitása szolgál alapul. A munkapárt azt reméli ettől, hogy a kormány és a többség ellen intézett vehemens támadásoknak sulyos és a lap existenciáját veszélyeztető pénzbírságokkal elejét vehetik. A bíróság az okozott károkért és pedig nemcsak az anvagi, hanem az immaterialis károkért is kártérítést állapíthat meg, a melynek minimuma 200 korona lenne. Az erkölcsi kár megállapítása teljesen a bíróságra lesz bízva. Alaki tekintetben főczél az eljárás gyorsasága és határidőt fog a javaslat megállapítani, amelyen belül a tárgyalást ki kell tüzni. A fokozatos felelősség elvét kiterjesztik a kártalanítási összegre is.

A legörvendetesebb azonban, hogy a publikum nem hagyja terrorizálni magát. „Az Est” kolportázsjogának törvénytelen megvonása ellen az ország minden részében felzudulnak. Bárczy István polgármester korrekte és becsületes álláspontja számos követőre talál a vidéken. Tiltakozó felirata már a kormány kezében van és csakhamar követni fogja a többi is. Szegeden dr. Kószó István polgármesterhez beadványt intéztek, amelyben felhívják, hogy tagadjja meg a rendelet végrehajtását, illetve terjesszen a legközelebbi rendes közgyűlés elé javaslatot, hogy a város közönsége irjon fel a kormányhoz a sérelmes rendelet megváltoztatása végett. Ugyanílyen mozgalom készül Aradon és más vidéki városokban is.

EGYHAZAK

— (Egyházkertületi közgyűlés.) A dunántuli evangélikus egyházkerület folyó évi rendes közgyűlését augusztus 13-ára, s következő napjaira hívta össze dr. Ballik Frigyes püspök és Beniczku Árpád kerületi felügyelő Pozsony városába. Előző napokon a szokásos bizottsági üléseket tartják meg. Az ülés részleteesebb tárgysorozatát a napokban fogja a püspöki hivatal összeállítani.

A vagdalkozó százados ügye

— Kihallgatják a tanukat —

Gerő ismét nem kapott elégtételt

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

Gerő százados ismeretes kard-botránya ügyében a hadbíróság szorgalmasan folytatja a vizsgálatot és ma megkezdte a tanuk kihallgatását. Ma kihallgatták *Egry Béla*, *Zboray Miklós* országgyűlési képviselőket, továbbá *Kovácsnay Gábor* földbirtokost, akik mind igen terhelően vallottak a százados ellen. A vizsgálat ma még nem éri véget és a kihallgatásokat holnap folytatják.

Mialatt a hadbíróság ily nagy buzgalommal vizsgálja a vétkes százados ügyét, azalatt Gerő gondoskodik arról, hogy újabb afféreket kezdjen az ellenzéki képviselőkkel. Tegnap *Polónyi Dezső*t provokáltatta azért, mert azt állította róla, hogy pezsgőügynökséggel foglalkozik. Azonban ez az ügy is balul ütött Gerőre nézve, mert itt sem kapott elégtételt.

Gerő százados ügyeiről részletes tudósításunk itt következik:

A hadbírószági vizsgálat

Pridalka dr. őrnagy-hadbíró, miután kihallgatta az emlékezetes képviselőházi botránynak két főszereplőjét, *Gerő* századosot és *Héderváry* Lehel, ma megkezdte a tanuk kihallgatását is.

Hédervári tanui közül elsőnek *Egry Béla* képviselő jelentkezett, a ki a vagdalkozás ügyét a már közismert tényeknek megfelelően adta elő. Utána *Zboray Miklós* képviselő tanuvallomása következett, a ki közvetlen szomszédia volt Héderváry Lehelnek és így legpontosabban figyelhetette meg az egész esetet. *Zboray* tanuvallomásáról a következőket mondotta:

— Vallomásom keretén belül elmondtam, hogy a százados már a miniszteri bársonyszékkel kirántotta a kardját, s azután dühösen villogó szemmel körülnézett. Amikor Héderváry Lehel meglátta, egyenesen feléje rohant és kétszer egymásután rája sujtott. Héderváry a megtámadott ember önkéntelen mozdulatával föl emelte jobbkarját. Más mozdulatot nem tett, de nem is tehetett, mert a sulvos ütésektől a padok közé esett. Ekkor érte a harmadik vágás. Gerő százados erre nem emlékszik, mi azonban nagyon jól látjuk, sőt hallottuk is, mert a kard egyik része hangosat koppant a pad fafedőjén. Azt is vallottam, hogy Héderváry nem vett elő revolvert, nem is tett olyan mozdulatot, mintha fegyverrel nyulna és az sem igaz, hogy a közelben álló valamelyik ellenzéki képviselő vett volna elő revolvert. Ez volt tanuvallomásom tartalma, amire meg is esküdtem.

A következő tanu *Kovácsnay Gábor* dr. sepsiszentgyörgyi lakos volt, aki a kardaffér alkalmával a Ház második emeleti VIII. számú karzatán, éppen a vagdalkozás színhelye fölött ült. *Kovácsnay* ugyanazokat mondta, amit *Zboray* előadott. Érdekes, hogy a tanu szerint a harmadik csapás mellén érte Héderváry Lehel. Revolvert *Kovácsnay* sem látott, sem Hédervárynál, sem más képviselőnél, s még elmondta azt, hogy *impresziója* szerint *Gerő* valószínűleg kiválasztotta magának Héderváryt a végből, hogy inzultálja.

Valamennyi tanuvallomás megegyezett abban is, hogy mit kiáltott Gerő százados vagdalkozás közben.

— Megölök mindenkit, aki engem sérteni merészel. — mondotta. — Katona vagyok és úgy veszek elégtételt magamnak, ahogyan lehet.

A mai nap folyamán kihallgattak még egy tanut, *Zsilinszky Mihály* képviselőt, aki nem a Héderváry tanui közül való. *Zsilinszky* vallomásáról nem szívtárogott ki pozitív adat. A tanukihallgatásokat holnap folytatják.

A Polónyi-Gerő-affér

Polónyi Dezső képviselő a minap azt állította *Gerő Vilmos* palotaőr-századosról, hogy pezsgő-ügynökséggel foglalkozott. *Gerő Vilmos* ezt a kijelentést sértőnek találta személyére nézve és provokáltatta *Polónyi Dezső* képviselőt.

Az ügyből kifolyólag a következő jegyzőkönyvet vették fel.

Jegyzőkönyv

felvétel Budapest, 1913 június hónap 11-én. *Gerő Vilmos* százados parlamenti őrségparancsnok-helyettes és dr. *Polónyi Dezső* országgyűlési képviselő között felmerült becsületbeni ügyben.

Jelen voltak az alulírottak.
Fráter Jenő alezredes és *Löffler Emil* őrnagy *Gerő Vilmos* százados nevében lovasias elégtételt kérnek dr. *Polónyi Dezső* országgyűlési képviselő úrtól az általa a Kossuth-pártkörben diskurzus során *Gerő* századosról mondott, különösen amiatt, hogy *Polónyi Dezső* képviselő ur *Gerő* százados urat pezsgőügynöknek nevezte, mely kijelentés folyó hónap 8-ikán több helybeli lapban is megjelent.

Szentiványi Gábor és dr. *Abrahám Dezső*, mint dr. *Polónyi Dezső* megbízottai felük nevében a következő kijelentést teszik: *Gerő Vilmos* ur néhány évvel, körülbelül három-négy évvel ezelőtt *Abrahám Ferdinánd* Matild nevű hölgy kíséretében megjelent dr. *Polónyi Dezső* ur irodájában és arra való hivatkozással, hogy ő még ulánus önkéntes korából jól ismeri Szekesfehervárról, *áriczuzékek felmutatása kapcsán George Goulet* című pezsgőt neki vételre kínálta. Ugyanez alkalommal mindketten arra is kérték, hogy ezt a márkát képviselőtársainak is ajánlja. Kévs időre rá *Gerő* urral az utcán (Museum-körut és Kossuth Lajos-utca keresztezésénél) találkozott, amikor őt *Gerő* ur ismételve is persvadeálta arra, hogy ne *Vauve Cliquot Moët et Chandon* igyek, illetve igyanak, hanem az általa ajánlott *George Goulet* pezsgőt, amelyik szerinte éppen olyan jó, mint a többi francia pezsgő és valamivel olcsóbb. A fentiekből dr. *Polónyi Dezső* ur azt a benyomást nyerte, hogy *Gerő* ur a pezsgő-elárúrással hivatalosan foglalkozik.

Fráter Jenő és *Löffler Emil* kijelentik, hogy ezen nyilatkozat őket ki nem elégíti s miután dr. *Polónyi Dezső* ur nyilatkozatát felük magára nézve sértőnek tartja, a lovasias elégtételfadás kéréséhez továbbra is ragaszkodnak.

Szentiványi Gábor és dr. *Abrahám Dezső* kijelentik, hogy miután a dr. *Polónyi Dezső* ur előadása és nyilatkozata szerint a fent közölt tényállás a valóságnak megfelel, az ügyet lovasias eljárásra alkalmasnak nem találják.

Fráter Jenő és *Löffler Emil*, mint *Gerő Vilmos* megbízottai ezekután tudomásul veszik, hogy a lovasias elégtételfel megadása megtagadtatott. További tárgyalást céltalannak látván, a jegyzőkönyvet lezárták.

Dr. *Polónyi Dezső* ur megbízottai az ezen eljárást a maguk, illetve megbízottjuk részéről befejezettek nyilvánítják.

K. m. f.

Szentiványi Gábor, dr. *Abrahám Dezső*,
mint dr. *Polónyi Dezső* ur megbízottai.

Fráter Jenő, *Löffler Emil*,
mint *Gerő Vilmos* ur megbízottai.

Budapest, június 12.

Gróf Apponyi Albert Gyulafehérvárrott. Gyulafehérvárról jelentik: Gróf *Apponyi Albert* vasárnap Gyulafehérváron volt, ahol részt vett az erdélyi egyházmegyei papnevelő intézetnek és az erdélyi római katolikus státus gyulafehérvári főgimnáziumának a kereszténység felszabadulására rendezett ünnepségén. Gróf *Apponyi Albert* az ünnepen hosszabb beszédet mondott. Ékesszólóan vázolta a kereszténység tizenhat évszázados munkáját. Az ünnep nemcsak erkölcsileg, de anyagiilag is igen szépen sikerült és a befolyt összeget a gimnáziumi kápolna felszerelésének költségeire fogják fordítani.

Győr város fejlesztése. Győrből jelentik: A városi törvényhatósági bizottság ma délután tartott közgyűlésén elhatározta a vízvezeték kibővítését, továbbá villamos és gépkocsi közúti közlekedés létesítését.

A Reichsrath. Bécsből jelentik: A képviselőház mai ülésén a pénzügyi javaslat folytatódott tárgyalása során *Smodlaka* bírálja a Dalmáciaiban uralkodó rendőrzuralmat. A birodalom déli részében nincs forradalmi mozgalom, ha ellenben a kormány továbbra is ilyen eljárást tanúsít, könnyen forradalom törhet ki. A horvátok teljesítik kötelességüket az állammal szemben és nem ellenségei a monarchiának. A vezérszónokok felszólalása után *Olesinsky* és *Kolesa* képviselők beszéltek, mire az ülést berekesztik. Legközelebbi ülés

holnap, amikor az általános vitát folytatják és a költségvetési provizóriumot veszik tárgyalás alá. Hír szerint több rutén képviselő helyreigazító felszólalásra jelentkezett. *Kolesa* képviselőnek az volt a szándéka, hogy hosszabb beszédet mond. Végül megegyezés jött létre, melynek értelmében a rutének lemondanak a helyreigazító felszólalások jogáról. A mai ülés végén a költségvetési bizottságnak a költségvetési provizóriumra vonatkozó jelentését osztották szét.

Kavicsok az országról

— A magyarság ereje —

Nem Tisza mondta el a programbeszédet, hanem Balogh. Naivan, kedves és egyszerű őszinteséggel mondta el a szerelmi vallomását — Bécsnek. Egy Bécsnek szóló forró vallomás nem is lehet egyéb, csak — magyar kormány-programm.

A Tisza-kormány naivája ezt mondta:

— Ha nem is volna semmiféle kapcsolat közöttünk és Ausztria között, látván a mostani veszedelmes balkáni helyzetet, a szláv népfajok előrenyomulását, nekünk még jobban kell keresnünk a kapcsolatot ő felségével és Ausztriával, mint valaha. Ápolnunk, erősíteniünk kell ezt a jó viszonyt.

Nekünk, mindig csak nekünk kell keresnünk a kapcsolatot és nekünk kell ápolnunk a jó viszonyt Ausztriával. Az előrenyomuló szláv népfajok éppen csak Magyarországot fenyegetik, Ausztriát nem? Ausztriának is eszébe juthatna, hogy keresnie kell a kapcsolatot Magyarországgal és ápolnia kell a jó viszonyt, mert a határon túl, de sőt a határon belül is mérgesen vicsgorgatják rá a fogukat a szláv népfajok. Ausztriának több baja van a nemzetiségeivel, mint nekünk — pedig van elég nekünk is. Ausztriában sokkal gyöngébb az egységes, államfentartó faj, mint nálunk — és mégis, mindig mi vagyunk azok, akik futunk Ausztria szoknyája után. Ausztriának — ennek a büszke, szép asszonynak — csak ránk kell mosolyognia, hogy hűséges és engedelmess szolgálj legyünk.

Magyarország: az erős és egészséges, a szívós és tehetséges férfi, aki készséggel nyújtja izmos karját Ausztriának. Ám Ausztriának kell hozzánk fordulnia, nem nekünk kell neki udvarolnunk.

Nálunk azonban kormány-programm az, hogy: Magyarország hallgasson és engedelmesskedjék. Gyáván, meghunyászkodva, a saját érdekében. Pedig a büszke, férfias és erős magyar politika éppen a fordítottja annak, amit a kormány mond — és tesz. Magyarország hűséges és önfeláldozó támasza a dinasztának és Ausztriának, Magyarország a gondos és kereső férj: de a feleség is legyen jó és gyöngéd. Ausztria járuljon hozzá, hogy Magyarország a maga becsületes erejéből fejlődjék, nőjjön, gazdagodjék, Ausztria a saját érdekében egyengesse Magyarország gyarapodásának útját, mert Ausztria — éppen a szláv népfajok előrenyomulása miatt — nagyon is ránk van utáival. De odaát senki sem suttag lágy szavakat felénk, mindig csak minálunk akadnak emberek — kivált, ha a bársonyszék révén közelebb jutnak Bécshez — akik gerinczeten lágsággal fölajánkoznak.

Magyarország elviselte a tatárjárást és túlélte a török uralmat; Magyarország kiheverte majd a Tisza-kormány pusztításait is. Az erős és szívós Magyarország a jövő és az volna az egyetlen okos kormánypolitika, ha megmagyaráznák Bécsnek, hogy ezt a vasizmu magyar népet nem lehet elnyomni, ez a nép egyre dolgozik és nő, ezt a népet csak ideig-óráig lehet elhallgattatni, örökre azonban nem nemül el. Ennek kell a kiválasztott népek lennie, ennek a megdönthetetlen erejével kell a monarchia igazi nagyhatalmi állását fölépíteni, ezen az országon kell a monarchia súlypontjának lennie.

Azok a történelmi események, amelyek a határainkon túl lejátszódtak, azt a nagy tanulást rejtik magukban, hogy Ausztriának és Magyarországnak igenis össze kell fognia és egymás erejének fokozásával kell a külső ellenség támadásaira készen állania. De ezt a tanulást Ausztriának is észre kell vennie, nemcsak Magyarországnak és nemcsak a magyar kormánynak. Egyoldalú szerelemből nem fakadhat boldogság.

Sz. J.

jesi, dicsőszenmártoni, bonyhádi és jolsvai választókerületekben.

Az ellenzéki pártkörökből

A negyvennévvel függetlenségi Kossuth-párt körhelyiségében az est folyamán a pártnak rendkívül sok képviselő és kültagja jelent meg. Az elnökség részéről Déry Zoltán, Tóth János, Sághy Gyula és Szentiványi Árpád alelnökök voltak ott. Fellátogatott a pártkörbe gróf Apponyi Albert is, ki a jelenlétével hosszas eszmecsere folytatótt a politikai helyzetről és gróf Tisza István mai programbeszédéről.

A Justh-pártkörben az est folyamán az összes ellenzéki pártok képviselői tagjai gyűltek össze igen nagy számmal. A politikai helyzetről folyó beszélgetés során sokat foglalkoztak Tisza miniszterelnök programbeszédével és megállapították, hogy a z eddigi törvénytelen erőszak uralmát akarja továbbra is fentartani. — Tiszára örületnek tekintik Tiszának azt a nem is leplezett törekvését, hogy az országot rendőr-állammá akarja lesülvesztetni és osztatlan az a nézet, hogyha valaha párt nélküli az erkölcsi alapot a kormányzásra. — ugy a munkapárt az, amely születését a nybankok trézorjainak köszönheti. — mint azt a bíróság ítéletével megállapította. — Felháborodással szólottak a magyar sajtó ellen intézett támadásokról, s bevezetőjének tekintik a közszabadságoknak minden vonalon való elkobzását.

Lukácsék bucsuja

A miniszterelnökség tisztviselőkara ma délelőtt fél tíz órakor bucsuzott el Lukács Lászlótól, a távozó miniszterelnöktől a miniszteri palota fogadótermében. Az összes osztályok nevében dr. Jeszenszky Sándor államtitkár beszélt és bucsuzott el a volt miniszterelnöktől.

A képviselőház mai ülése után a lemondott kabinet tagjai a miniszterelnökségi palotába mentek, ahol elbucuztak Lukács László volt miniszterelnöktől. A bucsuzás rendkívül meleg és szíves formában folyt le.

Lukács László ma déli fél egy órakor veti bucsut a belügyminiszterium tisztviselői karától, amelynek nevében Némethy Károly dr. államtitkár bucsuztatta el a távozó belügyminisztert.

Gróf Serényi Béla volt földmívelésügyi miniszter ma délben fogadta a földmívelésügyi miniszterium elnöki osztályának bucsutisztelgését. Az elnöki osztály nevében Koós Jenő miniszteri osztálytanácsos meleg szavakkal bucsuzott el a távozó minisztertől. Gróf Serényi Béla kijelentette, hogy jóleső emlékekkel távozik el a miniszterium éléről s arra kéri volt munkatársait, tartsák meg őt is jó emlékezetükben.

A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Jakabffy Imre belügyminiszteri államtitkár állásától felmentette, s kiváló működéséért teljes elismerését fejezte ki. Jakabffy Imre belügyi államtitkár ma délelőtt fél tíz órakor bucsuzott el a belügyminiszterium tisztikarától. A távozó államtitkár Némethy Károly dr. államtitkár bucsuztatta el a miniszterium tisztikara nevében.

A vidék Tisza ellen

Kolozsvár városában igen nagy visszatetszést keltett Tisza István kinevezése. Még a munkapárti vezetőség több tagja is megdöbbenéssel fogadta Tisza István kinevezését. Így gróf Eszterházy főispán, dr. Kiss Mór egyetemi tanár, Szabó Dénes, dr. Deák Albert, Dózsa Endre, — valamennyien exponált kormánypártiak, — szerencsétlen választásnak tartják Tisza István kinevezését, attól tartanak, hogy a harcok nem hogy elülnének, hanem újból és élesebben ujulnak ki, pedig az országnak nem tülekedésre, hanem békére van szüksége. Az ellenzék vehemens támadásra készül a kormány ellen és tekintve, hogy a városi közgyűlésen a függetlenségi pártok többségben, nem kétséges, hogy a Tisza-kormány e hó 20-án egy bizalmatlansági nyilatkozattal gazdagabb lesz. Az ellenzéki bizottsági tagok e hó 13-án értekezletet tartanak, amelyen a közgyűlés elé terjesztendő javaslatokat állapítják meg és egy Kolozsvárott tartandó ellenzéki népgyűlés előkészítését beszél-lik meg.

Nagyvárad város törvényhatósága mai közgyűlésén napirendre került dr. Adorján Emil, a nagyváradi függetlenségi párt elnökének indítványva, hogy a törvényhatóság tiltakozzék Gerő Vilmos, a parlamenti őrség kapitánya ügyével kapcsolatban a munkapárti uralom ellen és felháborodását fejezze ki a parlamenti őrség ellen. Az ügy nagy érdeklődést keltett. Dr. Adorján Emil beszédében sértő kifejezéseket használt néhány törvényhatósági bizottsági tag ellen, azt mondván, hogy a közügyek tárgyalásában nem igen vesznek részt, de eljönnek, amikor szolgailag meg kell hunyászolni. A főispán rendutasította emiatt Adorjánt. Ezután szavazásra tette fel a kérdést az elnök és a köztörvényhatóság Adorján bizalmatlansági indítványát 65 szóval 31 ellen elvetette.

A kormány üldözi a sajtót

Előre elhatározták a lapok elkobzását

Készül a fojtogató új sajtótörvény

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

Amit előre megjósoltunk: bekövetkezett. „Az Est” kolportázsjogának elkobzása nem a feketén távozó miniszterelnök boszulihegése volt, hanem az új éra felvirradását jelentette. Kiadták a jelszót: meg kell fojtani a sajtót! Érezik, hogy a létjogosultságukat igazán nem a közszereteten építették föl, a kövéleménytől félnek leginkább, remegnek, hogy a felzudulás szele elsöpri őket.

Ma reggel három lapot elkoboztak. A Pesti Hírlap, a Népszava, a Független Magyarország példányaira tették rá a kezüket. A vasutól való kitiltás, a kolportázs jog megvonása után érkeztek a harmadik stációhoz: a lap-elkobzáshoz.

Azt már megszoktuk, hogy ez a tekervényes utakon bujkáló kormány sohase mer férfiasan megállni a kimondott szava mellett, nem csodálkozhatunk, ha most is mindenféle ürügyeket ránczizál elő. Most az egyszer — úgy látszik — nem is ügyetlenkedtek. A király személyét féltették a sajtótól, királysértés címen indítottak eljárást. Ez azonban csak ürügy és a hangzatos kifakadások mellett simán el kell menni, a tulajdonképpeni cél igazán más. Ne kertejjünk sokat: egyenesen, ke- reken üldözik a sajtót. Hogy a szavunk nem pusztá kijelentés, hogy az állításainkat nemcsak a levegőből vettük, kések vagyunk bizonyítani is. Bizonyítékaink vannak, hogy már tegnap délután készültek az említett lapok elkobzására. Teljesen megbízható helyről értesítettek bennünket, hogy harminez detektívet rendeltek be éjszaka három órára és meg is mondották nekik az összehívás okát: a lapok elkobzását fogják végrehajtani. Tegnap még sem az ügyész, sem a kormány, talán még az igazságügyminiszter ur sem olvashatta, hogy a király személyét bánlják meg a nyomtatott betűk, de már készültek a fojtó hadjáratra. A szép ürügy csak igazán nem tud a helyzethez, a valósághoz simulni.

Az általános sajtóhadjárat megindítását a rendőri sajtóiroda közleménye különben így vezeti be:

A büntetőtörvénysszék vizsgálóbírója elrendelte a „Pesti Hírlap”, a „Független Magyarország” és a „Népszava” lefoglalását. Minda három lapot a büntetőtörvénykönyv 140. §-ának II. bekezdésében foglalt királysértés vétsége miatt kobozták el. Az inkriminált cikkek a „Pesti Hírlap”-ban „Az elaggott király”, a „Független Magyarország”-ban „Kezdődik a rémuralom”, a „Népszava”-ban „Kezdődik a tatárjárás”. A rendőrség már a kora reggeli órákban foganatosította a vizsgálóbírói rendeletet és minden nyilvános helyen elkobozta a három ujság mai számát.

Semmiesetre se érdektelen — különösen az előbb elmondottak után, — hogy Balogh Jenő igazságügyminiszter milyen éles hangon kel ki a sajtó ellen.

A képviselőház ülése előtt Rosenberg Ignác képviselő kérdésére Balogh Jenő igazságügyminiszter így felelt:

— Nem tudtam semmiről, nem kaptam még jelentést, pedig mostanáig benn voltam hivatalomban.

Majd hirtelen, szenvedélyes fordulattal így fakadt ki az igazságügyminiszter:

— Nem bánom, üssenek engem, vagy üssék a kormányt, a hogy akariák, de a felséget nem engedem bántani. Ha nem is volnánk kapcsolatban Ausztriával, látván a Balkánon végbemenő eseményeket, a népfajok élethalálharczát, a délszlávok előnyomulását, akkor is érintkezést és kapcsolatot kellene keresnünk Ausztriával. Ennélfogva ezt a kapcsolatot és a király személyét nem engedem bántani, hiszen ilyen viszonyok közt, a mikor magunkra vagyunk hagyatva és köröskörül nőttön nő a veszély, a királyt és az Ausztriával való kapcsolatot bántani örület, hebehurgyaság, az előrelátás legnagyobb hiánya. Ezt nem tűrhetjük!

Erre a nyilatkozatra igazán nincs mit felelnünk. Csodálkozni már régen elfelejtettünk. Így az se tűnik fel, hogy ép Balogh Jenő mondja ezt, az a liberális Balogh Jenő, akinek az esküdtszék megteremtésében olyan szép szerepe volt. Az azonban mégis csak bámulatos dolog, hogy az igazságügyminiszter ur már tegnap megérezte, hogy az ujságok melyikében milyen cikkek készülnek.

Máskülönben pedig illetékes helyről is kaptunk olyan értesítést, hogy a mai három lapelkobzás csak az áldatlan harc kezdete és nem szörványos eset. A kormány terveiről ugyanis, amelyekkel a sajtót terrorizálni szándékozik, a „Pol. Hír.” a következőket írja:

A kormány a sajtónak erős megrendszáblvozására készül, amelynek a kolportázs jog ellen intézett támadás csak egyik lépése volt. Az igazságügyminiszteriumban lázasan folynak az előkészítő munkálatok a sajtótörvény revízióján: a revízióval Balogh Jenő dr. igazságügyminiszter, de különösen Vadász Lipót dr. államtitkár foglalkozik. A „Pol. Hír.” értesülése szerint a javaslatot ez év őszén már a parlament elé is terjesztik. Az új sajtótörvényt a közvélemény előtt ugy fogják beállítani, hogy az főleg az egvényi becsület és a vállalatok anvagi érdeke védelmére készül, azonban valódi célja, hogy a kormánypolitika ellen intézett sajtótámadásokat az eddigi burkolt eszközök helyett nyíltan és drákói szigorral törhessék le. A sajtóról szóló 1848:XVIII. tcz.-ei gyökeresen revidéálják. Intenciója lesz a törvénynek, hogy a lapkiadót súlyos pénzbírsággal sújtassa egzisztenciájában. A bírság nem a cikkkiró, hanem a kiadó ellen szabatik ki és a pénzbírság nagvságának megállapításánál az illető orgánum elterjedtsége és publicitása szolgál alapul. A munkapárt azt reméli ettől, hogy a kormány és a többség ellen intézett vehemens támadásoknak súlyos és a lap egzisztenciáját veszélyeztető pénzbírságokkal elejét vehetik. A bíróság az okozott károkért és pedig nemcsak az anvagi, hanem az immaterialis károkért is kártérítést állapíthat meg, a melynek minimuma 200 korona lenne. Az erkölcsi kár megállapítása teljesen a bíróságra lesz bízva. Alaki tekintetben főczél az eljárás gyorsasága és határidőt fog a javaslat megállapítani, amelyen belül a tárgyalást ki kell tüzni. A fokozatos felelősség elvét kiterjesztik a kártalanítási összegre is.

A legörvendetesebb azonban, hogy a publikum nem hagyja terrorizálni magát. „Az Est” kolportázsjogának törvénytelen megvonása ellen az ország minden részében felzudulnak. Berczy István polgármester korrekt és becsületes álláspontja számos követőre talál a vidéken, Tiltakozó felirata már a kormány kezében van és csakhamar követni fogja a többi is. Szegeden dr. Kószó István polgármesterhez beadványt intéztek, amelyben felhívják, hogy tagadja meg a rendelet végrehajtását, illetve terjesszen a legközelebbi rendes közgyűlés elé javaslatot, hogy a város közönsége írjon fel a kormányhoz a sérelmes rendelet megváltoztatása végett. Ugyanilyen mozgalom készül Aradon és más vidéki városokban is.

EGYHAZAK

— (Egyházkertületi közgyűlés.) A dunántúli evangélikus egyházkerület foivó évi rendes közgyűlését augusztus 13-ára, s következő napjaira hivta össze dr. Baltik Frigyes püspök és Beniczku Árpád kerületi felügyelő Pozsony városába. Előző napokon a szokásos bizottsági üléseket tartják meg. Az ülés részletesebb tárgysorozatát a napokban fogja a püspöki hivatal összeállítani.

A vagdalkozó százados ügye

— Kihallgatják a tanukat —

Gerő ismét nem kapott elégtételt

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

Gerő százados ismeretes kard-botránya ügyében a hadbíróóság szorgalmasan folytatja a vizsgálatot és ma megkezdte a tanuk kihallgatását. Ma kihallgatták Egrý Béla, Zboray Miklós országgyűlési képviselőket, továbbá Kovásznay Gábor földbirtokost, akik mind igen terhelően vallottak a százados ellen. A vizsgálat ma még nem ért véget és a kihallgatásokat holnap folytatják.

Mialatt a hadbíróóság ily nagy buzgalommal vizsgálja a vétkes százados ügyét, az alatt Gerő gondoskodik arról, hogy újabb afféretet kezdjen az ellenzéki képviselőkkel. Tegnap Polónyi Dezsőt provokáltatta azért, mert azt állította róla, hogy pezsgőügynökséggel foglalkozik. Azonban ez az ügy is balul ütött Gerőre nézve, mert itt sem kapott elégtételt.

Gerő százados ügyeiről részletes tudósításunk itt következik:

A hadbíróági vizsgálat

Pridafka dr. őrnagy-hadbíró, miután kihallgatta az emlékeztetes képviselőházi botránynak két főszereplőjét, Gerő századosot és Héderváru Lehel, ma megkezdte a tanuk kihallgatását is.

Hédervári tanui közül elsőnek Egrý Béla képviselő jelentkezett, a ki a vagdalkozás ügyét a már közismert tényeknek megfelelően adta elő. Utána Zboray Miklós képviselő tanuvallomása következett, a ki közvetlen szomszédia volt Héderváru Lehelnek és így legpontosabban figyelhet-e meg az egész esetet. Zboray tanuvallomásáról a következőket mondotta:

— Vallomásom keretén belül, elmondtam, hogy a százados már a miniszteri bársonyszékéknél kirántotta a kardját, s azután dühösen villogó szemmel körülnézett. Amikor Héderváru Lehel meglátta, egyenesen feléje rohant és kétszer egymásután rája sujtott. Héderváru a megtámadott ember önkéntelen mozdulatával föl-emelte jobbkarját. Más mozdulatot nem tett, de nem is tehetett, mert a sulyos ütésektől a padok közé esett. Ekkor érte a harmadik vágás, Gerő százados erre nem emlékszik, mi azonban nagyon jól látjuk, sőt hallottuk is, mert a kard egyik része hangosat koppant a pad fafedőjén. Azt is vallottam, hogy Héderváru nem vett elő revolvért, nem is tett olyan mozdulatot, mintha fegyveréről nyulna és az sem igaz, hogy a közelben álló valamelyik ellenzéki képviselő vett volna elő revolvért. Ez volt tanuvallomásom tartalma, amire meg is esküdtem.

A következő tanu Kovásznay Gábor dr. sepsi-szentgyörgyi lakos volt, aki a kardaffér alkalmával a Ház második emeleti VIII. számú karzatán, éppen a vagdalkozás színhelye fölött ült. Kovásznay ugyanazokat mondta, amit Zboray előadott. Érdekes, hogy a tanu szerint a harmadik csapás mellén érte Héderváru Lehel. Revolvért Kovásznay sem látott, sem Héderváruval, sem más képviselővel, s még elmondta azt, hogy *impresziója szerint Gerő valóságosan kiválasztotta magának Héderváru-t a pából, hogy inzultálja.*

Valamennyi tanuvallomás megegyezett abban is, hogy mit kiáltott Gerő százados vagdalkozás közben.

— Megölök mindenkit, aki engem sérteni merészel. — mondotta. — Katona vagyok és úgy veszek elégtételt magamnak, ahogyan lehet.

A mai nap folyamán kihallgattak még egy tanut, Zsilinszky Mihály képviselőt, aki nem a Héderváru tanui közül való. Zsilinszky vallomásáról nem szivárgott ki pozitív adat. A tanukihallgatásokat holnap folytatják.

A Polónyi-Gerő-affér

Polónyi Dezső képviselő a minap azt állította Gerő Vilmos palotaőr-századosról, hogy pezsgő-ügynökséggel foglalkozott. Gerő Vilmos ezt a kijelentést sértőnek találta személyére nézve és provokáltatta Polónyi Dezső képviselőt.

Az ügyből kifolyólag a következő jegyzőkönyvet vették fel.

Jegyzőkönyv

felvétel Budapest, 1913 június hónap 11-én. Gerő Vilmos százados parlamenti őrségparancsnok-helyettes és dr. Polónyi Dezső országgyűlési képviselő között felmerült becsületbeni ügyben.

Jelen voltak az alulírottak.

Fráter Jenő alezredes és Löffler Emil őrnagy Gerő Vilmos százados nevében lovagias elégtételt kérte dr. Polónyi Dezső országgyűlési képviselőtől az általa a Kossuth-pártkörben diskurzus során Gerő századosról mondott, különösen amiatt, hogy Polónyi Dezső képviselő ur Gerő százados urat pezsgőügynökségeknek nevezte, mely kijelentés folvó hónap 8-ikán több helybeli lapban is megjelent.

Szentiványi Gábor és dr. Ábrahám Dezső, mint dr. Polónyi Dezső megbízottai felük nevében a következő kijelentést teszik: Gerő Vilmos ur néhány évvel, körülbelül három-négy évvel ezelőtt Ábrányi Ferdinánd Matild nevű hölgy kísérelésében megjelent dr. Polónyi Dezső ur irodájában és arra való hivalkozással, hogy ő még ulanus önkéntes korából jól ismeri Székesfehérvárról, *árjegyzékek felmutatása kapcsán George Goulet című pezsgőt neki véltre kintlta. Ugyanez alkalommal mindketten arra is kérték, hogy ezt a márkát képviselőtársainak is ajánlja.* Kévsz időre rá Gerő urral az utcán (Museum-körut és Kossuth Lajos-utca keresztezésénél) találkozott, amikor őt Gerő ur ismételve is persvadeálta arra, hogy ne Vauve Cliquot Moët et Chandont igyék, illetve igyanak, hanem az általa ajánlott George Goulet pezsgőt, amelyik szerinte éppen olyan jó, mint a többi francia pezsgő és valamivel olcsóbb. A fentiekből dr. Polónyi Dezső ur azt a benyomást nyerte, hogy Gerő ur a pezsgő-előírásával hivatalosan foglalkozik.

Fráter Jenő és Löffler Emil kijelentik, hogy ezen nyilatkozat őket ki nem elégíti s miután dr. Polónyi Dezső ur nyilatkozatát felük magára nézve sértőnek tartja, a lovagias elégtételfadás kéréséhez továbbra is ragaszkodnak.

Szentiványi Gábor és dr. Ábrahám Dezső kijelentik, hogy miután a dr. Polónyi Dezső ur előadása és nyilatkozata szerint a fent közölt tényállás a valóságnak megfelel, az ügyet lovagias eljárásra alkalmassnak nem találják.

Fráter Jenő és Löffler Emil, mint Gerő Vilmos megbízottai ezekután tudomásul veszik, hogy a lovagias elégtétel megadása megtagadtatott. További tárgyalást czéltalannak látván, a jegyzőkönyvet lezárják.

Dr. Polónyi Dezső ur megbízottai az ezen eljárást a maguk, illetve megbízottuk részéről befizetettnek nyilvánítják.

K. m. f.

Szentiványi Gábor, dr. Ábrahám Dezső, mint dr. Polónyi Dezső ur megbízottai.

Fráter Jenő, Löffler Emil, mint Gerő Vilmos ur megbízottai.

Budapest, június 12.

Gróf Apponyi Albert Gyulafehérvárról. Gyulafehérvárról jelentik: Gróf Apponyi Albert vasárnap Gyulafehérváron volt, ahol részt vett az erdélyi egyházmezei papnevelő intézetnek és az erdélyi római katolikus státus gyulafehérvári főgimnáziumának a kereszténység felzabálására rendezett ünnepségén. Gróf Apponyi Albert az ünnepen hosszabb beszédet mondott. Ékesszólóan változta a kereszténység tizenhat évszázados munkáját. Az ünnep nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is igen szépen sikerült és a befolyt összeget a gimnáziumi kápolna felszerelésének költségeire fogják fordítani.

Győr város fejlesztése. Győrből jelentik: A városi törvényhatósági bizottság ma délután tartott közgyűlésén elhatározta a vízvezeték kibővítését, továbbá villamos és gépkocsi közúti közlekedés létesítését.

A Reichsrath. Bécsből jelentik: A képviselőház mai ülésén a pénzügyi javaslat folytatásos tárgyalása során Smoldaka bírálja a Dalmáciában uralkodó rendőrruralmat. A birodalom déli részében nincs forradalmi mozgalom, ha ellenben a kormány továbbra is ilyen eljárást tanúsít, könnyen forradalom törhet ki. A horvátok teljesítik köteleességüket az állammal szemben és nem ellen-ségei a monarchiának. A vezérszónokok felszólalása után Olesinsky és Kolesa képviselők beszélnek, mire az ülést berekesztik. Legközelebbi ülés

holnap, amikor az általános vitát folytatják és a költségvetési provizóriumot veszik tárgyalás alá. Hir szerint több rutén képviselő helyreigazító felszólalásra jelentkezett. Kolesa képviselőnek az volt a szándéka, hogy hosszabb beszédet mond. Végül megegyezés jött létre, melynek értelmében a rutének lemondanak a helyreigazító felszólalások jogáról. A mai ülés végén a költségvetési bizottságnak a költségvetési provizóriumra vonatkozó jelentését osztották szét.

Kavicsok az országról

— A magyarság ereje —

Nem Tisza mondta el a programbeszédet, hanem Balogh. Naivan, kedves és egyszerű őszinteséggel mondta el a szerelmi vallomását — Bécsnek. Egy Bécsnek szóló forró vallomás nem is lehet egyéb, csak — magyar kormány-programm.

A Tisza-kormány naivája ezt mondta: — Ha nem is volna semmiféle kapcsolat közöttünk és Ausztria között, látván a mostani veszedelmes balkáni helyzetet, a szláv népfajok előrenyomulását, nekünk még jobban kell keresnünk a kapcsolatot ő felségével és Ausztriával, mint valaha. Ápolnunk, erősíteniünk kell ezt a jó viszonyt.

Nekünk, mindig csak nekünk kell keresnünk a kapcsolatot és nekünk kell ápolnunk a jó viszonyt Ausztriával. Az előrenyomuló szláv népfajok éppen csak Magyarországot fenyegetik, Ausztriát nem? Ausztriának is eszébe juthatna, hogy keresnie kell a kapcsolatot Magyarországgal és ápolnia kell a jó viszonyt, mert a határon túl, de sőt a határon belül is mérgesen vicsoargatják rá a fogukat a szláv népfajok. Ausztriának több baja van a nemzetiségeivel, mint nekünk — pedig van elég nekünk is. Ausztriában sokkal gyöngébb az egységes, államfentartó faj, mint nálunk — és mégis, mindig mi vagyunk azok, akik futunk Ausztria szoknya után. Ausztriának — ennek a büszke, szép asszonynak — csak ránk kell mosolyognia, hogy hűséges és engedelmes szolgálj legyünk.

Magyarország: az erős és egészséges, a szívós és tehetséges férfi, aki készséggel nyújtja izmos karját Ausztriának. Am Ausztriának kell hozzánk fordulnia, nem nekünk kell neki udvarolnunk.

Nálunk azonban kormány-programm az, hogy: Magyarország hallgasson és engedelmeskedjék. Gyáván, meghunyászkodva, a saját érdekében. Pedig a büszke, férfias és erős magyar politika éppen a fordítottja annak, amit a kormány mond — és tesz. Magyarország hűséges és önfeláldozó támasza a dinasztának és Ausztriának, Magyarország a gondos és kereső férfi: de a feleség is legyen jó és gyöngéd. Ausztria járuljon hozzá, hogy Magyarország a maga becsületes erejéből fejlődjék, nőjön, gazdagodjék, Ausztria a saját érdekében egyengesse Magyarországot gyarapodásának útját, mert Ausztria — éppen a szláv népfajok előrenyomulása miatt — nagyon is ránk van utalva. De odaát senki sem suttoz lágy szavakat felénk, mindig csak minálunk akadnak emberek — kivált, ha a bársonyszék révén közelebb jutnak Bécshez — akik gerincetlen lágsággal följajánkoznak.

Magyarország elviselte a tatárjárást és túlélte a török uralmat: Magyarország kiheverte majd a Tisza-kormány pusztításait is. Az erős és szívós Magyarországa a jövő és az volna az egyetlen okos kormánypolitika, ha megmagyaráznák Bécsnek, hogy ezt a vasizmu magyar népet nem lehet elnyomni, ez a nép egyre dolgozik és nő, ezt a népet csak ideig-óráig lehet elhallgattatni, örökre azonban nem némul el. Ennek kell a kiválasztott népnek lennie, ennek a megdönthetetlen erejével kell a monarchia igazi nagyhatalmi állását fölépíteni, ezen az országon kell a monarchia sulypontjának lennie.

Azok a történelmi események, amelyek a határainkon túl lejátszódtak, azt a nagy tanulságot rejtik magukban, hogy Ausztriának és Magyarországnak igenis össze kell fognia és egymás erejének fokozásával kell a külső ellenség támadásaira készen állania. De ezt a tanulságot Ausztriának is észre kell vennie, nemcsak Magyarországnak és nemcsak a magyar kormányoknak. Egyoldalú szerelemből nem fakadhat boldogság.

Sz. J.

A forrongó Konstantinápoly

— Mahmud Sefket megöletése után. — Ki-nevezték az új nagyvezért. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

Megindult Törökországban a nagy politikai hajszá és csak most derül ki, hogy milyen mélyenjáró ó-török összeesküvés volt az, amelynek Mahmud Sefket nagyvezér áldozatul esett. A merénylet mögött egy nagyszabású politikai akció van s a konzervatív török főnemesek állanak a merényletet sugalmazó párt élén.

Konstantinápolyban valóságos forradalmi hangulat uralkodik. A szultán már kinevezte az új nagyvezért, a rezsim nem változik és éppen ezért szilják tovább a forradalmi hangulatot azok, akiknek érdekében állott, hogy Mahmud Sefket, a legkiválóbb török államférfiak egyike, a halálba menjen.

Jelentéseinket a konstantinápolyi eseményekről itt adjuk:

Az új nagyvezér

Konstantinápoly, június 12. A szultán ideiglenes nagyvezérré *Szaid Halil* basa herceg külügyminisztert nevezte ki. Este hét órákor pedig a következő császári rendelet jelent meg:

„*Mehmed Said* basa! Vértanuhalált halt nagyvezérem és hadügyminiszterem, Mahmud Sefket basa elhunyt mélyen megrendítve. A nagyvezéri hivatal vezetését önre bízom és vezéri rangra nevezem ki. Remélem, hogy minisztereimmel egyetemben buzgón és sikerrel fogja az államügyeket vezetni. Adjon Isten önnek erőt. *Mehmed Resid*.”

A miniszterek megmaradtak állásukban.

A merénylet

Konstantinápoly, június 12. Az elfogott *Topal Tevfik* büntetett előéletű ember. A régi regime alatt három évi fogházra ítélték. A merénylet *Kadri*, aki a nagyvezérre lőtt, *jólöltözött fiatal ember* volt. Az életben maradt adjutáns kijelenti, hogy az eléje terjesztett személyleírás pontosan illik a tettesre, akit azonnal megismerne, ha látná. A rendőrség különben három másik bűnösnek gyanúsított ember személyleírását is bírja, akit serényen keres. Egy másik verzió szerint az adjutáns a gyilkos után sietett, aki azonban a tömegben elünt. A tettes és bűntársai mind fiatal emberek voltak. A nagyvezér automobilján — hír szerint — revolvergolyóktól származó tiz lyuk van. Annak az automobilnak tulajdonosát, a melyben a merénylet ült és aki — hír szerint — az egyik gyilkos, letartóztatták. Neve *Djevad* bej és azt mondja, hogy az automobilját Perában találta meg.

Konstantinápoly, június 12. *Topal Tevfik*, a nagyvezér merénylete, 28 éves, béna, csunya, szikár alaku és apaeskülszerű ember. Annak idején egy vámhivatalnok megöletése miatt elítélték és több esztendői börtön után megkegyelmeztek neki. Többben beszéltek, hogy a gyilkosság után menekülés közben lőtt az öt üldöző rendőrökre és azután elrejtőzött egy közeli szállóban. Itt egy félreeső helyen fölfedezték, ahol eldugta töltényeit, melyek ugyan olyanok voltak, mint a melyekkel a nagyvezért megölte. A szálló konyhájában és a lépcső alatt egy revolvert és egy kést találtak. *Topal Tevfik* tagadja a merényletet, de egy asszony fölismeri benne a merényletet. Beszélgetése közben a rendőrségnek igen nagy fáradságába került megakadályozni, hogy meglesselek.

Az automobilban volt négy ismeretlen embert eddig nem tudta a rendőrség kikutatni. Többben azt mondják, hogy *Abdul Hamid szultán egyik vértés katonája*, egy bizonyos *Zia* is köztük volt. Az automobil tulajdonosa egy *Nazim* nevű ember. A haditörvényték mintegy 30 tanult idézett meg.

A meggyilkolt nagyvezér temetése ma lesz.

Konstantinápoly, június 12. Hír szerint a merénylet ügyében résztvett további négy

egyént letartóztatták, egyikük *Cserkesz 'Abdurrahman* nevet viseli. Több más személy, kik szintén részesei voltak a merényletnek, a holnapi nap folyamán kerül majd rendőrkézre. A vizsgálatot szigorú titoktartás mellett folytatják.

Mi van a merénylet mögött?

Konstantinápoly, június 12. Azok a hírek, hogy a komplottban katonai személyek is részesek, makacsul tartják magukat. Bizonyos körök már tegnap tudni válták, hogy merénylet készül. A Pera közelében lévő *Atmeidan*-hegyen állítólag tiszti gyűlés volt. *Abuk* basa, a családtsai hadsereg parancsnoka, aki nemrégén átvette a katonai liga vezetését, tegnapelőtt Konstantinápolyba érkezett és ezt bizonyos körökben összefüggésbe hozzák a merénylettel. Néhány nap óta kormányellenes proklamációkat is terjesztettek. A katonai liga hír, szerint, tegnap a semleges tisztekhez proklamációt bocsátott ki, amelyben a jelenlegi viszonyok között a semlegességet gyalázatosságnak jelentik ki. *Muhar* bej, az előző kabinet politikai rendőrségének vezetője, akit nemrégén letartóztattak, hír szerint, bevallotta, hogy puccsot terveztek.

A kormányt bizalmasan már a múlt héten figyelmeztették, hogy egy titkos politikai szövetség, mely magát a Nemzeti védelem reform-bizottságának nevezi, embereket bérelt fel arra, hogy az ifju-török párt vezérei ellen merényleteket kövessenek el. A katonai ligához tartozó tisztek legnagyobb része tagja volt ennek a titkos társulatnak, amely az Egyiptomba menekült *Sadik* bég ezredesét és *Ferid* bég volt őrnagyot is tagjai közé számította. *Sabah Eddin* herceg egy darabig egyik vezére volt a szövetségnek, mely az ifju-török bizottság megbuktatását tűzte ki céljául. A szövetség rendezte február végén azt a nem sikerült puccsot, mely *Sabah Eddin* hercegen kívül több magas állású hivatalnokot és arab méltóságot kompromittált. Az összeesküvők még a szultánnak a tróntól való megfosztását is tervezték. Mahmud Sefket a legerélyesebben járt el a titkos szövetség ellen és már úgy látszott, hogy helyreáll a nyugalom. Mult éjjel titkos rendőrök több helyen házkutatást tartottak és többeket, kik tagjai voltak a titkos szövetségnek, köztük néhány tisztet is, letartóztattak. Ujabb letartóztatásokat is várnak. A kormány el van rá bízva, hogy a legerélyesebb rendszabályoktól sem riad vissza, hogy a rendet és nyugalmat biztosítsa.

Figyelemre méltó körülmény, hogy több miniszter, köztük *Talaat* bej, belügyminiszter is, akik a merénylet idején gyalog a portára mentek, bártatlanul maradtak. Ha általános összeesküvés volna, — így mondják — akkor egyéb merényleteket is követtek volna el.

Jól értesült ifju-török forrásból az a hír terjedt el, hogy Mahmud Sefket basa gyilkosait *Szabah Eddin* herceg hívei bérelték föl. A vizsgálat ez eredménye alapján utóbbiaknak letartóztatása közvetlenül küszöbön áll.

Konstantinápoly, június 12. Hír szerint *Wahib Eddin* herceg és *Szabah Eddin* herceg számos hívet letartóztatták. Az eddigi fellelések szerint a merénylet boszu *Nazim* agyonlövéséért.

Konstantinápoly, június 12. *Damid Salih* pasát, aki a császári házzal rokonságban áll és az újra liberale párt alapítójának fivére, — hír szerint — letartóztatták.

Ujabb részletek a merényletről

Konstantinápoly, június 12. A gyilkosság színhelye a Bajdodz-mecset közelében van, ahol az utcát lebontott házaknak a romjai fedik és a közlekedés emiatt meg van nehezítve. A nagyvezér automobilja a válságos pillanatban kénytelen volt ezen a helyen megállni. *Dsemal* basa térparancsnok a következőket beszéli:

— A halálosan megsebesült nagyvezért a hadügyminisztériumba vitettük. Halántékán seb tátongott. Nem tudott beszélni, hanem csak nyögött. A merénylet után megállapítottuk, hogy a négy merénylet berautókon a *Dsavid* basa-kaszárnya irányában elmenekült. Az autók egyikét később üresen megtalálták és a rendőrség az automobil tulajdonosának az

unokafivérét is kinyomozta, de ez azt állítja, hogy semmit sem tud. A merényletök valamennyien polgári ruhába voltak öltözve. Összesen mintegy tiz lövés dördült el, mire a gyilkosok részben gyalog, részben pedig készen tartott automobilokon elmenekültek.

A gyilkosság egy szemtanuja azt beszéli, hogy a nagyvezér szárnysegédje *viszonozni akarta a lövéseket*, de revolverét nem tudta elég gyorsan kirántani a tokjából. A merénylet üldözése közben nagy pánik támadt a környéken, ami még növelte a zavart, melyben a gyilkosok elmenekültek.

Mahmud Sefket basát már hónapok óta rossz sejtelmek kínozták. Egyre jobban félt, hogy megölik és kémeikkel vetette magát körül. Az utóbbi időben egészen úgy élt, mint annak idején *Abdul Hamid*. Konstantinápoly kelet-ázsiai részén fekvő nyári lakát a nagyvezér, merénylettől tartva, már hónapok óta nem kereste fel.

Mahmud Sefket temetése

Konstantinápoly, június 12. *Mahmud Sefket* pasa nagyvezért impozáns részvét mellett ma temették. Reggel 9 órákor már a hadügyminisztérium előtti teret sűrű katonai csapatok foglalták el, amelyek a temetésen résztvettek. Rendőrök és csendőrök tartották fenn a rendet. Később megérkezett a szultán két fia is. A hadügyminisztérium lelkésze fényes papi segédlettel elmondotta a halotti imát, mire a menet programszerűleg megindult. A menetben részt vett az ideiglenes nagyvezér, a sejk ül üzlám, a katonai attasék és számos kiválóság. A tisztek közül igen sokan könnyeztek. A menetet a *Sirkedzsi-téren* rövid időre megállott, majd a *Dolma Bagdzse* palota mellett elvonulva a szabadság dombja felé haladt, ahol 4 óra tájban érkezett meg. Itt a diplomáciai kar tagjai gyűltek egybe.

A hangulat Konstantinápolyban

Konstantinápoly, június 12. A városban veszedelmes forrongás mutatkozik. Szambulban röpcédulákat osztogatnak, hogy kedvezőtlen békekötés esetén a kormány embereit el kell távolítani helyükről. A hangulat mind élesebben fordul a kormány ellen. A város tele van titkosrendőrökkel, akik rendkívül szigorúan járnak el. A kormány nem gondol le szerelésre. A letartóztatások tegnap még késő éjjel is tartottak, a szultán palotáját és a minisztériumokat erős rendőrség őrzi.

Katonai őrzékek czirkálnak városzerte, a középületeket lovaskatonaság őrzi, minden gyanús embert összefogdosztak, este 10 órákor be kell zárni a mulatóhelyeket és kávéházakat, senkinek sem szabad az utcán mutatkoznia. A rendőrség tegnap névtelen fenyegető levelet kapott, hogy szerdán feogják végrehajtani a régen tervezett merényletet *Mahmud Sefket* basa ellen.

A katonai parancsnokság a következő kommunikét adta ki:

„A nagyvezér a merénylet után egy órával meghalt. A merényletök azlegy *Topal Tevfik*-en kívül, akit sikerült letartóztatni, a merénylet előtt készen tartott automobilon elmenekültek. A rendőrség folytatja a nyomozást utánuk. Remélhető, hogy a merényletök és a felbujtók rövidesen hurokra kerülnek. A kormány által tett intézkedések következtében az ország nyugalma biztosítva van. Hogy a biztonság még szilárdabb legyen, a kormány figyelmezteti a közönséget, hogy az ostromállapot rendelkezéseire. A legcsekélyebb tüntetést is a legerősebb eszközökkel fogja elfojtani.

A kormány a vidéki hatóságokat körlevélben táviratilag értesítette a merényletről.

Enver bej

Konstantinápoly, június 12. Azok a híresztelések, hogy *Enver* bej a külföldre utazott, valótlanok. *Enver* bej Konstantinápolyban van és délután meglátogatta *Dsemal* bej katonai kormányzót.

Oroszország békét teremti

— Szerbia és Bulgária elfogadták Oroszország döntőbíróóságát. — Demobilizáció a Balkánon. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

A balkáni konfliktusnak békés uton való elintézése immár biztosítva van. Ugy Szerbia, valamint Bulgária elfogadták az orosz császár békeközvetítését és kijelentették, hogy alávetik magukat Oroszország döntőbíróisági ítéleteinek.

Ez a nagy horderejű eredménye az orosz császár táviratának, amelyet a viszálykodó szövetségesekhez intézett. Ezzel békés mederbe terelődött az új balkáni konfliktus és remélhető, hogy a viszály Oroszország közbenjárásával hamarosan békés mederbe terelődik és mindkét fél megelégedésére fog végződni.

Mai táviratainkat a balkáni helyzetről itt adjuk:

Az orosz császár távirata

Pétervár, június 12. Miklós császár e hó 8-án táviratát intézett a szerb és bolgár királyokhoz, amelyben azt mondja, hogy a Szalonikiban tervezett miniszterelnöki találkozás híre nagy örömet okozott, minthogy abban a balkáni államok azon óhaját látta megnyilvánulni, hogy megegyezzenek és az eddig oly fényes eredményeket hozott szövetséget megújítják. Azután ezeket mondja:

„Kinos érzés tölt el, amikor arról értesülök, hogy az elhatározás keresztülvitele még késedelmeskedik és hogy a balkáni államok tesvérgyilkos háborúra látشانak készülni, amely a közösen szerzett dicsőséget könnyen megzavarhatná. Ebben az oly komoly pillanatban jogom és kötelességemnek megfelelően Felsegedhez appellálok. A bolgár és szerb nép szövetségükkel minden viszály eldöntését Oroszországra bízták, amely a szövetség értelméhez és annak határozmányaira vonatkozik. Kérem tehát Felsegedet, hogy hiven a vállalt kötelezettségekhez, a jelen viszály eldöntése dolgában bízzék meg Oroszországban. A döntőbíró szerepét nem előjognak tekintem, hanem kötelességnek és ezért azt hiszem, értesítenem kell Felsegedet, hogy a szövetségesek közötti háborút nem tekinthetném egykedvűen. Súlyt helyezek annak megállapítására, hogy az az állam, amely elkezdene a háborút, felelős volna azért a szlávság előtt és minden szabadságot fentartok magamnak Oroszországnak az olyan bünyös harczzal szemben elfoglalt álláspontjára nézve.

Szerbia tétovázik

Belgrád, június 12. Diplomáciai körökben híre jár, hogy a szerb kormány Oroszország óhajának megfelelőleg aia fogja magát vetni a császár döntésének. A legutóbbi minisztertanács a katonai részről javaslatba hozott radikális intézkedéseket elvetette. A megszállott területek annexióját a szerb kormány nem fogja kimondani.

Belgrád, június 12. A tegnapi minisztertanács az az két nap előtt hozott határozatot, hogy felszólítja Bulgáriát a döntő válasz azonnali megadására, elejtették. Elhatározták azonban, hogy felkérlik a bolgár kormányt, hogy a leszerelést a fegyverben álló csapatok negyedrészig vigyék keresztül mind a két államban és közölik a négy miniszterelnök találkozásának idejét.

A félhivatalos Samouprava szerint a szerb kormány erre a „békülékeny magatartásra” azért határozta el magát, hogy egyrészt Európa és a Balkán jogos békeóhajának eleget tegyen, másrészt, hogy a szövetségesekkel való nyugodt kiegyezést lehetővé tegye. A szerb kormány e lépés megtételénél szilárdan meg volt győződve, hogy Szerbia nyilvánvaló joga békés uton juthat kifejezésre.

Bulgária közvetítő javaslata

Szófia, június 12. A bolgár kormány máris közvetítő javaslattal lépett fel Belgrádban. A javaslat lényege az, hogy a vitás területeken rendezzenek népszavazást s amelyek város vagy terület Bulgáriához kíván csatlakozni, az legyen Bulgáriáé, amelyik a szerb uralmat kívánja, az legyen Szerbiáé.

Illetékes helyen azt beszéltek, hogy Miklós császár táviratára Ferdinánd király azt fogja válaszolni, hogy Bulgária szerződészerűen csak a vitás zónára vonatkozólag fogadja el a döntőbíróiságot, a nem vitás területeket azonban a szerbeknek ki kell üríteniök.

Oroszország fog dönteni

London, június 12. A Reuter-ügynökség a következő pétervári táviratot kapta:

Szerbia és Bulgária kijelentették, hogy Oroszország döntőbíróisági ítéleteinek alávetik magukat.

Ferdinánd király nyilatkozata

Szófia, június 12. Képviselői körökben a királynak egy mondását kolportálják, amely a palotában megjelent ellenzéki képviselők előtt hangoztatott.

— Ha egyetlenül szükséges — mondotta Ferdinánd király — és ha rákényszerítenek, lefolytatjuk a háborút. Ez a háború azonban valósággal örület lesz. Mindkét fél tönkre teszi egymást, anélkül, hogy a legkisebb kilátás is volna arra, hogy valamit nyerjenek. Mert nem szabad elfelejteni, hogy Európa fővárosaiban nem lehet a Balkánt kétszer felosztani anélkül, hogy ők is ne akarnának részesedni.

Demobilizáció Bulgáriában és Szerbiában

Belgrád, június 12. (Hivatalos szerb forrásból.) A kormány ma a bolgár kormányhoz jegyzéket intézett, melyben javasolja, hogy a hadseregek jelenlegi effektív állományát negyedükre szállítsák le. Ez a demobilizáció lehetővé fogja tenni a differenciák barátságos és békés rendezését.

A bolgár kormányválság

Szófia, június 12. Danev folytatta tárgyalásait az ellenzéki vezérekkel. Koalíciós miniszterium széles alapon, aminőt Danev tervezett, nehézségekbe ütközik, mert Radoszlavov különböző okokból vonakodott tárczát vállalni. Radoszlavov pártvezért a király ma kihallgatáson fogadja.

Szófia, június 12. Malinow, a demokraták vezére a két kormányon lévő párt kormányában való tárczaváltást visszautasította, de teljes támogatását ígérte a kormánynak.

Edward Grey nyilatkozata

London, június 12. (Alsóház.) A balkáni helyzetre vonatkozó interpellációkra adott válaszában Sir Edward Grey külügyi államtitkár utalt Miklós császár táviratára és kijelentette, hogy igen kívánatos volna, ha az orosz uralkodó tanácsát elfogadnák. Nem lehet eléggé határozottan kifejezést adni a családás és rosszalás érzeteinek, amelyet a közéletben csak nemrég még szövetségben álló népek háboruja keltene. Megfosztaná azokat a háború egész Európa rokonszenvétől, amely nagyban hozzájárult a hatalmak semlegességének megóvásához. A balkáni államok maguk is annak tudatára fognak ébredni, hogy az egymás elleni háborúban elveszítik mindazt, amit a törökök elleni háborúban nyertek.

KÜLFÖLD

A spanyol kormányválság. Madridból jelentik: A szenátus és a kamara elnökei — mint már jelentettük — a tegnapi ülés elején bejelentették a Romanones-kormány lemondását, mire az üléseket berekesztették. Montero Rios szenátusi elnök is lemondott és vele együtt bejelentették lemondásukat a szenátus két alelnöke és titkárai, továbbá a közoktatásügyi minisztérium államtitkára, a főtörvényszék főügyésze, a mezőgazdasági hitelintézetek kor-

mánybiztosa, a főbörtönigazgatók. Jelentés érkezett továbbá arról, hogy több tartományi kormányzó, Montero Rios hívei, szintén lemondottak. A lemondott kabinet tagjai ugy nyilatkoztak, hogy most fontosabb, mint bármikor, hogy a miniszterelnök föltétlenül rendelkezhesse minden szükséges eszköz fölött a liberális politika folytatására. A miniszterek ennél fogva átvitották Romanonesnek lemondásukat, hogy ez fölvehesse a bizalmi kérdést és a királynak a legjobb intézkedéseket tanácsolhassa, amelyek egyrészt a monarchisztikus rendszernek megfelelőeknek, másrészt pedig alkalmasak volnának azon kérdéseknek, amelyeknek megoldását az ország kívánja liberális és demokratikus irányban való megoldására. — Madridból jelentik: Alfonz király ma ideérkezett. A király Romanest újból megbízta a kabinetalakítással. A miniszteri listát délután terjeszti a miniszterelnök a király elé.

A nők választójoga Norvégiában. Krisztianiából jelentik: A storting törvényjavaslatot fogadott el, amely kiterjeszti a választójogot a nőkre is. Ennek folytán a nők éppen ugy választók és választhatók, mint a férfiak.

A porosz országgyűlés megnyitása. Berlinből jelentik: Az új porosz országgyűlést Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár a császár nevében ma nyitotta meg. A porosz országgyűlés megnyitása a két ház együttes jelenlétében ment végbe. Bethmann-Hollweg miniszterelnök beszédét élénk tetszéssel fogadták.

A német véderőjavaslatok. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlésben a véderőjavaslatról szóló folytatólagos vita során Heerlingen hadügyminiszter a vita folyamán hozzáintézett különböző kérdésekre válaszolt és elsősorban Müller-Meiningen képviselőnek Redl ezredes dolgában hozzáintézett kérdésére válaszolva kijelenti, hogy Redl egváltalában nem került abba a helyzetbe, hogy a porosz hadvezetőség valamely titkos jellegű anyagát kézrekeríthette, vagy arról tudomást szerezhethetett volna.

Lemondott a dán kormány. Kopenhágából jelentik: Berthsen miniszterelnök ma átvitotta a királynak a kabinet lemondását. A király a lemondást elfogadta és megbízta a minisztériumot az ügyek továbbvitelével. A Ritzau-iroda értesülése szerint a király még ma megkezdi a tárgyalásokat a folkething pártvezéreivel a válság megoldása dolgában.

TÁVIRATOK

Az olasz-osztrák-magyar határkérdés

Róma, június 12. A határkérdés rendezésére kiküldött olasz-osztrák-magyar bizottság, amely e hó 16-án kezdi meg működését Bécsben az olasz kormány képviselőiben Carbonelli államtanácsos, Attilius Vincone vezérkari százados, Vanuttelli követségi titkár vesznek részt a belügyi, hadügyi és külügyi minisztériumok megbízásából.

A perzsi zavarok

Teherán, június 12. Tegnap 200 kozákkatonára orosz tisztek vezénylete alatt két gépfegyverrel és két Schneiden-ágyúval Rest felé indult, hogy Salar ed Dauleht elfogják.

Elitelték a zendülő katonákat

Bourges, június 12. A haditörvényszék a 134. gyalogezred ama katonáit, kik május 20-án a hároméves szolgálati idő elleni tüntetésekben résztvettek, egy katonát engedelmesség megtagadása miatt egy évi fogházra, egy káplárt katonák engedelmességre való csábítása miatt 18 havi fogházra és 100 frank pénzbüntetésre ítélte.

Az „Egyetértés”

politikai napilap telefon számai:

Szerkesztőség 7-33
Kiadóhivatal 7-06

Pesti komédiák

Próba-fürdés

A Főváros, mint házigazda finom, merített papírra nyomott meghívókat küldött szét. Beinvitálta a kiválasztottakat az új ártézfürdőbe — próba-fürdőre. A különös meghívóval a Főváros nem barátokat szerzett, hanem haragosokat. A duzzogókat két osztályba sorozhatjuk. Voltak meghívottak, akik haragban voltak a vízzel és még próbából sem akartak fürödni. Ezek azért haragudtak, mert fürödni hívták őket. A másik csoport pedig a gyakran fürdőzőkből állott, akik célzásnak minősítették a meghívót.

De azért a hatszáz meghívott közül sikerült egy ötven tagu fürödni kész, elszánt csapatot toborozni.

A Széchenyi-fürdő kapujában a fürdő és vízügyi tanácsos mulatta be az urakat a Víznek. A találkozás megható volt. Az egyik ur így kiáltott fel:

— Ötven éves vagyok, de mérhetetlen az én boldogságom, hogy megérhettem ezt az ismeretséget.

Azután a polgármester tartott lelkes beszédet s azt a reményét fejezte ki, hogy ez a víz meg fogja tisztítani a közélet. Miközben körülvezették a vendégeket és a fürdő berendezését magvarázták, kedves epizód játszódott le. Az egyik meghívott azt hitte, hogy a kádfürdőkben azért van két csan, mert az egyiket át folvik a bor, a másikon a szódavíz. S a spiczer reményében gyorsan vetközni kezdett. Miután tévedéséről felvilágosították, hevesen kikelt a modernség hiánya ellen.

A gőzfürdő beosztása nagy lelkesedéssel találkozott. A külön panama-medence mellett áll a kisasajátítási zuhany a telekspekulánsok számára, akikre a visszautasítás zuhanyként hat.

A vendégeket az adóügyi-ügyszály vetköztette le. A dögönyvőz teremben pedig házikészítésbe vették az urakat. A fürdőruha kölcsönző osztály ugyancsak a banksoportnak a kezében van, amely a legutóbbi fővárosi kölcsönt lebonyolította.

Kis kupola alatt van elhelyezve a vágóhíd, ahova a tanácsnok tyukszemélyesen vezette be a vendégeket. A borbántásokat és pedikűrözéseket a fővárosnál alkalmazott orvosok végzik.

A langvos medencéknek a vendégek között szappanarabokat osztottak szét. A szappan a mai napot és az évszámot viselte magán ezzel a jellegével: „In hoc signo . . . viccz ez!”. A polgármester aznak a reményének adott kifejezést, hogy a figyelmes ajándékot megörzök érintetlenül. Alig hangzott el a fogadalmat jelentő igen, az egyik vendég beleharapott a szappanba, miután nem ismerte s azt hitte, hogy cukor.

A fürdő háta mögött van a mosóház, ahol a főváros szennyesét mossák, szóval minden nagyon szép és praktikus.

Fürdés és körjárat után a vendégek e szavakkal váltak el a fürdőtől:

Ide se jövünk többet!

Fakir.

UJDONSÁGOK

NAPIREND. Naptár. Péntek, június 13. Róm. kath.: Pádai Antal. — Prot.: Tóbiás. — Görög-orosz: május 31. Herma vt. — Zsidó: Szivan 5. — A nap két 4 óra 3 perczkor, nyugszik este 7 óra 56 perczkor. — A hold két délután 2 óra 8 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 45 perczkor. — A miniszterek nem fogadnak. — **Nyitvalevő muzeumok:** Nemzeti Muzeum régi képtára, 9—2-ig. Aquincumi Muzeum 9—4-ig. Ernst Muzeum (Nagymező-utca 8.) 9—4-ig. Gvermektanulmányi muzeum 9—12-ig és 6—8-ig. Közlekedési Muzeum 9—12-ig és 2—6-ig. Mezőgazdasági Muzeum 10—1-ig. Néprajzi Muzeum 3—6-ig. M. kir. Kereskedelmi Muzeum külkereskedelmi hírszoigálat és közszállítási osztály 9—2-ig, vám- és tarifaosztály 3—6-ig; nyilvános szakkönyvtár 9—2-ig és 6—8-ig. — **Nyitvalevő könyvtárak:** Akadémiai Könyvtár 3—7-ig. Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. Iparművészeti Muzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. Nemzeti Muzeum Könyvtára 9—4-ig. Statisztikai Könyvtár 10—1-ig. Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — **Nyitvalevő képtárak:** A Magyar Képzőművésznők Egyesületének kiállítása a Nemzeti Szalonban, nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. Magyar Biedermayerek kiállítása az Ernst Muzeumban (Nagymező-utca 8.) nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. Állandó kiállítás a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.), nyitva egész nap. A nemzetközi postimpressionista kiállítás második csoportja a Művészházban (Szekfü-utca 4., volt gróf Zichy-muzeum), nyitva 10—6-ig. Belépődíj 1 korona.

A Szépművészeti Muzeum régi képtára, nyitva 10—2-ig. Történelmi Képtár, nyitva 10—2-ig. A gróf Pálffy-gyűjtemény a Szépművészeti Muzeumban, nyitva fél 10-től fél 2-ig. Belépődíj nincsen.

Tisza és az utca

Már régen nincsenek jóba egymással. És az utca nem jó politikus, nem ért ahhoz, hogyan kell finoman begombolni a kabátot, nyílt a szíve, feltépi a mellén az inget. Az utca nem sokat teke-tóriázik, nem sokat köntör-falaz, megmondja a maga mondókáját. Elitélő, megbélyegző szava már régen elhangzott, dühös, mérges kifakadások röpültek utána. De még ez se elég. Az utcának keze is van. A kéz is megmozdult. És Tisza István már tudja, hogy büntetlenül nem lehet végig menni az utcán, csak surran rohanva az autó, pár lépésnyire lopva a hü gárda: a detektivek csoportja. . .

Ma volt Tisza István bemutatkozása a Házban.

És különösképen az utca díszbe öltözött, az utca ünnepelte Tisza István miniszterelnökségét!

Az utcaszarkok megelégnültek. Sűrű sorban katonák álltak ki a platzra, a hadi készenlét megint ott pompázott az Andrassy-úton, a Teréz-körúton, a Podmaniczky-utcán, az Alkotmány-utcában, a Parlament ismét a régi lovagkorba felejtette magát: mintha a kegyetlen ostromlókat várná. . . Sétaparádé is szép volt. Rendőrlegények díszbe öltözve feszítettek, lengett a csendőr-bokréta, a rendőrlovak patája erősen, büszkén, diadalmasan csallagott! . . .

Igy ünnepelte az utca Tisza Istvánt. Igy szereti az utca Magyarország új miniszterelnökét! . . .

Ma idegen vendégek járták az utcákat. A nemzetközi menetjegy kongresszus vendégei nézték meg a fiatal, gyönyörű városunkat. Egy kitesit nekik is feltűnt a különös pompa, érthetetlenül mosolyogtak, amikor meghallották jelentőségét. Mégis érdekes, egzotikus ország, — mondták — ahol így szeretik a vezető embereket! . . .

— **A trónörökös kastélya.** A trónörökösnek egy ősrégi kastélyát át fogják alakítani. Innsbruck város közelében fekszik a híres *Ambras-kastély*, az őstörténete még a rómaiak idejébe nyúlik vissza és most *Ferencz Ferdinánd* trónörökös rendelkezésére teljesen átalakítják. A trónörökös ugyanis a hatalmas kastélyt a hozzájáruló gyönyörű parkkal jövőre *állandó nyári tartózkodási helyül* szemelte ki, miért is *Simon* templomépítő-mestert és *Perikles* építészeti főtanácsost megbízta, hogy a kastélynak az eredeti mintára leendő átalakítására tervet készítsenek. A terv már elkészült s ennek végrehajtása után a kastély külső alakja ismét olyan lesz, mint aminőnek annak idején *II. Ferdinánd* főherceg építtette szépséges felesége, az augsburgi polgárlány, *Welser* Filippina részére. Az építmény legrégebbi részének, az ugynevezett főkastélynak, amelyet a trónörökös-család lakosztályának rendeznek be, renaissance jellegű teljesen visszaállítják, míg a 19-ik század második felében hozzáépített részeket lerombolják. A főkastélyon egy egyszerű, nyolcszögletű tornyocskát alkalmaznak ugyanazon a helyen, ahol *II. Ferdinánd* idejében állott, amint az a kastély régi rézmetszetein látszik is. A kastély mű- és régiséggűjteményeit részben a „spanyol-terem”-ben, részben a fegyver-teremben és a mellette levő régi könyvtár-helyiségekben fogják elhelyezni. A kastélynak egy 1572-ből származó rajzán a „spanyol-terem” és a főkastély déli traktusa között egy bálteremnek szolgáló kisebb épület látható, amelyet időközben leromboltak. Ezt az épületrészt most újból felépítik és részben ugyan-csak a műgyűjtemények elhelyezésére fogják használni, amelyeket a közönség a jövőben is díjtalanul fog megtekinthetni. A nemesi apródok egykori lakosztályában, ahol most a várnagy lakása van, a trónörökös katonai irodáját fogják elhelyezni. Az építkezést öszre teljesen befejezik s annak költségei *félmillió koronára* fognak rugni.

— **Karagyorgye Arzén házassága.** Párisi jelentés szerint tegnap vezette oltárhoz *Péter* király fivére, *Karagyorgye Arzen* herceg Pankhurst asszonyt, egy amerikai milliárdos özvegyét. Az esküvő ugyszólván titokban ment végbe, még az újságok tudósítói sem kutathatták ki, hogy mikor és hol lesz. Arzen herceg most töltötte be 54-ik évét.

— **Cassel város magyar fürdője.** Casseli jelentés szerint tegnapelőtt avatták fel az ottani *árvaházat*, amely a város díszpolgárának, az 1909-ben elhunyt *Lenoir* Gvörgy Andrénak erre a célra tett 6 millió koronára rugó alapítványából épült. Lenoir ezenkívül az intézet további fentartására különböző jövedelmeket hagyományozott és ezen a ponton érdekel bennünket a casseli árvaház dolga. Lenoir volt ugyanis tulajdonosa *Szlács-fürdőnek* és végrendeletében a fürdőt is az *árvaházra* hajtotta és így *Cassel* főpolgármestere, mint az alapítvány kezelője, rendelkezik a magyar fürdővel.

— **Feleséggyilkos orosz herceg.** Kievi jelentés szerint *Szolatolsk-Mirski* herceg, egyik legelőkelőbb orosz arisztokrata család tagja, tegnap agyonlőtte a feleségét. A herceg roppant féltékeny volt az asszonyra, akit azzal gyanúsított, hogy megcsalja. Korán reggel betoppant az asszony hálószobájába s revolveréből *ötször egymásután feleségére lőtt. Mind az öt lövés talált. Az asszony nuomban meghalt.* Ezután a herceg a rendőrségre ment s önmaga jelentkezett.

— **Roosevelt az indiánok között.** Newyorki jelentés szerint *Roosevelt*, aki az elnöki székből való távozása után vadászati expedíciózt indított Afrikába, most Arizona vadonjaiba tervez tudományos kirándulást, ahol egy eltűnt indiántörzs után fog kutatni. Rooseveltet az amerikai történelkutató társaság nemrég elnökévé választotta és az exelnök ebben a minőségében indul az indiántörzs keresésére.

— **Egy ékszerészbolt kirablása.** Esztergom város egyik legforgalmasabb részén, a *Ferencz József-úton* levő *Marzol-féle* órás és ékszerészüzletbe tegnap délben ismeretlen tettesek betörték. Az üzlet tulajdonosa és a személyzet éppen ebédelni volt, a tettesek az üzlet airtaját felnyitották s onnan igen *sok órárt, lánczot, gyűrűt, fűggőt és egyéb ékszert vittek el.* Rövid idő alatt ez a negyedik ilyen nagyobb betörés, amelynek tetteseit eddig nem sikerült kézrekeríteni.

— **A belgrádi véres évforduló.** Belgrádi jelentés szerint a szerb fővárosban a királygyilkosság tizedik évfordulója minden különösebb izgalom nélkül folvt le. A lakosság alig is beszélt erről, az embereket inkább az elkövetkező háboru izgalmai foglalkoztatják. Az idő is, mint rendesen, gyszóló istentiszteletet tartottak a királyi pár elhanvogol sirja mellett. Az istentiszteleten az *Obrenovicsok* rokonain kívül igen kevesen vettek részt. *Sándor* és felesége tudvalevően a Márkustemplomban vannak eltemelve, de *sírhelyük nagyon elhanvogott.* Hamvaikat két alig méter magasságu kereszt jelzi. A kereszteteken a fölírás is egészen elmosódott.

— **Széllhámoskodás a szabadkőművességgel.** Müncheni jelentés szerint Délmetországbán egy ember keresi fel a szabadkőműves páholyok tagjait és irásokkal igazolja, hogy tagja egy trieszti szabadkőműves páholyának. Neve dr. bokai *Bokau* és saiat szavai szerint, szabadelví magatartása miatt kellett menekülnie. Pénze azonban nincs és feleségével együtt teljesen vagyontalannul kóborol. Ezzel a mesével igen sok embertől sikerült nagyobb összeget kicsalni, sőt egy stuttgarti szabadkőművestől egy újabb ajánló-levelet szerzett, melyet szintén használt. Most különösen a müncheni rendőrség keresi nagy szorgalommal az ál-szabadkőművet, akinek nevével azt a meggyőződést kell meritenünk, hogy ismét összeakadtunk egyikével külföldön működő jeles hazánkfiainak. A müncheni rendőrség is egy bécsi artistát sejt *Denne* s ha majd lecsukják, kitűnő homfitársunk csak izmosítani fogja a külföldön a magyar név dicsőségét.

— **Alcst megtekintése.** A Szabad Lyceum a Máv. északi főműhelyének alkalmazottaival e hó 15-én, vasárnap, tanulmányi kirándulást rendez *Alcstra Seres* Gvula tanársegéd vezetése mellett. A Lyceum megkeresésére *József* főherceg táviratilag értesítette a kirándulókat, hogy megengedi nekik az alcstuti melegházak, a hatalmas park és a mintauradalom felszerelésének s üzemének megtekintését, egyben utasította jószágkormányzóját, *Libits* Adolf udvari tanácsost, hogy a társaság kalauzolásáról és ellátásáról gondoskodik.

— **A gyilkos főhadnagyné.** A nagyváradi titokzatos családi drámáról még a következő ujjabb részleteket jelentik: — *Preisz* Károly honvédfőhadnagyné temetésén, mely katonai pompával és a város részvétele mellett tegnap folyt le, felesége nem volt jelen. A talpig gúszba öltözött szép asszonyt ezen időtájt a vizsgálóbíró faggatta. A szerencsétlen asszony mindenre elkészült, amikor a vizsgálóbíróhoz indult. Gyermekaitől, édesanyjától és bátyjától nagy zokogással búcsuzott. A kihallgatás ideje alatt rendkívül ideges volt. A meggyötört fiatal asszony remegve, sirva felelt a bíró kérdéseire:

— *De hiszen én nem öltem meg* — sikoltozta — ez nem igaz, nem így van. Ha meg akartam volna ölni, ezer más alkalmam lett volna. És nem otthon teszem, amikor a szomszéd szobában alusznak a gyermekeim. . . . — *Ót óra felé kint nyugtalanság gyötörte. — Bíró ur, most temetik az urat. Meg fojja engedni, hogy elmeniek a temetésére? . . . — A vizsgálóbíró az engedelmet megtagadta, s folytatta a kihallgatást. A nyitott ablakon beszűrődött a katonabanda gyászdulójának zengése, a harangok is bugtak. A boldogtalan asszony nem bírt magával. Zsebkendőjébe temette arcát és hangtalanul sirt, azután halkán imádkozott. Nagysokára csillapodott s apró részletekre kiterjedően beszélt el a borzasztó éjszaka történetét. Azt hangoztatta, hogy tragikus véletlenség okozta a katasztrófát. Öngyilkosságot akart elkövetni súlyos anyagi gondjaik miatt. Az ura ki akarta csavarni kezéből a fegyvert s ezenközben történt a tragédia. A kihallgatás még este fél kilenczkor tartott. A vizsgálóbíró sok ivre terjedő jegyzőkönyvet vett fel az asszony vallomásáról. Érdekes, hogy a szép főhadnagyné miatt pár évvel ezelőtt egy kadét agyonlőtte magát. A fiatal, regényes hajlamú asszony számos novellát és verset írt „Timola” álnév alatt.*

— **Huszonöt éves találkozó.** Bernáth Lajos kiskunhalasi ref. főgimn. tanár felhívja tanulóit, akik 1888-ban a kiskunhalasi ref. főgimnázium VII. és VIII. osztályát végezték, hogy a 25 éves találkozóra f. é. július 6-án megjelenni és megérkezésükről üdöstitani sziveskedjenek.

— **Revolveres örlött a kolostorban.** Innsbruck mellett a bozeni kapuczinusok kolostorának kellemetlen látogatója volt. báró *Sordeau* ágost déltiroli földbirtokos megjelent a klostrom kapujában és kijelentette a portásnak, hogy gyónni szeretne. Mikor beengedték, revolvert rántott elő és több lövést tett az udvaron álló barátok csoportjára. Az egyik golyó *Winder* atyát karján sebesítette meg. A rémült szerzetesek rendőrséget hívtak. A rendőrök és a merénylő között heves dulakodás keletkezett. Mikor a revolvert elvették tőle, egy másikat vett elő. Mikor ezt is kitépték a kezéből, élesre köszörült tört találtak nála. Végre nagynehezen bevitték a rendőrségre, ahol az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a báró *üldözési mániában szenved és közveszedelmes örlött.*

— **Változások a postahivatalok helyiségeiben.** A postai megbízások és átánvételes ajánlott küldemények kézbesítésével, valamint a távbeszélő díjak beszedésével megbízott Budapest 67. sz. postahivatal, amely eddig a nyugati pályaudvari postapépület III. emeletén volt elhelyezve, a folyó évi június hó 12-től kezdve a Szerecsen-utca 7-9 számú ház II. emeletén működik. Ugyanígy működik a folyó évi június hó 12-től kezdve a budapesti posta- és táviratigazgatóság II. (Járati), III. (Postakezelési), IV. (Távirdakezelési), V. (Gazdászati) és VIII. (Távbeszélő) ügyosztálya is. A központi posta- és táviratpépületben (IV., Koronaherczeg-utca 15. szám) marad azonban továbbra is a központi felvevő (Budapest 4. szám), a központi levélkézbesítő (Budapest 41. szám) és a központi távirat (Budapest 42. szám) hivatalon kívül a postaigazgatóság vezetése, továbbá az igazgatóság I. (Személyzeti), VI. (Panaszfelvétel és tudakozó-iroda) és VII. (Vizsgálati) ügyosztálya, továbbá a postaigazgatósági iktató-kiadó és segédhivatal, végül a pénztár és a számvevőség.

— **Egy milliós titokzatos meggyilkoltatása.** Pétervár „Ligavó” nevű külvárosában lévő lakásán meggyilkolt találtak tegnap reggel *Gaidaeff Káhn* ismert orosz milliomost. A szobában nagy rendtelenség volt s látszott, hogy az áldozat sokat küzdött a gyilkossal. Mikor a szobába jutottak, esőpívi élet volt még *Gaidaeffben*, aki csak enyven nyvőszörgött:

— *Adjátok át Viaseuszki Galicin gróft . . . Többet nem mondhatott, meghalt. Gaidaeff a legelőkelőbb körökkel állott összeköttetésben.*

— **Csapatszemle Eperjesen.** Eperjesről jelentik: *Lipót Szalvátor* főherceg tüzérségi főfelügyelő ma a Harság és Tarcsaszentpéter községek közt levő harcszerű lőtérén szemlét tartott az eperjesi 18. tüzérezred fölött, melynek befejeztéjezte ki *Bellinek* Artur alezredes, ezredparancsnoknak. Délután a főherceg a gyorsvonattal Kassára utazott, hol holnap szemlét tart. — *Kassáról* jelentik: *Lipót Szalvátor* főherceg, a tüzérség főfelügyelője ma délután 4 óra 20 perczkor Eperjesről ideérkezett. A pályaudvaron hivatalos fogadás nem volt. Az első osztályú váróteremben *Váczy József* főkapitányval beszélgetett rövid ideig, majd *Kocsiba* ült és a Schlak-házba hajtatott, ahol kassai tartózkodása alatt lakni fog. A szálló előtt diszörtség teljesít szolgálót. Fél hat órakor a főherceg a hadtestparancsnokságra hajtatott, ahol *Borocvics* Szevtozár hadtestparancsnok jelentkezett a tábornoki karral a főhercegnél, aki ezután a diszteremben *Fischer-Colbrie* püspök, *Sziklay* Ede főispán és *Puky* Endre alispán és *Szentlélek Gyula* polgármester tiszteletét fogadta. Este a Schlak-ház diszterében vacsora volt, amelyen a helyőrség majdnem teljes tisztikara résztvett. A vacsora alatt a házezred zenekara hangversenyzett. — *Lipót Szalvátor* főherceg tüzérségi főfelügyelő ittartózkodásának idejére a következő programot vették tervbe: Pénteken délelőtt szemle a gyakorlóterén. Délben a 6. tábori taraczkerep diszbeéde. Este a főherceg látja vendégül a város vezetőségét és a helyőrség tisztikarát. Szombat délelőtt a szemle folytatása. Délben diszbeéde a püspöki palotában a főherceg tisztiletele. Délután látogatás a 34. gyalogezred tisztikaszinjában és részvétel a kerti ünnepélyen. Este estély a hadtestparancsnoknál. Vasárnap délelőtt a tüzérségi tisztikarnak a főherceg jubileumi ünnepélye és a 34. gyalogezred jubileumi ünnepélye és diszbeéde. Délután elutazás Miskolcra.

— **Gyanús angolok.** Szerajevónak szenációja van. *Mac Farrent*, az ottani angol konzulatus titkárája egy *Johnston* nevű angol társaságban múlt vasárnap a szerajevói katonai táborban látták, ahol egy napszámos körülvezette őket és a csapatok elhelyezéséről és létszámáról jegyzeteket készítettek. Amikor a rendőrség az esetről tudomást szerzett, kihalgatta a két angolt és a jegyzeteket lefoglalta. Ebben az ügyben, amely Szerajevóban nagy feltűnést kelt, szigorú vizsgálat indult meg.

— **A vőlegény ur.** A rendőrség letartóztatta *Wayland* István harminczegy éves lakatossegédet, aki már hónapok óta faczér cselédeánvokkal és olyan övgyvasszonyokkal, akiknél pénzt sejtett, viszonyt kötött. Közös háztartásra lépett velük és mindenféle ürüggyvel kicsalta pénzüket. Ha ezek szépszerével nem adták oda, ellopta. Legutóbb egy vendéglősnével volt viszonya, akitől több száz koronát csalt ki azzal az ürüggyvel, hogy Pozsonyban egy jól jövedelmező vendéglőt vesz át. Azonkívül az asszony ékszerait is ellopta. *Wayland* ugy hálózta be a hiszékeny asszonyokat és leánvokat, hogy házasságot ígért nekik. Ma a detektívek kivomozták és letartóztatták. *Wayland* hasonló bűncselekményekért már büntetve volt és Bécsből tíz évre ki van tiltva.

— **Leányrablás Kisvárdán.** *Bereczku* Ferencz kisvárdai gazdálkodónál házalók szállást kértek és megháltak nála. Reggelre a gazda huszonegy éves szép leánya eltűnt. Azt hiszik, hogy a kocsin járó *székely házalók rabolták el és vitték magukkal.* A csendőrök keresik a házalókat.

— **A szegedi élelmiszerhamisítók.** A szegedi rendőrség tegnap váratlanul razziaát tartott a hidfőnél levő piacon. Rengeteg éretlen cseresznyét, zöldbabot, éretlen tököt koboztak el. Ezenkívül sok *vizzel, keménitűvel hamisított tejet, teifölt, margarinos vajait, hamisított turót foalttak le a rendőrség emberei.* A hamisítók ellen szigorú eljárás indult meg.

— **Elfogott rablógyilkos.** Nagykarolyból jelentik: Itt elfogták *Demkő* Miklóst, aki ellen több rablógyilkosság miatt van eljárás folyamatban és akit az aradi lörvényszék már egy év óta körözött. *Demkő* borzasztó kegyetlenséggel gyilkolta meg áldozatait. Ahol megfordult, ott a lakosságot valóságos rétegében tartotta.

— **Az öngyilkos tolvajai.** Pár nappal ezelőtt megirtuk, hogy Szabadkán egy szállodában *Nagy Kanvó* János csurgói sertéskereskedő öngyilkos lett. Levelet írt, amelyben azt mondja, hogy, mert a vonaton tizezer koronáját ellopták, szegényli magát és azért lett öngyilkos. A rendőrség megállapította, hogy *Nagy Kanvó* Jánost *Szintai* Béla harminczhárom éves hírhedt zsebtolvaj lopta meg *Surányi* József huszonvölez éves rovvall multu zsebtolvajjal együtt. Szintait Hatvanban, *Surányit* pedig Salgótarjánban fogta el a budapesti rendőrség két detektívje.

— **A fiumei feketehimlő.** Fiumei híradás alapján az az izgalmas közlemény jutott a napilapokhoz, mintha a Fiumében legújabbban előfordult megbetegedések egy, az „Atlantica” tengerhajós részvénytársaság „Magyarország” nevű gőzöskének Fiumébe érkeztek megállapított feketehimlő-esetel állanának összefüggésben. Érdeklődtünk illetékes helyen az ügy mibenállása felől és azt az értesülést vettük, hogy a „Magyarország” gőzöskén nem feketehimlő, hanem csak egy könnyebbnek minősített himlő-megbetegedés fordult elő, a betegnek talált kormányos rövid pár nap alatt teljesen felépült, a legmesszebbmenő óvintézkedések így is eszközöltettek és az ujjabb megállapított feketehimlő-esetek annnyival kevésbé állanak az említett megbetegedéssel összefüggésben, mivel az eset négy-öt hét előtt történt és tovább nem terjedt. A most megállapított esetek egyébként az Osztrák Lloyd hajóin történt megbetegedések okoztak fertőzésekkel erednek és nyilvánvaló az is, hogy a „Magyarország” gőzöskén több hét előtt Fiuméből elhajózott személyzete és az Osztrák Lloyd Kelet-Indiából most érkezett személyzete egymással érintkezésben nem lehettek. — E czáfolathoz, mely a „Magyarország” gőzöskén szerepét tisztázza, ebben a rémes híradásban, még hozzáfűzzük dr. *Blasich* Mario tiszta főorvos nyilatkozatát, amely szerint ma reggel 9 óráig két ujjabb megbetegedés történt. Az egyik *Skel* János kocsis, aki a járványkórház közelében dolgozik, a másik *Silenti* magántisztviselő, aki a Via Aleardin lakik. A főorvos szerint a megbetegedések nem súlyos természetűek. Különben is minden lehetséges óvintézkedést megtettek. A mentőállomáson mindenkit beoltanak, aki az oltást kívánja. A hatóság foglalkozik a kényszerbeoltás elrendelésének eszméivel. — Fiuméből jelentik: A városi tanács által elrendelt az az intézkedés, hogy a mentő-állomáson az önként jelentkezőket beoltják, üdvöskének bizonyult. A lakosság tömegesen keresi fel az állomást. Tegnap és ma mintegy 2000 felnőttet és gyermeket oltottak be társadalmi különbség nélkül. A hatóság által elrendelt szigorú védelmi intézkedések megnyugtatólag hatnak a lakosságra. *Blasich* Mario városi tiszti főorvos ma jelentést tett a belügyminiszteriumnak a feketehimlő eseteiről.

— **A női jogok harczosai Bécsben.** Bécsi jelentés szerint ott ma délben husz automobilon vonultak föl a női kongresszusra utazó külföldi delegátusok a képviselőház elé. A Reichsrath palotájánál megállottak az automobilonok és a női jogok előharcosai küldöttséget menesztettek a parlament be az egyes pártvezetékhez, kiknek előadták eszméiket. Egy részük a karzatokon helyezkedett el. — Bécsből jelentik: A nemzetközi női szavazati jogi konferencián résztvevők küldöttsége a parlamentben felkereste gróf *Stürgkh* miniszterelnököt is, aki kifejtette, hogy a kormány nagy érdeklődéssel néz a gyülekezési jogra vonatkozó törvény megvalósulása felé. Csak igen csekély azoknak a száma, akik megakariák akadályozni a nőket az e jogban való részvételben.

— **Hentschel ügyvéd — öngyilkos.** Az utóbbi napokban sok szó esett dr. *Hentschel* Ferencz ügyvédéről. Mi is megirtuk, hogy miután hitelt kereső feleitől sok előleget vett fel, megszökött. A rendőrség is megindította a vizsgálatot, de semmi eredményt se érték el. Csak két levél akadt a kezükbe. Az egyiket feleségének, a másikat egyik barátjának írta. Az utóbbiban reménykedik, hogy a remény még neki is zöldülni fog, feleségét azonban öngyilkossággal ijesztette meg. Ma este a budapesti főkapitányság is levelet kapott tőle. Ebben bejelenti, hogy öngyilkos lesz és kéri, hogy a feleségét kiméletesen értesítsék. Ez a levél Párisban kelt. Éjszakára megérkezett a párisi rendőrség távirata is. Az ügyvéd tényleg öngyilkos lett és meghalt.

— **Az iszapba pusztult gyermekek.** Bihar-megyében. Miklóirtás községben hétfőn délután borzalmas vihar pusztított és a szünni nem akaró felhőszakadás elöntötte az egész falut. A vihar a határban ért három kis gyermeket, akik nem tudtak a felhőszakadás elől a faluba menekülni és mikor estefelé a vihar lecsendesült, a három gyermeket: *Koncz* Gábort, *Konye* Tivadart és *Paul* Floriánt a kétségbeesett szülők ott találták holtan az áradat iszapjában.

— **A Redl ezredes áldozata.** Két évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett az a hír, hogy *Ungern-Sternberg* gróft, több londoni lap pétervári levelezőjét kémkedés miatt letartóztatták és Szibériába való száműzetésre ítélték. A gróf érintkezésben állt *Spannoch* gróffal, a pétervári osztrák-magyar nagykövetség attachéjával, akinek ennek következtében tarthatatlan lett a helyzete és visszahívták. Most — mint Bécsből jelentik — kiderült, hogy *Unger-Sternberg* gróft is *Redl ezredes* árulta el az orosz kormánynak

— **Sikkasztott-e Serény igazgató?** Sokszor került már fel ez a kérdés. Az egyik nap kompromitáló dolgok keltek szárnyra, máskor azonban mindenki az eltűnt igazgató ártatlanságát hangoztatta. A napokban aztán jelentették, hogy Serény Gyula Jánost, az Unio Részvénytársaság eltiúnt igazgatóját letartóztatták Londonban. Ma fordulat állott be ebben az ügyben. Késő este ugyanis a főkapitányság levelet kapott Londonból. Az eltűnt igazgató írta. A levél e hó 9-én, szóval egy nappal a letartóztatása előtt írta. Serény beismerő szavakkal kezdte. Elsírja, hogy gyáva és férfiatlan volt a tette, hogy csak hangoztatta az öngyilkosságot, de nem mert a fegyverhez nyulni. Azonban azt hangoztatta, hogy semmi szabálytalanságot nem követett el. Az üzlet az utóbbi időben nagyon rosszul ment és az igazgató nem akarta a főnökét megijeszteni. Ezért hamisan könyvelt. Azt hitte, hogy az üzleti konjunktúrák hamarosan megváltoznak és akkor majd a hasznából fedezi a kárt. Így akarta a felszámolást elkerülni. Most aztán igazán tisztázásra szorul, hogy hamisított-e Serény igazgató?

— **Ápolónői vizsgák és új tanulók felvétele.** A két évi próbaidőt betöltött segédápolónők és a tanfolyamban résztvevő ápolónői tanulók szabályszerű vizsgái Budapesten az Erzsébet-kórház disztermében e hó 24-én délelőtt fél 10 órakor fognak az illetékes bizottság előtt megtartatni. Az új ápolónői tanulók felvétele pedig július hó 2-án délelőtt fél 10 órakor lesz. A felvétel iránti kérvények e hó 20-áig terjeszthetők be a Vörös Kereszt Egylet igazgatóságához.

— **Halálozás.** Miskolcra jelentik: Bay Barnabás, megyei törvényhatósági bizottsági tag heőbábi birtokán az éjjel 73 éves korában meghalt. Az elhunyt még Tisza Kálmán idejében két ízben volt szabadalvú párti képviselő. Halálát neje, két fia és leánya gyászolja.

Szentmiklóssy Kálmán árvaszéki elnökhelyettes 56 éves korában Miskolcra meghalt.

— **Rendőri hírek.** Tegnap már jelentettük, hogy dr. Balla Gyula ügyvédjelölt eltűnt a lakásáról. Levelet írt az öccsének, hogy öngyilkos lesz. M amegállapították, hogy dr. Balla Gyula még tegnap délelőtt a Kis-szinkör mellett melbelőtte magát és nyomban meghalt. — **Maqó István** huszonöt éves molnárség a Városligetben ma éjszaka magára lőtt. Sérülése könnyű. Kedvesét nem tudta eltartani és ezért keseredett el. — **Simon Ferenc** huszonegy éves mérlegmester Német-utca 8. számú lakásán balkezén fölvágta az ereket. — **Elgázolás.** Ma reggel az úpesti állomás mellett a gödöllői villamos egyik kocsija, amelyet Rác Márton vezetett, elgázolta Makrai József kávéfőzőt. A kerekék Makrainak két karját és jobb lábát levágták. — Ma reggel **Freund József** és fiai fátelenpén **Kosár István** gépész kátrányt olvasztott. Az üst felborult, a kátrány tüzet fogott és egy halom forgácsot felgyújtott. Az V. kerületi tűzoltóság vonul ki, amely hamarosan eloltotta a tüzet.

— **Akinek fájós foga van,** vagy bármilyen okból orvosi kezelésre szorul, annak legjobban dr. Batizfalvy I. Z. kir. egyet. tanár, a műfogászat szakorvosának fogorvosi intézetét ajánlhatjuk. A főváros ezen legelső intézete Károly-körút 10. sz. alatt legújabbán áthelyezve, egyenesen erre a célra átalakított helyiségekbe, melyek lehetővé teszik a fogaknak teljesen fájdalommentes kezelését. A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter is elismerő leiratával tüntette ki a maga nemében páratlan intézetet, melynek technikai osztályában, mint számtalan esetben alkalmunk volt meggyőződni, a természetestől meg nem különböztethető műfogóplások eszközöltetnek, melyekkel tökéletesen lehet beszélni és rágni.

— **Fodor-féle vívőterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Az osztrák martirok.** Az asperni röpülőterén, mint jelentették, tegnapelőtt lezuhant Seidl Ferenc osztrák aviatikus és nemsokára behalt sebeibe. Seidl az osztrák aviatikának hatodik áldozata. A szomorú sorozatot **Wiesenbach Vince** nyitotta meg, aki 1911 júniusában zuhant le Bécsújhelyen, utána pedig **Mosca Allesandro** (Bécsújhelyen, 1911 novemberében), **Petrovics Arisztid** főhadnagy (Görzben 1912 novemberében), **Nittner Edvárd** főhadnagy (Fischamendben, 1913 februárjában) és **Andrics Deodal** százados (Mosztár, 1913 májusában) írták be véres betűkkel nevüket az osztrák aviatika történetébe.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

(*) **Művészvizsga a Zeneakadémián.** A Zeneakadémia ma délután tartotta művészképesítő vizsgahangversenyét. Hubav Jenő négy hegedűs növendéke lépett fel: Reusz Anna, Torra Celia, Benkő Alice, és Koncz János, továbbá Szendy Árpád zongorás növendéke Fijalkovszky Zsófia. A bizottság mindegyik pályázónak kiadta a művészképesítő levelet.

(*) **Bontják a Nemzetit.** A művészgárda tegnapi megható bucsuvétele után legközelebb kevéssé kegyeletes aktus színhelye lesz a régi Nemzeti Színház nézőtere és udvara. A lebontásra kerülő színház belső berendezésének tárgyait: a széksorok kényelmes zsöllyéit, a páholyok székeit, a szőnyeget, függönyöket, drapériákat, használhatatlan villamos-lámpákat, ruhatári fogasokat fogják eladni a legtöbbet ígérőnek. Árverés lesz a régi Nemzeti Színházban és a régi holmi közül csak azok a kiválasztott tárgyak nem kerülnek eladásra, amelyeket a régi dicsőség emlékjelül el fognak helyezni az új házban is. Az árverésen alighanem a színház művészei, régi törzslátogatói és egykori bérleti fogják legserényebben felvenni az árakat, hogy a meghitt nézőtér berendezéséből egy-egy emléktárgyat biztosítsanak a maguk számára.

(*) **Szerződötések.** A Népepera igazgatósága a jövő évről már eddig is több új tagot szerződötett. Szerződötette állandó vendégül Arányi Dezsőt, egy operett-újodonsága főszerepére Szirmai Imrét és legutóbb egy fiatal tenoristát szerződötött: Huszár Károlyt, aki az aradi színháznak volt a tagja. E szerződötéseken kívül, ugy halljuk, tárgyalást folytat a Népepera egy ismert művészszel és egy ismert művésznővel és valószínű, hogy mind a kétőt állandó vendégszereplésre köti le következő szezonja számára. Az egyik **Anthes György**, a Magyar Királyi Operaház volt hőstenorja, a másik pedig **Krammer Teréz**, az Operaház volt drámai énekesnője, aki legutóbb a hamburgi operaházban vendégszerepelt.

(*) **Reményi díj az Országos Zeneakadémián.** Tegnap tartották meg az Országos Zeneakadémián azt a versenyhegedűlést, melynek pályadíjával Reményi mesternek egy sajátkészítményű hangverseny hegedűje volt kitűzve. A díjért csakis a Zeneakadémia legfelsőbb osztálybeli hegedűsei versenyezhettek. A zsüri tagjai az igazgatóság részéről Mihajlovich igazgató, Moravcsik dr. titkár, valamint Hubav, Popper, Kemény, Bloch, Grünfeld, Mambriny, Schiffer és Szerémy tanárok voltak. A díjat Kemény tanár tanítványa nyerte meg Bach Sarabande, III-ik sonáta és Lalo spanvol Symphonia I-ső tételével.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **Az egyetemről.** A budapesti tudományegyetem összes fakultásain véget értek a második félévi előadások és most mindanegy karon az évről vizsgálatok és szigorlatok folynak. Az egyetem zárási háladási istentiszteletét június 16-án, hétfőn tartják meg az egyetemi templomban. Az idei iskolai évben pedig az utolsó doktoravatás június 28-án, szombaton lesz az egyetemen. Az egyetem adminisztratív ügyeit a nyár folyamán dr. Kiss János prorektor vezeti. A most megválasztott új rektor, dr. Kovács Gyula udvari tanácsos szeptember elsején, az új iskolai év első napján veszi át a rektori hivatal vezetését.

* **Továbbképző tanfolyam.** Gvuláról jelentik: A közoktatásügyi kapcsolatosan orvostovábbképző-tanfolyam nyílt meg. Az ünnepélyes megnyitásra az orvostovábbképzés központi bizottsága nevében **Grósz Emil** és **Bársony János** egyetemi tanárok jelentek meg. Az ünnepély, amelyen a távolabbi megyékből is egybesereglett nagyszámú orvosokból álló közönség vett részt, a közoktatásügyi tanácstermében folyt le. Dr. **Berkes Sándor** kórházigazgatónak, a helyi bizottság elnökének üdvözlő szavai után **Grósz Emil** udvari tanácsos, egyetemi tanár vázolta az orvosképzés fontosságát s Magyarországon elért sikereit. Utána **Bársony János** udvari tanácsos egyetemi tanár másfélórás előadásban az eclampsiáról értekezett. A hallgatóság a beszédekkel lelkesedéssel fogadta s a tudós vendégeket a megnyitói ünnepségen is, a társaságban is melegen ünnepelte.

KÖZIGAZGATÁS

A Balaton utolsó kompja. A Balatonon egész a legutolsó időkig csak egy helyen, Szántód és Tihany között maradt fenn az ősi kompközlekedés. Ez is eltűnik hamarosan, hogy modernebb közlekedési eszköznek adjon helyet. A **tihanyi apát-ság**, mely a kompközlekedést ezideig fentartotta, valamint a két érdekelt vármegye **Zala és Somogy** törvényhatóságai között egyezség jött létre, melynek értelmében **Somogy vármegye közönsége veszi kezébe az átkelés ügyét.** A törvényhatósági bizottság legutóbb tartott ülésében felhívta az **alispánt**, hogy költségvetést és terveket készíttessen a modern közlekedési eszközök beállítására érdekében. Az a terv, hogy a két szemközti parton mólókat építenek és ezek között állandóan kisebb és nagyobb **mótoros hajókat járatnak**, teherzállásra pedig vaskompokat építenek.

FŐVÁROS

Az új artézi fürdő

— Hétfőn adják át rendeltetésének —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 12.

A Városliget egyik legszebb palotája, az Artézi — most már **Széchenyi-fürdő** új épülete elkészült és ma mutatták be a fürdőbizottságnak és a sajtó meghívott képviselőinek. Ünnepies megnyitása a főváros e legújabb intézményének csak hétfőn lesz, de akik már ma megszemléltük az új fürdőt, jóleső megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy az új Széchenyi-fürdő mint építészeti alkotás méltán sorozható a főváros legszebb monumentális építkezései közé, mint par excellence gyógyfürdő pedig dicsőségére szolgál a fővárosnak, mert praktikus berendezésével, pompás kényelmével és modern ujitásaival ugyszólván páratlanul áll a kontinensen. Szívesen nyújtjuk az elismerés pálmáját ezért a nagyszerű alkotásért dr. **Márkus Jenő** tanácsnoknak, akinek energiája, páratlan buzgóssága, modern gyakorlati érzéke és mindenre kiterjedő figyelme tette lehetővé, hogy a Széchenyi-fürdő kielégíti a legkényesebb izlést is, és a külföldi ember, ha odalátogat, csak dicsérettel fog megemlékezni mindenről, amit ebben a pazar berendezésű fürdőben látott.

Az új fürdő terveinek kidolgozásával a főváros annak idején **Cziegler Győző** műegyetemi tanárt bízta meg, akinek elhalálozásával régi munkatársa, **Dvorák Ede** műépítész vállalta a további tervezését és a művezetést. A Széchenyi-fürdő megépítésére **3.835.100 koronát** irányoztak elő. A modern reneszánsz-stílusban tartott épület alapberendezése és beosztása öt részre oszlik: 1. Magánfürdők; 2. Férfi-fürdők; 3. Női gőzfürdők; 4. Férfi népfürdő; 5. Női népfürdő.

A főbejáratról egy előtérrel át a nagy kupolacsarnokba lépünk. A kupola boltozata, valamint a donga-boltozatok egészen főpárkány lezárásáig üvegmozaik díszítéssel burkoltattak. Ez üvegmozaik felületének megfelelő közeiben figurális képek élénkítik az összképet.

A csarnokból jobbra és balra egy-egy 4 méter széles főfolyosón és a két mellékkupola helyiségébe jutunk. E mellékkupolák helyiségei várótermekül és olvasóhelyiségekül szolgálnak. A mellékkupolából még egy-egy középfolyosó vezet az épület északi vége felé. Ebben a négy folyosóban 51 magánfürdő van elhelyezve. Ezek közül 15 szalon termálfürdő, 36 pedig ugynevezett termálfürdő.

A nagy kupolacsarnokban vannak elhelyezve a férfi gőzfürdő és a női gőzfürdő elkülönített bejárói is.

A fürdő betéglátogatói részére a magánfürdők közül 12 olyképen van felszerelve, hogy azokban a fürdővíz szénsavval telíthető, ezenkívül még egyes fürdők villanyfürdővel, hőlégszokrénnyel és egyéb gyógyeszközökkel vannak felszerelve. Különhelység van berendezve az orvosi gyógymasszage, a villanyozás és a gyógytornaosztályok számára. A férfi- és női gyógyfürdőkben pedig az izasztó pakkolás céljaira vannak külön helyiségek berendezve.

A férfi- és női népfürdők mindegyikében 88—88

Reggelizés előtt
fél pohár
SCHMIDTHAUER-FÉLE

Igmándi keserűvíz

Használata valódi áldás
gyomorbetegségeknek és
székazonulásban szenvedőknek.

az előzetes gyomorvizsgálat 2-3 óra
alatt teljesen rendbe hozza
Külföld — 40 Ft/üveg
Nagy üveg — 60 Ft/üveg

ruhaszékrev. egve-gv előfürdő zuhanvokkal, egy-egy meleg és forró medence, továbbá dörzsölő heviség és gőzkamra van. A nagy kupolacsarnokban a figurális képek kartonjait Vajda Zsigmond festette. Az építészeti szobrászdiszek Maróti Géza szobrászművész műterméből kerültek ki, ugyancsak az ő műve a női népfürdő szárnyépületén elhelyezett szökőkút szobordisze, az előbbinek pandantja. Teles Ede szobrászművész műve. A kupolacsarnok fülkéjében elhelyezett „Triton halász kentaur” Róna József szobrászművész remeke. A kupola körüli triton diszek Vastagh György, Bezerédi Gyula, Lányi Dezső, Szentgyörgyi István, a főbejárat feletti mézkövekben lévő fekvő alakok Beszedes László és Istók János, végül a mellékkupolák és főkupola hatvny és delfin disze. Markup Béla művészetét dicsérik.

Az összes beépített terület — kazánház és gépházal együtt — 6.219,89 négyzetméter.

A beépített kőbirtalom ugyanezen épületeket számolva, összesen 76.294,35 köbméter.

Az artézi kut mélysége 960 méter.

A kibuggyanó termálvíz természetes hőmérséke 73 fok Celsius.

A kut 24 óránként 760 köbméter gőgvizet ad, amelyből hő számítás mellett az új fürdőben naponként 475 köbméterre lesz szükség s így 295 köbméter gőgvizet még rendelkezésre marad. A fürdői a főváros törvényhatósága június 16-án, délelőtt 11 órakor mutatja be a meghívott vendégeknek és ugyanaz nap délután 3 órakor rendelkezésének átadja.

114

(A hid- és alagutvám eltörlése. A tanácsi közgazdasági ügyosztály ma bemutatta a hidvámok kérdésének megvilágítását célzó, legutóbb a pénzügyi bizottság által sürgetett jelentését. A jelentés bevezető része a hidvám-tarifa revíziója iránti törekvések eddigi történetéről szól. Elmondja, hogy alkotmányos életünk helyreállítása, tehát félszázad óta állandóan foglalkozik e kérdéssel a közönség, a sajtó és a főváros hatósága is, saines azonban csak nagyon kis eredménnyel. Egy izben történt csak 1885-ben némi csökkenés a hidvámokon, de ez sem volt lényeges könnyebbítés, mert az állam pénzügyi helyzete nem engedte meg eddig, hogy a hidvámokból eredő jövedelemről lemondjon. Minthogy ugy a közönség, mint a főváros hatósága, saját érdekében multhatatlanul szükségnek tartja, hogy a minden tekintetben károsan ható hidvámok eltörlőssenek, javasolja az előterjesztés, hogy forduljon a köznyelvi felterjesztéssel a pénzügyminiszterhez s kéri egy oly törvény elkészítését és hozzászólás végett a törvényhatósággal való közlést, amely a hidvámok eltörlését a budapesti m. kir. állami Dunahidakon meg-szűnteti. Ugyancsak bemutatja az ügyosztály a budai várhegyi alagut kérdésére vonatkozó jelentését is, amely szerint az alagut szabadalma már 1905-ben lejárt. Annak tulajdonjoga a fővárosé s azt az állam azért kezeli mostanáig, hogy a vámióvedelméből egyrészt az alagutársaságot a köteles mértékig kártalanítsa, másrészt, hogy az alagut viz-telenítésére és restaurálására szükséges anyagi eszközket megszerezhesse. Minthogy az azóta beszedett összegből az állam az alagutársaságot kielégítette és a folyamatban lévő munkálatoknak a költségeit fedezheti, a javaslat az, hogy a főváros a munkák sikeres befejezése után venne át az alagut-at és illetőleg, hogy a közgyűlés erről a szándékáról az átvételi időpontjának közös megállapítása végett ríjon fel a kormányhoz.

(Válasz interpellációkra. A törvényhatósági bizottság legközelebbi rendes közgyűlésén Harer Ferencz dr. tanácsos válaszolni fog a Lipót-körut környékének rendezetlensége ügyében, Piperkovits Bátor tanácsos a róm. kath. kar-nagyok és kántorok állásának szervezése és Fock Ede tanácsos a járdák elfoglalása ügyében előter-jesztett interpellációkra.

TANÜGY

— Iskolai beiratás. A budapesti III. ker. m. kir. állami főgimnáziumba a rendes beiratás az 1913—14. tanévrre folvó év július 2. és 3-án továbbá folytatódóan szept. 1. 2 és 3-án lesz.

— Pótérettségi vizsgák. A budapesti tankerületi főigazgató az 1912—13. tanévi szeptemberi pótérettségi vizsgálatokat szeptember hónap a következő rendben tartja meg a budapesti III. kerületi m. kir. állami fő-gimnáziumban (III., Zsigmond-utca 114.). Írásbeli vizsgálatok kezdete szeptember 4-én reggel hét órakor, szóbeli vizsgálatok kezdete szeptember 9-én délelőtt. Jelentkezés a budapesti III. ker. m. kir. áll. főgimnázium igazgatóságánál történik augusztus 25-ig.

EGYESÜLETEK

(—) A nők választójogi világszövetsége. 1913. június 14-én, szombaton d. u. 4 órakor a Fővárosi Pedagógiai Szemináriumban (VIII., Mária Terézia-tér 8.) pedagógiai előadás-sorozat rendez. dr. Giesswein Sándor országgyűlési képviselő elnöklete alatt. Táragsorozat: Anna Lindemann (Stuttgart) a községi politika kiváló szakembere: Hogyan akadályozhatja meg a tanítósg a gyermekek züllését? Eline Hansen (Kopenhágen) a dán háztartási iskolák szakfelügyelője: Háztartási iskolák Dániában. Margaret Ashton (Manchester), városi tanácsos: A tanítók helyzete Angliában. Charlotte Perkins Gilman (Amerika), szociológiai író: Család és iskola. Oswald B. Powell (Petersfield), a Badley-féle reformiskola tanára: Fiuk és lányok közös nevelése.

(—) A Nőtisztviselői Országos Egyesületének június hó 14-iki országos nagygyűlésén, amelyet a Lloyd disztermében tartanak meg, a vidéki csoportok is képviseltetik magukat sőt a nő-kongresszusra érkező külföldi szervezetek képviselői is megjelennek a gyűlésen. Az országos gyűlés napirendjén 7 pontban a nőtisztviselők teljes programját felölelő előadások szerepelnek. Az egyesület vezetői mellett dr. Ihrig Lajos a Ferencz József-kórház főorvosa is vállalt előadást az egészség védelméről az irodákban és a szabadságidőről. A szombati előadást esti 7—10 óra között tartják meg. Bővebb felvilágosítással készségi szolgál a Nőtisztviselői Országos Egyesülete V., Vigadó-tér 3. Telefon 80—75.

(—) Az Országos Magyar Háziipari Szövetség június 14-én délelőtt 11 órakor IV. évi közgyűlését tartja az Iparművészeti Múzeum disz-termében. A szövetség Izabella főhercegnő véd-nöksége alatt áll és Bathhány Lajos grófné elnök és Szerényi József társelnök vezetésével működik. Finom textil-árúk készítése végett tanfolyamot rendezett a Szövetség Mezőkövesden, Ócsényben, Gid-ráfan és Balatonendrőden s kiállítás rendezett Lipcsében és Párisban.

TÖRVÉNYSZÉK

§ Az óbudai új közjegyző. Az igazságügy-miniszter dr. Stern József kir. tanácsos, budapesti gyal. ügyvédet Budapest székesfőváros III. ker. új közjegyzővé nevezte ki.

§ A kolozsvári ítélőtábla szüneti tanácsa: 1913. július hó 6-ától augusztus 4-ig elnök Hamza Géza tanácselnök; augusztus 4-től augusztus 31-ig elnök Gál Jenő tanácselnök. Birák: dr. Szentkirályi Gyula, Weress József, dr. Nyisztor Adorján és dr. Endes Miklós ítélőtáblai birák.

§ Elítelt képviselőtestületi tag. Zsikai Imre csanádapacjai gazdálkodó községi képviselő-testületi tag a gazdakörben azt a kijelentést tette, hogy a község előjárósága a katonai napgyakorlatok elszállásolási és fuvarozási díjait elikkasztotta. Hivatalból üldözendő rágalmaszást indult meg az eljárás Zsikai ellen, akit, miután vádjait bizonyítani nem tudta, a szegedi törvényszék ötszáz korona pénzbüntetésre ítélte.

§ Drága figyelmeztetés. Balku István ma-kói rendőrségi díjok Gazdaq Imre gazdálkodónak tej árval adása volt. Balku többszöri felszólításra sem fizetett, a mire Gazdaq Imre a Makói Fügetlen Ujság nyilvterében „Adós fizess” czimen hivta fel az adóst a fizetésre. Balku sajtópórt indított a nyilvterező gazdálkodó ellen, akit a szegedi esküd-t-bírósg ma becsületsértés vétsége miatt kétszáz-ötven korona pénzbüntetésre ítélte.

§ Az Országos Ügyvédszövetség ülése. Az Országos Ügyvédszövetség igazgató-tanácsa Pollák Illés ügyvezető elnök elnöklete alatt az ügyvédi ka-mara disztermében tartotta meg félévi rendes ülé-sét. Dr. Hevesi Illés előadása alapján létárgválták és elfogadták az új szövetségi és osztályügrendet. Dr. Havlik János ismertette a lugosi osztály indít-ványát országos érvényű kollektív megállapodás létesítése iránt, amely a kollégialitás elveit fixi-rozza, a versenyt megfelelően szabályozza és annak túlzásait korlátozza. Az igazgató-tanács a kérdést az október 5-én Temesvárott tartandó rendes köz-gyűlés napirendjére kítüzte és előadoul dr. Fényes József lugosi osztályelnököt kérte fel. Dr. Jacobi Béla központi pénztáros pénztárosi jelentését egy-

hangulag tudomásul vették, illetve elfogadták. Dr. Blauner Mór titkár javaslatára az igazgató-tanács kimondotta, hogy a szövetség legközelebbi közgyű-lését 1913. október 5-én a Birói és Ügyvézi Egye-sülettel, valamint a Magyar Jogászegylettel együt-tesen Temesvárott fogja megtartani. Dr. Vajda Jó-zsef titkár (Debreczen) a folvó ügyekről tett jelen-tést. Az ülést megelőző napon a Schuller-vendéglő különtermében társasvacsera volt a vidéki igazgató-tanácsi tagok tiszteletére.

§ Felmentett szerkesztő. Szegedről jelentik a Magyar Távirati Irodának: Érdekes sajtópórt tár-gyalt ma a szegedi esküdtszék. Ez talán az első eset, mely az újonnan megalkotott ama kivételes törvény alá esik, amely hírlapoknak megtiltja, hogy a hadi mozdulatokról közleményeket irjanak. Schwarz Jenő törökkanizsai ügyvéd a mult év de-cember havában Törökkanizsán megjelenő lapjá-ban megírta, hogy a szegedi kerületi parancsnok-ság 500 szántalpat rendelt egy szegedi kocsigváros-nál. A kir. ügyvédség inkriminálja a közleményt és vádiratot adott be Schwarz szerkesztő ellen, fegyve-res erő elárulásáért való vétség czimén. A tárgya-lás nagy érdeklődés mellett folvt le. A törvényszék szükségesnek tartotta, hogy Csillag Ervin honvéd-századost szakértőképp hallgassa ki, vajjon tényleg sérti-e a czikk az állam érdekeit. Csillag Ervin azt vallotta, hogy a közvélemény alkalmas hadititok elárulására és az állam érdekeit sérti. A vád- és védbeszédek meghallgatása után az esküdtek egy-hanguan hozott verdiktje alapján a törvényszék vádlottat a terhére rótt cselekményben nem bűnös-nek mondotta ki. Az ügyész semmiségi panaszt je-lentett be.

§ Kettős gyilkosság Körösmezőn. A foly-tatólagos tárgyaláson Popagucsek Vaszalena vád-lottnő kislányának vallomását olvasták fel. Fuká-lyek Olena vádlottnő azt erősíti, hogy a Kolbász-nyuk Anna megöléséről ő mitsem tud, abban részt nem vett, férje megölését pedig ujból és egyedül másodrendű vádlottira, Motriuk Ivánra hárítja. Motriuk Iván a kis Vaszalena vallomásait erősíti meg. zEzután mintegy 22 tanut hallgatott ki a bi-róság. A tanuknak közvetlen tudomásuk nincs a bűntény részleteiről és csak azt mondják el, amit másoktól hallottak. Göndör András és Kimpján Vazul csendőrök a nyomozás első fázisát ismeltik meg. Róth Simon községi esküdtt vezette rá a csend-őrséget Kolbásznyuk Anna hullájára. Először a férj hulláját keresték, akinek meggyilkolásáról be-sugás útján értesültek. Maid Motriuk Nikájnt, másodrendű vádlott édesanyját hallgatták ki. Tanu csak azt tudja, hogy Popagucsekné csábította el fiát. — Csak haláloz után fogod viszontlátni fia-dat! — mondta nekem a rossz asszony. — vallja sirva a tanu. Balás-Bazil tanító volt a legutolsó tanu. Dr. Heller Jakab és dr. Rednik János orv-sok, kik a hullák boncolásánál közreműködtek, adták le ezután orvosszakértői véleményüket. Kozma Sándor dr. kir. tanácsos és Heller dr. tör-vényszéki orvosok teljesen épelméjűnek mondják a két vádlottat. A bizonyítást erre délután 1 óra-kor befejezték és az ülést felfüggesztették délután 4 óráig. Itélet az éjjeli órákban várható. egnap dél-után a bíróság a kérdések szövegezésével volt el-foglalva, s a délután 4 óra helyett esti 10 órakor megnyílt tárgyaláson 24 kérdést olvasott fel, me-lyek az esküdtekhez lesznek intézendők. Az elnök ma reggel 8 óráig felfüggesztette a tárgyalást. Ma délelőtt terjesztették elő a vád- és védbeszédeket. Délután 3 órakor az esküdtek visszavonultak a verdikt meghozatalára. A közönség nagy érdeklő-dése mellett a törvényszék este 6 órakor hirdette ki az ítéletet, mely szerint Fukalyek Olena öz. Po-pagucsek Andrinét és Motriuk Ivánt a gyilkosság büntetésében bűnösnek mondta ki. A büntetés kiszá-básánál a bíróság nem alkalmazta a halálbüntetést, hanem a 91. szakasz alkalmazásával elsőrendű vád-lottnőt életfoktiglanl feqházra. Motriuk Istvánt pedig 15 évi feqházra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Elítelt rabló. Biró Mihály és Mayerovics Jó-zsef együtt szolgáltak Rosenzweig Manó üvegke-reskedőnél. 1913. február 1-én gazdájuk Buda-keszre és Pátvra való áruszállítással bizta meg őket. Biró hajította a kocsi, Mayerovicsnál voltak a számlák és ő szedte be az árukért járó pénzt. A budakeszi határban mind a ketten leszáltak a ko-csáról, gyalog haladtak a kocsi mellett, majd meg-állottak. Biró ekkor hátulról karóval Mayerovicsot febbevágta, ugy hogy az elszédült és az árokba fordult, majd két kezénél fogva a kocsi felé húzta, közben kabátja zsebéből egy börczacsokót, amelyben 55 korona készpénz volt, elvette, a másik zsebéből pedig a pénztárczát akarta kivenni. Mayerovicsot a kocsi alá akarta tolni, de ez minden erejével vé-dekezett. Ezután Biró elfutott. A pestvidéki tör-vényszék ma tárgyalta ezt az ügyet. Az esküdth-bírósg bűnösnek találta Biró Mihályt a rablás bűn-tetésében és ezért kilencz havi börtönrre ítélte.

SALVATOR

a kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyag-bajoknál, köszvény-nél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjánál kiténő hatása.

Főraktár Budapesten: Édeskuty L.nél

SPORT

Budapesti ügétőversenyek

— Kilenczedik nap. —

Favorit-nap volt ma s győztek a fogadottlovak, ha volt esélyük, ha nem. De hát így kellett ennek történnie, mert utoljára még valamit össze kellett szedni, úgy is huzamosabb ideig nem látjuk viszont az ügétőket. Részletes eredmények:

I. *Háromévesek versenye.* 1300 K. 2100 m. 1. Wolai ménes *Jejmose* (Ederer), 2. Lela (Schrutz), 3. Homoki Magyar (Cappelari). Futottak még: Queen Woodnut I., Lord Penn, Lurkó. — Tot.: 10:24, 20:32, 44.

II. *Eladóverseny.* 2000 K. 2360 m. 1. Bauer R. *Páva S.* (Ederer), 2. Lehenmann (Rauch), 3. Iluskám (Pezzi). Futottak még: Edina K., Kirkwood III., Bolygó, Primus. — Tot.: 10:20, 20:26, 28.

III. *Egyesfogatú urkocsisverseny.* 1500 K. 2240 m. 1. Okolicsányi E. *Marsika* (Bernrieder), 2. Beeses (br. Sennyev G.), 3. Stara (Mádi-Kovács). Indultak még: Flótás, Róka, Etus. — Tot.: 10:18, 20:24, 26.

IV. *Hajnalosi díj.* 1300 K. 2460 m. 1. Wiltonhofi ménes *Maggiolino* (Marold), 2. Véletlen (Maszár), 3. Eszevsett (Cappelari). Futottak még: Mumius, Infantka, Lord Rysswood, Csendör. — Tot.: 10:18, 20:26, 30.

V. *Budai díj.* 2600 K. 2000 m. 1. Wolai ménes *Herold* (Ederer), 2. Jubilar (Cappelari), 3. Kontrás S. (Rauch). Futottak még: Rendezvous diszkv. 3. Concurrent. — Tot.: 10:23, 20:26, 56.

VI. *Tökés—Ujjalussi-díj.* 1500 K. 2180 m. 1. Wiltonhofi ménes *Daline* (Marold), 2. Marschall (Stockbauer), 3. Nachtigall (Stegmüller). Futottak még: König, Hilda, Freund Zeppelin, Fledermaus, Hamlet, Halunke. — Tot.: 10:55, 20:48, 52, 100.

VII. *Vencsellői-díj.* 1800 K. 1700 m. 1. Weyeri ménes *Ortner* (Stockbauer), 2. Ritka (Feiser), 3. Orage (Horváth). Futottak még: Lidike. — Tot.: 10:19, 20:22, 22.

VIII. *Kettesfogatú urkocsisverseny.* 2000 K. 4660 m. 1. br. Solymosy J. *Fernando—Ritroz* (Tulajd.), 2. Yes my Boy—Czigánvlegény (Orosz), 3. Viola—Spuller (br. Hámos). Indultak még: Guy Revelstoke—Szüzaranv, Dora Calvell—Pardon, Caid—Senibalt, Téves—Ilse. — Tot.: 10:38, 20:38, 44, 52.

(1) **A bécsi versenyek tizenkettedik napjának eredményei ezek:**

I. *Rodaun-i díj.* 5000 K. 1100 m. 1. Mr. Brown *Hadd* (Janek), 2. br. Springer G. *Adular* (Carlslake), 3. Dreher A. *Gigant* (Varga). Futottak még: Farnese, Satellit. Küzdelem után félhosszal első, 5 hossal harmadik. — Tot.: 10:53, 20:30, 25.

II. *Nyeretlen kétévesek versenye.* 5000 K. 1200 m. 1. br. Harkányi *Zivatar* (Janek), 2. Drehez A. *Terrazzo* (Varga), 3. gróf Wenckheim D. *Quo vadis* (Trigg). Futottak még: Ágnesasszony, Halage. Igen könnyen négy hossal első, két hossal harmadik. — Tot.: 10:25, 20:26, 29.

III. *Háromévesek eladó handicapja.* 3000 K. 900 m. 1. gróf Meran J. *Susanne* (Guttman), 2. Dreher A. *Halili* (Varga), 3. br. Springer G. *Lovelv* (Carlslake). Futottak még: Szöszke, Aiapis, Faluszépe. Könnyen három és fél hossal első, két hossal harmadik. — Tot.: 10:53, 20:64, 72.

IV. *Vistorony versenye.* 10.000 K. 2800 m. 1. hg *Labomirski L. Lom* (Janek), 2. br. Rothschild A. *Briton* (Trigg), 3. br. Springer G. *Merryman* (Carlslake). Futottak még: Brennerpaas. Könnyen két és fél hossal első, egy és fél hossal harmadik. — Tot.: 10:22, 20:24, 26.

V. *Bona Vista-verseny.* 8000 K. 1000 m. 1. Zombory R. *Miss Gibbs* (Sas), 2. br. Springer G. *Radotage* (Carlslake), 3. Bamberger I. *Szinezüst* (Korb). Futottak még: Pourparler. Könnyen két és fél hossal első, négy hossal harmadik. — Tot.: 10:27, 20:26, 32.

VI. *Maxim-handicap.* 5000 K. 1300 m. 1. Horn A. *Hindu* (Janek), 2. Radescu Gy. *Seagul* (Hollinger), 3. Mr. Greenfield *Belcastello* (Markó). Futottak még: Doccot, Tiber, Iola, Csapodár, Rózsánád, Dara, Imme, Sunnyside, Orom, Gratiola, Álca, Masina, Wuscherl. Igen könnyen két és fél hossal első, egy és fél hossal harmadik. — Tot.: 10:44, 20:39, 127, 50.

VII. *Júniusi akadályverseny.* (Handicap). 6000 K. 4800 m. 1. Schlesinger W. és tsa *Laska* (Nosal), 2. gróf Orsich *Hableur* (Sente), 3. Egyedi A. *Nótarius* (Slinn). Könnyen két hossal első, egy és fél hossal harmadik. — Tot.: 10:20.

VIII. *Háromévesek handicapja.* 3000 K. 2400 m. 1. gróf Batthyány E. *Prono* (Pretzner), 2. Szemere M. *Pezik* (Markó), 3. Kostandache M. *Irus* (Baluska). Futottak még: Vasco de Gama, Ladro, Diamantine, Páris. Holtverseny két hossal. — Tot.: 10:37—47, 20:54—50, 45.

(2) **Angol válogatott csapat Budapesten.** A Kopenhágában tartott nemzetközi kongresszuson résztvevő küldötteinknek sikerült *Wall* angol szö-

vetségi titkárral egy angol válogatott csapat budapesti szereplését lekötöni. Eddig rendszerint Bécs utján kaptuk a külföldi csapatokat, ez egyszer mi adjuk le az angol csapatot Bécsnek és Prágának. Elvileg elhatározott dolog, hogy jövő év május közepén először Budapesten játsszik az angol csapat, innen megy Bécsbe és azután esetleg Prágában játszanak, ha mi a mérkőzésekre tovább adjuk. Az eddigi terv szerint a skót válogatott csapat ellen szereplők jönnek le hozzánk. A kiküldöttek előbb amatőr válogatott csapatot igyekeztek szerezni, de mivel már előzőleg Belgium, Hollandia, Dánia és Norvégia ellen játszanak, nem jöhetnek hozzánk. A dán szövetséggel nem sikerült megállapodni, de a hollandusokkal lekötötték egy mérkőzést és pedig a magyarok előbb kirándulnak Hollandiába ez év december havában.

(3) **Az MTK—UTE bajnoki mérkőzése fejezi be az MTK-nak az 1912—13. évi football-bajnokságért folytatott küzdelmeit.** Sajátságos véletlen, hogy az MTK csapata akkor találta meg legjobb összeállítását, mikor már bajnoki helyzetén nem segíthet, de nem is ronthat. A bajnokság második felvétlét ugyanis tőle elvitatni nem lehet. Ezzel szemben az MTK vasárnap már nagyjában azzal a csapattal indul küzdelembe, melylyel a jövő évi bajnokságot szándékozik megvívni, mely körülmény az UTE-nak utóbbi hetekben erősen feljavult csapatával szemben erős küzdelemre fogja a csapat tagjait utalni.

KÖZGAZDASÁG

A járadékok árnyatlása. Különösebb jelentőséget nem szabad annak tulajdonítanunk, hogy a járadékkurzusok napról-napra alacsonyabban zárulnak. A koronajáradék 81 koronán áll, míg az aranyjáradék huszonöt év óta nem tapasztalt alacsony kursusra, pari alá sülvedt. Ezt a proczessust ma megakadályozni nem lehet. Minden ország állampapírja hanvatlik igaz, hogy nálunk az árfolyamesés aránydag nagyobb, mint a külföldi értéknél. Csakhogy más alkalommal is, valahányszor nagyobb derout volt, a piacon, első sorban a mi papírjaink estek, mivel járadékaink túlnyomó többsége külföldi piacon talált elhelyezést, s a külföld ezeket dobta piacra. A mai háborus és bizonytalan helpolitikai viszonyok között semmiféle intervenciós vásárlás meg nem iavithatja a kurzot, amely automatikusan fog emelkedni a viszonyok javulásával. A magyar hitelélet teljesen konszolidált lehet amellelt, hogy az aranyjáradékja 98.10 koronára esett. Az osztrák és a mi aranyjáradékunk között az eltérés az osztrák javára 3%. Ez a kurzus differencia nem is fog lemorzsolódní, mert mindig úgy volt, hogy ahol alacsonyabb a magánkamatláb, tehát olcsóbb a pénz, ott a járadék jobban tartja magát.

A menetrend-konferencia tagjainak hajókirándulása. Az európai menetrend-konferencia Budapestre érkezett európai kiküldöttei ma délután 3 órakor a dunagőzhajózási társaság „Budapest” és a folyam- és tengerhajózási társaság „Visegrád” hajóján sétahajózást rendeztek a Dunán. A feldisített hajókon az összes nemzetek zászlói ki voltak tűzve. A hajón buffé volt. A feldisített hajók a Petőfi-térről Budafokig, onnan Váciúti mentek és este 8 órakor kötöttek ki a Margitszigeten. A hajón, amelyen a kirándulást tették, *Horváth Elemér*, a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Rt. elnöke látta el a házigazda szerepét. Este a főváros a vendégek tiszteletére a Margitszigeten vacsorát adott, amelyen *Bódy* alpolgármester üdvözölte a főváros nevében a vendégeket. A társaság kedélyes hangulatban a késő éjjeli órákig maradt együtt.

Médióhalasztás a tőzsdén. Ma volt az értéktőzsdén a médióprolongáció, melvet gyorsan intéztek el, mivel az angazsmán tulságosan csekély volt, s a papírokat is könnyen lehetett elhelyezni. A halasztási díjtételek 6½—9 százalék között mozgottak. Fizettek: Agrárbank 0.54—1.07 korona. Magyar hitel 1.31—2.24 korona. Leszámitoló 0.56—1.09 korona. Magyar bank 0.63—1.20 korona. Jelzálogbank 0.65—1.13 korona. Hazai bank

0.35—0.66 korona. Rima 1.46—2.19 korona. Városi vasut 0.56—0.93 korona. Közúti vasut 1.31—1.93 koronát, *mind június ultimója.*

Indítványok a kassai nagy gazdaggyűlésen. A „Magyar Gazdaszövetség”-nek *Darányi Ignác* elnöklésével június 18-án Kassán tartandó nagygyűlésére több indítványt jelentettek be. Igy gróf *Bethlen István* a nemzeti földirtokpolitika ügyében terjeszt elő indítványt, *Drucker Jenő* kir. tanácsos pedig a dalmát félborok beözönlése ellen tesz előterjesztést, még alkalom fog nyúitadni a gazdáknek, hogy az adótörvények életbeléptetése tárgyában is állást foglaljanak. A kereskedelmi miniszter most értesítette a Gazdaszövetséget, hogy a nagygyűlés alkalmából kibocsátott vasuti kedvezményes igazolások alapján, melyek június 14-től június 30-ig érvényesek s melyeket a szövetségi iroda már szétküldött, a résztvevők visszafelé Kassáról Zsolnán és Ruttkán át is utazhatnak, bármely irányból történt az odautazás.

Az első magyar általános biztosító társaság a legközelebbi napokban rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az elhunyt *Zichy Nándor* gróf volt igazgatósági tag állását *Zichy János* gróf volt vallás és közoktatásügyi miniszterrel fogják betölteni. Ennek a megválasztásnak érdekes előzményei voltak, amennyiben az *Első Magyar* közeli nexusban lévén a kormánnyal, *Lukács László* minden áron meg akarja akadályozni *Zichy János* megválasztását. *Ormódy Vilmos* vezérigazgató, aki a munkapártnak egyik nagyvonalú tagja, azzal érvelt, hogy a *Zichy*-családot részvényeire való tekintettel illeti meg a régi igazgatósági állás, viszont *Lukács László* azt akarta, hogy *Jakabffy* most nyugalmazott államtitkár kapja meg az állást. Időközben *Lukács László* megbukott és *Zichy János* megválasztása most már bizonyos. Hogy miképpen fogja magát a kormány e miatt megboszolni, az csak későbbben fog kisélni. Tény az, hogy az *Első Magyar*, amely eddig mindig eszébe jött minden kormánynak, most nem tudván megmarad-e a munkapárt uralma vagy jön a koalíció: súlyos dilemma elé került és szívesen visszacsinálná az egész dolgot, ha ezen még változtatni lehetne. A társaság kebelében egyébként nem szívesen látják, hogy kívülről, politikai személyiségekkel töltsék be a megüresedett igazgatósági tagsági állást, mert a *Zichy Nándor* helyére régóta kombinációba volt *Gergely Tódor* helyettes vezérigazgató, akinek kezében és kizárólagos vezetésében vannak ezidőszerint nemcsak az *Első Magyar* ügyei, hanem ő intézi emberfölötti munkabírással az *Első Magyar* összes affiliált intézeteinek teljes ügykörét. Az *Első Magyar* általános biztosító társaság belső vezetésében igen nagy az elkeseredés *Zichy János* gróf megválasztása ellen, aki ezáltal a társaság kitünő és nagy érdemű helvettes vezérigazgatójának elzárja az utat a rég megígért és megállapított előmenetelben.

Ujvidék kölcsöne. Ujvidékről jelentik: A város köztörvényhatósági bizottsága ma dr. *Demetrovics Vladimir* polgármester elnöklésével tartott rendes közgyűlés legfontosabb tárgya a város függő kölcsönének rendezése volt. A múlt évben a város 2.100.000 korona függő kölcsönt vett fel a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Pesti Hazai Első Takarékpénztár s a Pesti Jelzálog-Hitelbank-ból álló csoporttól, mely tartozás ez év július 1-én jár le. Felolvasták a pénzeszoportnak azt az ajánlatát, mely szerint hajlandó a kölcsönnek egy évre való meghosszabbítására az eddigi 7½%-nak 8½%-ra való felemelése ellenében. A tanács véleménye szerint a feltétel felette terhes és tekintettel arra, hogy a függő kölcsönnek törlesztéses kölcsönre való átváltoztatása a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok miatt keresztülvihető nem volt, azt a javaslatot terjeszti elő, hogy a függő kölcsönt fizessék vissza és az ehhez szükséges pénzt akképen szerezze meg a város, hogy Ujvidék város birtokában lévő 1.587.100 koronáról szóló és italmérsi jogok kártalanítása fejében kiszolgáltattott 4½%-kal kamatozó adómentes államkötvényeket ajánlják fel az államkincstárnak, hogy azokat teljes tőkeértékkel váltsa be. A közgyűlés azon reményekkel ad kifejezést, hogy

Heti műsor:

Június	Magy. Kir. Operaház	Nemzeti Színház	Néopera	Vilgszínház	Király Színház	Magyar Színház	Budapesti Színház	Főv. Nyári Színház	Uránia	Vár-színház
14 Szombat	Az orsz. magyar senekademia vizsgálódása	Vinkereest	Gyerünk csak!	Sztrájkol a golyó	Leányvásár	A két madár	Nincsenek már gyerekek	Az autotündér	—	—
15 Vasárnap	(délután este)	Szűkítés a szerályból. Amor játéka.	As elnökmult hangok	Gyerünk csak!	A genevér (Színésiskolai vizsgálódás) Nem szabad	János vitéz	A farkas	Nincsenek már gyerekek	Ártatlan Zsuzsi. Az autotündér	—

Kerény Arnold

SZÁLLÍTÓ

Budapest, VII.,
Dohány-utca 37
TELEFON 59-16

Elvállal mindennemű
olvamlásokat, szállít-
ásokat valamint pod-
gyászfuvározást

az államkincstár nem fogja a város közönségét e törvényen alapuló jogával elutasítani.

Létrejött a német bankkarta. A német pénzügyintézeteknek azt a kondíció kartaletjét, amelyet az érdekeltek általános megállapodásoknak neveznek, egyletore hat hónapra megkötötték. Az egylet értelmében a nagyobb pénzügyintézetek és magánbankok minden nagyobb német városban helyi vagy kerületi egyleteket létesítettek, amelyek egymással és a berlini központtal a forgalmat fönntartják és szabályozzák. A megállapodás kiterjed a folyószámla kamatok alkalmazására, az ultimópenzre, az elfogadványi jutalékokra, értékpapirokra adott előleg kamatjára.

Fizetési képtelenségek. A bécsi hitelezői véd-egylet a következő a következő fizetési képtelenségeket jelenti: Váradi Adolf Losoncz, Frank I. Mózes Dés, Markovics H. Ungvár.

A Leszámitoló Bank szeszgyára. A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank — mint értesülünk — megvásárolta a liptóvári szeszgyárat és finomított. A Leszámitolóbank azért vásárolta meg a finomított, hogy a Délmagyarországi Cukorgyár mellaszát szeszgyára feldolgozhassa. A Délmagyarországi Cukorgyárnál a Leszámitolóbank a Laenderbankkal együtt a többséget képviseli és az új vásárt is a Laenderbankkal együttesen bonvolitják le.

Csödédek. A nagyváradi törvényszéknél Adler Ferencz kereskedő ellen. Csödbiztos dr. Tóth Imre törvsz. jegyző. Tömegmondok dr. György Ernő.

helyettese dr. Kun Béla. Bejelentési határnap augusztus 2. — A szegedi kir. törvényszéknél Fischer Testvérek ellen. Csödbiztos Lehoczky Károly törvsz. jegyző. Tömegmondok dr. Szivessy Lehel, helyettese dr. Basch Ferencz. Bejelentési határnap jul. 28. A bpesti kereskedelmi és váltótörvényszék elrendelte a csödtől Lehmann és Társa szeszkereskedő-cég tulajdonosa. Rogvák Jenő (Dohány-utca 1b) ellen.

A cellulózeipar és a szeszkontingens biztosítása. A képviselőház legközelebb fogja tárgyalni a pénzügyminiszternek a szeszkontingens biztosításáról szóló törvényjavaslatát, amely 1. §-ában a cukorgyáraknak kifejezetten megengedi, hogy kizárólag a saját termelésüknél nevet mellasse feldolgozására új ipari szeszfeldéket helyezhessenek üzembe. A Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesülete legutóbb sürgős beadvánnyal fordult Teleszky János pénzügyminiszterhez, melyben a rendelkezésnek a hazai cellulózeipar szempontjából való kiegészítést kéri. A technika haladása ugyanis megérte annak lehetőségét, hogy a cellulózeipar gyárak szennyvizügljai alkohollá dolgoztassanak fel és a szennyvizek közigazgatása szempontjából feleltébb terhes hulladékanyagok a nemzeti vagyonra nézve hasznos módon legyenek értékesíthetők. A cellulózeipar kérelmének teljesítése a szeszkontingens biztosításáról szóló törvényjavaslatnak néhány szóval való kiegészítését teszi szükségessé, amire nézve az egyesület behatóan megokolt előterjesztést tett a pénzügyminiszternek.

Új iparvállalatok. Fox pneumatik cég alatti 500.000 korona alaptőkével új iparvállalat alakul egy pneumatik szabadalom kihasználása céljából. — Görredőny gépezet gyár részvénytársaság cég alatt Újpesten 8000 korona alaptőkével új vállalat alakul.

Felelős szerkesztő
DR. LUKÁCS GUSZTÁV JENŐ

Kiadó-tulajdonos:
Magyar Újságkiadó Vállalat

Igazgató: **ERDŐS ARMAND**

TŐZSDÉK

Gabonatözsde

Budapest, június 12. A készrudiáción ma is kifejezetten lanyha volt az iránvzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak, keveset vásároltak és rossz árakat ígértek. Mivel másrészt az eladók egy csöppet sem erőlködtek tudni az árújok, csak szűkárnyu forgalom fejlődött ki. Mindössze alig 8000 q. buza kelt el a tegnapi áraknál 5 fillérrel olcsóbban. A legdrágább eladási ár 11.42—12.— korona volt 79 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.50 korona 76.2 kilós raklárúruért. Egvéb gabonaneműek közül a rozs szilárd, a többi változatlan. Forgalomba került: 1300 q. rozs 8.45—8.65 koronás áron, 100 q zab 9.90 koronás áron és 100 q tengeri 7.85 koronás áron. A határidőpiacra a mai üzlet csendesen és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. Eleinte élénk kínálat mutatkozott, minek folytán lanyha iránvzat mellett az árfolyamok esöskettek, később azonban azt híresztelték, hogy a Bányából ködhírek érkeznek, ami a kuliszt és a helyi spekulációt részint fedezésekre, részint pedig véleményes vásárlásokra ösztönözte. Mivel ennek következtében a kereslet egyre jobban fokozódott, erősen szilárdult az iránvzat és meglehetősen emelkedtek az árfolyamok. A déli tőzsdén gvöngült kissé az iránvzat. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza 4 fillérrel, az áprilisi buza 9 fillérrel, az októberi rozs 3 fillérrel javult, ellenben a júliusi tengeri 1 fillérrel, az új tengeri pedig 2 fillérrel javult.

A készrudiáción elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 q 79.5 k 22.80 K, 300 q 79 k 22.85 K, 400 q 79 k 22.65 K, Pestvidéki: 100 q 78.5 k 22.40 K, Felsőmagyar: 100 q 79 k 22.40 K, Dunai: 1500 q 77.3 k 21.90 K, Bácskai: 100 q 78 k 22.20 K, Dunaföldvári: 1220 q 77.5 k 22.10 K, Raklárúrból: 1800 q 78 k 22.20 K, 1000 q 76.2 k 21.— K, Rozs: 1100 q 17.30 K, 100 q 17.— K ppar. Zab: 100 q 19.80 K kpí. Tengeri: 100 q 15.70 K.

A budapesti értéktözsde hivatalos árjegyzései 1913. évi június 12-én.

	Mai záró árfolyam			Mai záró árfolyam			Mai záró árfolyam			Mai záró árfolyam				
	Pénz	Áru		Pénz	Áru		Pénz	Áru		Pénz	Áru			
Allamadósság.														
a) Magyar államadósság. %														
M. kir. állami pénztárj. adom. 4 1/2	9915	9965	Pesti hazai takarékp. közs. k. 4 1/2	93	94	Bankok részvényei.								
Magyar aranyaradók 4	99	9950	Pesti hazai takp.-záloglev. 4	8250	8250	Névért. Oszt. K								
Magyar kor. ért. jár. adom. 3 1/2	7275	7225	Pest hazai első takp. ny.-k. K 100	10850	11150	Általános bank . . . . . K 240 —								
Magyar kor. ért. jár. adom. 4	8120	8160	Pesti m. ker. bank frtban 4 1/2	92	93	Első magyar iparbank K 300 22.—								
Magyar kor. ért. jár. adom. 4	8120	8160	Pesti magy. keresk. bank 4	8250	8350	Hazai bank r.-t. . . . . K 200 16.—								
Allamk. v. k. célj. ar. adom. 3	71	72	Hermes m. áll. váltót. 200	94	95	M. keresk. m. áll. váltót. 200 —								
1870. évi ny.-kölcsön 100 frtós	212	217	Pesti m. k. b. közs. k. 110 f. 4 1/2	94	95	Központi keresk. iparb. 200 12.—								
Hozzá-Szalvayon kárt. Lbányv. 4 1/2	93	96	Pesti m. k. b. közs. k. 105 f. 4	85	85	M. agrár- és bank r.-t. 400 —								
Magyar-Glitscher. kőtvény. 4	8300	8430	Elsőségségi költvények.						Magyar áll. hitelbank K 400 —					
Horvát-Szalvayon (Glitscher). k. 4	87	88	Adria m. k. t. hajóv. r.-t. 4 1/2						M. áll. ingatlanbank 400 32.—					
Tiszai és szegedi nyer. köles. 4	147	153	Bpesti köz. vasp. kor. ért. 4						Magyar bank részv. K 400 40.—					
b) Osztrák államadósság.														
Aranyjár. adom. ar. frtban 4	104	10450	Bpesti vill. v. vasut r.-t. 4						M. ért. és iparbank K 300 —					
Koronáértékű járadék 4	8220	8270	Budapest-pécsi vasut. 4						M. fatereskedők hitelint. 200 14.—					
Áll. sorsj. 1860. é. 500 frt. é. 4	156	161	Déli vasut 4						Magy. jelz. hitalb. Ar. 240 —					
Áll. sorsj. 1860. é. 100 frt. é. 4	225	233	Kassa-oderbergi vasut 1889. 4						M. keresk. hitalb. r.-t. 200 13.—					
Áll. sorsj. 1864. é. 100 frt. é. 4	318	324	Kassa-oderbergi vasut 1889. ar. 4						Magyar lesz. és p.-v.-b. 400 30.—					
Áll. sorsj. 1864. é. 50 frt. é. 4	318	324	Kassa-oderbergi vasut 1891. 4						M. telephit. és par. b. 200 20.—					
Más kölcsönök.														
Bosnyák-Herceg. orsz. kölcsön 4	8875	8475	Kassa-oderbergi vasut 1891. ar. 4						Mercur váltót. r.-t. 200 —					
Bosnyák-Herceg. o. v. k. 4 1/2	93	93	M. folyam- és tengerh. r.-t. 4 1/2						Osztrák hitelintézet . . . . . 320 —					
Budapest sz. f. v. 1897. kölcsön 4	82	83	Torontál helyi érd. vasutak 4						Osztrák-Magyar Bank 1400 104.40					
Budapest sz. f. v. 1908. kölcsön 4	8075	8175	Urkány-zsitvölgyi m. k. b. r. t. 4						Pesti magy. keresk. b. 1000 170.—					
Orosz államkölcsön 1906. é. 5	10340	10390	Sorsjegyek.						Unio bank . . . . . 400 —					
Temes-Bérvölgyi kölcsön 4	8750	8850	Bazilika sorsjegy . . . . . K 10						Belvárosi takarékp. K 500 36.—					
Záloglevek és kölcsönköltvények.														
Budapesti intéz. kibocsátásai.														
Belvárosi takarékpénztár r. t. 4 1/2	93	94	Bazilika sorsjegy o. felb. . . . . K 10						Nemzeti takarékpénztár 500 32.—					
Bpesti takp. s. orsz. zálogk. 4 1/2	9750	9850	Bazilika sorsj. nyeremény-j. K —						Bpest-lipótv. tkarp. r. t. 200 12.—					
Egyes. bpesti f. v. takarékp. 4 1/2	9075	9175	Böcsv. nyereményk. 1874. é. K 300						Bp. tp. és o. z.-k. r. t. 400 26.—					
Hazai bank r. t. költvény 4 1/2	90	91	Ezsz. kir.-m. sz. sorsj. . . . . K 5						Közbányai takarékp. K 500 37.—					
Kisbirt. orsz. földh. 50/2 é. 4 1/2	96	97	"Jó szív" egyesületi sorsjegy K 4						Magy. alt. takarékp. K 500 37.—					
Kisbirt. orsz. földh. 50/2 é. 4 1/2	96	97	"Jó szív" egyes. o. f. b. . . . . K 4						Magy. orsz. közp. takp. 600 40.—					
M. agrár- és jár.-b. szőlők 4 1/2	9375	9475	Magyar Vörös-kereszt-sorsj. . . . . K 10						Orsz. m. vasutak takp. 500 30.—					
M. agrár- és jár.-b. jár.-j. 4 1/2	91	92	M. v. kereszt s. o. f. b. . . . . K —						Pesti hazai takarékp. . . . . 2000 800.—					
M. agrár- és jár.-b. zalogk. 4 1/2	9050	9150	M. v. kereszt nyer. sorsjegy K —						Takarékp. részvényei.					
M. áll. takarékp. r.-t. 50 évre 4	85	86	Olasz vör.-ker. sorsj. o. f. . . . . K 24						Belvárosi takarékp. K 500 36.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Olasz vör.-ker. sorsj. o. f. . . . . K 24						Nemzeti takarékpénztár 500 32.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Olasz vör.-ker. sorsj. o. f. . . . . K 24						Bpest-lipótv. tkarp. r. t. 200 12.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Osztrák hitelintézet sorsjegy K 200						Bp. tp. és o. z.-k. r. t. 400 26.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Szerb ny.-k. 100 fr.-ként . . . . . K 96						Közbányai takarékp. K 500 37.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Sz.-ny.-k. 100 fr.-ként t.-l. . . . . K 96						Magy. alt. takarékp. K 500 37.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Pénznekem.						Magy. orsz. közp. takp. 600 40.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Arany, magyar v. osztrák ver. 11 41						Orsz. m. vasutak takp. 500 30.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Arany, magyar v. osztrák 8 frt. 19 12						Pesti hazai takarékp. . . . . 2000 800.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Arany, 20 frankos 19 12						Biztosító-társ. részvényei.					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Arany, 20 márkás 23 62						Bécsi biztosító társaság 400 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Német b. bankjegy (100 mk.) 118 22						Első m. áll. bizt.-társ. 2000 800.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Francia bankjegy (100 frank) 95 70						Rendőre pesti bizt.-int. 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Olasz bankjegy (100 lira) 93 25						Hazai áll. b. r. els. r. 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Papírrel darabonkint 2 54						Hazai áll. b. r. els. r. 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Római bankjegy (100 lei) 2 54						M. jég- és vízv.-b. r.-t. 200 20.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Szerb bankj. (100 ezüst dinár) . . . . . —						Pannónia vízv.-biz. int. 2000 200.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Váltók árfolyama						Gőzmalomok részvényei.					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	(átra).						Concordia gőzm. r.-t. K 200 20.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Amsterdam (100 holl. forint) . . . . . 199 —						Első budapesti gőzm. K 500 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	London 1 font sterlingért 24 15						Ezsebet gőzmalom K 400 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Német b.-piacok 100 m.-ért 118 22						Lufza gőzmalom . . . . . K 300 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Olasz b.-piacok 100 lirért 93 25						Pest hengermalom K 300 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Páris 100 frankért 93 25						Pesti malom és sütők K 400 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Svájci b.-piacok 100 fr.-ért 95 40						Pesti Villóvilág-gőzm. K 300 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Szentpétervár 100 rubelért 254 50						Útő gőzmalom . . . . . K 400 40.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Váltók árfolyama						Bánya- és téglagy. részv.					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	(átra).						Bocsk. com.-gy. Unio r. t. 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Amsterdam (100 holl. forint) . . . . . 199 —						Bpest-sz.-lőrinczi t.-gy. 200 35.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	London 1 font sterlingért 24 15						Egy. tégia s oemgy. els. 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Német b.-piacok 100 m.-ért 118 22						Izzakm. o.-k.-b. és ipv. 200 20.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Olasz b.-piacok 100 lirért 93 25						Pelső m. b. és kohómű 150 54.—					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Páris 100 frankért 93 25						István téglagyár r.-t. 300 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Svájci b.-piacok 100 fr.-ért 95 40						Kőbányai gőztéglagyár . . . . . 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Szentpétervár 100 rubelért 254 50						Középb. és téglagyár . . . . . 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Váltók árfolyama						Magyar asfalt r. r. r. 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	(átra).						Magyar áll. községi r. t. 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Amsterdam (100 holl. forint) . . . . . 199 —						Magyar kerámiai gyár 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	London 1 font sterlingért 24 15						Salgótarján közüzembánya 200 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Német b.-piacok 100 m.-ért 118 22						Uhl. tégia- és mészkőgyár 300 —					
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Olasz b.-piacok 100 lirért 93 25											
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Páris 100 frankért 93 25											
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Svájci b.-piacok 100 fr.-ért 95 40											
M. áll. takarékp. r.-t. 65 évre 4	83	84	Szentpétervár 100 rubelért 254 50											

A határidőpiacon kötetett délelőtt:

Buza április 11.77—78—75—81—87—88. Buza október 11.36—38—31—43—38—39. Rozs október 9.16—18—09—23—18. Zab október 8.49—57—55. Tengeri május 7.44—45—39—48—44. Tengeri július 7.83—84—77—85—82. Tengeri augusztus 7.95—89—98—94.

Zárlat 1 órákor: Buza április 11.88—89. Buza október 11.39—40. Rozs október 9.18—19. Zab október 8.55—56. Tengeri május 7.44—45. Tengeri július 7.82—83. Tengeri augusztus 7.94—95.

Bécs, június 12. Minden lanyha. Eső esik.

Értéktőzsde

Budapest, június 12. A medióhalasztás elintézése után, — aminek a lefolyásáról másutt számolunk be, — gyöngye volt az üzlet irányva, mert a török nagyvezér meggyilkoltatása és a newyorki börze tegnapi pánikós lefolyása rossz hatást tett. Az árvesztés azonban igen jelentéktelen volt, utóbb nyugodtabb felfogás kerekedett felül, mert Bécsben a csár közbelépését kedvező momentumnak tartották. A kulisz fedezése nyomán 2—3 koronával emelkedtek az értékek. A déli tőzsdén a szilárd berlini jelentéssel kapcsolatban szilárd maradt az irányzat. Az árnívó tovább emelkedett, a zárlat szilárd maradt. A készáruipiaczon is javult a vásárlókedv. A járadékpiac kissé javult.

Az előtőzsdén kötetett: Osztrák hitel 619.50—620. Magyar hitel 809—814. Hazai bank 280—281. Magyar bank 535—537.50. Hazai sorsjegy 108.50—109. Salgó 752—755. Mercur 279—279.50. Rima 683—687. Közúti 632.75—637. Városi villamos 355—358. Államvasút 710. Temesvári szesz 570—572.

A déli tőzsdén kötetett: Osztrák hitel 620—620.50. Magyar hitel 813.50—815. Per kor. 81.25. Értékbank 288. Agrárbank 502.50—503. Jelzálog 422. Magyar bank 537.50—539.50. Leszámitoló 507.50—509. Kereskedelmi bank 3630. Általános közbánbánya 1036—1038. Salgó 755—761. Belvárosi takarékpénztár 625. Fővárosi takarékpénztár 2230. Általános takarékpénztár 623—625. Lipót takp. 205. Rima 687—687.50. Adria 533—534. Közúti vasút 637—638. Városi villamos 357.50—360.50. Déli vasút 125. Államvasút 710—711. Temesvári szesz 572—573. Phöbus 197. Athenaeum 350.—

Utótőzsde: Osztrák hitel 620.50. Magyar hitel 615.50. Leszámitoló 508.50. Jelzálog 422. Rima 690. Államvasút 712.50. Városi villamos 360.50. Közúti 638.50. Magyar bank 539.

Bécs, június 11. A newyorki tőzsdén hanyatlottak az árfolyamok és a párisi piac is lanyha

irányzatot jelentett, ennek hatása alatt az előtőzsde gyöngye irányzattal nyílt meg. Később javultak az árfolyamok és a hangulat barátságosabb lett arra a hirre, hogy Szerbia elfogadta az orosz csár döntését. A déli tőzsdén az irányzat megszilárdult és az értékek javultak.

Berlin, június 12. (Értéktőzsde.) A mérvadó külföldi tőzsdék tegnapi higgadt magatartásának hatása alatt ismét gyöngülések voltak tulsúlyban. Erősebben azonban csak bányáértékek csökkentek, amelyeknek veszteségei tulmentek az 1%-on, továbbá bankértékek, melyek közül az orosz bankok egy egész 3/8%-ot veszítettek és amerikai vasutak, amelyek közül Kanada 4, Baltimore 1%-ot veszített. Szilárdabb volt ellenben a gelsenkircheni részvény a társaság üzleti helyzetéről szóló kedvező jelentésekre. Az első eladási kínálat után, mely igen tömeges volt, nyugodtabb irányzat állott be, később pedig általános volt a javulás, főleg Szerbia engedésének hatása alatt. Gyöngyösek voltak a török sorsjegyek, amelyek a nagyvezér meggyilkolásának hírére 2 márkával estek. A második üzletóra vége felé bányá villamossági értékek, valamint gőzhajós értékek már tulmentek tegnapi záróárfolyamokon. A magánkamatláb emelkedésével összefüggő újabb elbágyadás után a szilárdulás az utolsó órában intervencziós vásárlásokra és a készáruipiacz ipari értékeinek kedvező magatartására tovább haladt. Napi pénz 3 1/2 és alább, ultimóézés becslés szerint 7, magánkamatláb rövid lejáratra 5%, hosszú lejáratra 5 3/8%.

Üzleti tudósítások

Budapesti vágómarhavásár, június 12. Felhajtott: Magyar bika 146, ökör 1006, tehén 645, bivaly 23 darab. Boszniai ökör 1, tehén 44 darab. Növendékmarha 32 darab. Póthajtásra bejelentve 15 darab. Összesen 1913 darab. Árjegyzések (métermázsánként elsőszuliban levonás nélkül.) Magyar hizott ökör, legjobb minőség 90—96 K-ig. (kivételesen 98—104 K), közép 78—88 K-ig, silánvabb 68—76 K-ig. Magyar legelőmarha legjobb minőség 80—90 K-ig, silánvabb 66—78 K-ig. Tarka hizott ökör legjobb minőség 96—106 K-ig. (kivételesen 107—108 K), közép 82—94 K-ig, silánvabb 70—80 K-ig. Bika jobb minőség 80—94 K-ig, silánvabb minőség 66—78 K-ig. Bivaly 50—74 K-ig. (kivételesen 80 K). Magyar tehén 62—88 K-ig

A REJTÉLY KULCSA

— FRANCZIA REGÉNY —

IRTA: RICHEBOURG EMIL

115.
— Olvastam, uram és sajnálom, hogy bozzám fáradt.

— Irhattam volna is önnek, hogy sziveskedjék meglátogatni; de hogy időt ne veszítsek, jobbnak tartom önt személtésesen felkeresni.

— Nem titkolom, uram, hogy nekem egy aggodalmam van.

— Micsoda?

— Felek, hogy várakozásainak nem felelek meg oly mérvben, mint ön kívánja.

— Önben, ugy hiszem, a jóakarát meg van?

— Minden bizonynyal.

— Nos, az a fő dolog.

— Sajnos, hogy ez nem mindig elegendő.

— Egy értelmes, munkaszerető és igyekvő fiatalember, ha a jóakarát megvan benne sokat tehet. Azt, hogy egy előhaladottabb koru férfiú ismereteivel és tapasztalásaival bírjon, nem lehet öntől kívánni. Mi hiányzik még önnek? A gyakorlat. Ez megijó. Kovácsolva lesz az emberből kovács.

— Igaz. Minő állás volna az, amelyről szó van.

— Mint Grappon ur leveléből láthatja, ön egy nagy vállalat személyzetének lenne tagja, amely egy fontos vasúthálózat építési munkálatainak végbevitelére létesült.

— Ah, ugy!

— Ön kezdetben egy mérnök fővezetése alatt állana, egy vonalrész munkálatainak felügyeletével bízva meg; később önre egy pályaszakasz önálló vezetése bíztnék, végre pedig, mint vállalati részes léphetne a társulatba.

— Ez igen is szép! — felelte István mosolyogva.

— Miért, miután ön képességekkel bír? Egy tehetséges ember munka által mindent elérhet.

— Némelykor, uram; ez legfőképpen a működési körülményektől függ, amelybe helyezik.

— És bizonyos kedvező körülményektől is. Lásza, Renaudin ur, ön éppen a kívánt működési körben fogja magát találni és előre is meg vagyok győződve, hogy a kedvező körülmények maguktól beállanak.

— Ne beszéljünk, uram, ha kérem szabad, e vállalati részeségről — mondá István fejét csóválva.

— Ellenkezőleg, nagyon is beszéljünk róla, Renaudin ur; az állás, amit önnek kínálnak, olyan, melyre ön jövőjét alapíthatja s nekem utalnom kell annak lehetőségére, hogy ön idővel vállalati részes lesz. Nincs önben becsvágy?

— Kenyerem van s kenyeremet becsületes módon akarom szerezni; de dőreség volna tőlem azt hinni, hogy oly polczra vagyok képes felvergődni, melyet el nem érhetek. Ily irigylendő állás elérésére, mint amilyent ön nekem oly csábító kilátásba helyez, nekem hiányzik valami és mindig hiányozni fog.

— Mi az a valami?

— A pénz.

— Pénz? Pénz mindig található.

— Igen, jótállás mellett, mely nekem nincsen és amelyet sohasem is fogok találni.

— Soha — mondja ön? Igen hamar kimondta e szót, Renaudin ur. A férfi érdeme, a bizalom, amit gerjeszteni képes, a legjobb kezesség. A vállalat vezérigazgatója, aki alatt ön nemsokára szolgálni fog, magától értetődleg, ha ön az ajánlatot elfogadja, szintén csak ugy kezdte. Fiatal, tevékeny volt, rendkívüli képességgel megáldva; felvergődésére mi sem hiányzott más, mint pénz. Egy nagy vállalatnál a részeséget felajánlották neki, ámde ehhez két millióra volt szüksége. . . Nos, Renaudin ur, mi történt? Ismerték, személyi értékén kívül más kezességet nem adhatott és

(kivételesen 90—92 K). Tarka tehén 62—98 K-ig. Kicsontozni való marha 40—60 K-ig. Növendék marha 56—80 K-ig. A felhajtás 673 darabbal kisebb volt a múlt hetinél, habár idegen vevő is kisebb számmal vett részt a bevásárlásban, az irányzat mégis élénkebb volt. Az árak általánosságban 2 K-val mm.-kint emelkedtek.

Kivonat a hivatalos lapból

— Június 12. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Sztave-nyik István nagykörösi járásbírói betétszerkesztő szakdíjnokot a szolnoki törvényszékhez és Mihálka János felsővisi járásbírói díjnokot a nagvsomkúti járásbíróshoz irnokká;

a pénzügyminiszter Káldy Imre adóhivatali tisztet az eperjesi adóhivatalnál a X. fizetési osztályban való meghagyása mellett adóhivatali ellenőrré a girálti adóhivatalhoz, dr. Gál Antal adóhivatali gyakorlatnokot az eperjesi adóhivatalnál jelen állomáshelyén való meghagyása mellett a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tiszté, Ramazetter Rezső eperjesi lakos ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakorlatnokká az eperjesi adóhivatalhoz, Timisán Miron műszaki könyvelősi díjnok, petrozsényi lakos ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakorlatnokká a hátszegi adóhivatalhoz;

a földművelésügyi miniszter a vezetése alatt álló miniszterium központi miniszteri irógépezőelőnöki és telefonkezelőelőnöki létszámába Szentiványi Margit, Krizanec Lujza, Tax Julia, Schamal Matild, Vay Magda és Laczkó Gizella napidíjas irógépezőelőnöket ideiglenes minőségű fizetéstelen miniszteri irógépezőelőnökké;

a kereskedelemügyi miniszter Czinner József koronőr őrmestert és Egedi Sándor cz. testőr alőrmerterhelvettest, igazolványos altiszteket a postatakarékpénztárhoz kezelőtisztekké;

a fővámgazgató Pilinszky Tiber joghallgató, budapesti lakost a budapesti fővámhivatalhoz segélydíjas vámgyakornokká nevezte ki.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Pópa Mátyás gyulafehérvári lakos saját, valamint Rudolf, Kornél és Mária Irén kiskoru gyermekei Pap-ra, kiskoru Deutsch Kurt és Deutsch János wieni lakosok Révi-re, kiskoru Landesmann Ábrahám Ferencz pozsonvi lakos családi nevének Barsi-ra kért magyarosítását megengedte.

„EGYETÉRTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

talált egy embert, ki bizott benne és a kívánt két milliót rendelkezésére bocsátotta. Ma ő tizenkétszeres millionárius.

— E vállalkozónak nagy szerencséje volt, uram; egyszer történik ilyesmi, de sajnos, többször nem.

— Renaudin ur — viszonzá Deloges ur komolyan — a vállalkozónak kölesönzött két millió visszafizettetett. Ki mondja önnek, hogy a kölesönző, adott pillanatban, nem lenne hajlandó önnek javáért is azt tenni, amit egykor másért tett? Miután nemeslelkűségének első alkalommal oly szép eredménye lön, lehet, hogy talán éppen ez ösztönzés volna rá nézve, hogy ily nagylelkűséget másodszer is gyakoroljon.

— Bocsásson meg, uram — mondá kissé akadozó hangon — komoly ez mind, amit ön nekem itt mondott?

— Egészen komoly. A nagyvállalkozó, kiről imént beszéltem, azt hiszi, hogy kötelezettségeit jölteveje irányában a pénz visszafizetésével még nem rólta le tökéletesen; megemlékszik rá, hogy ő miként kezdte és háláértéből, mely a felvergődöttéknél vajmi ritkaság, élénk vágya, hogy egy értelmes fiatal embernek, ki szegény, mint ő volt, szerencséje megalapításához utat nyisson. Nos, Renaudin ur, a férfiú, ki megbízott, e fiatal embert, kinek a szerencse kezét nyujtja, kiválasztani én vagyok. Érti most ön?

— Igen, uram, értem: de oly izgatott, zavart vagyok. Ugy tetszik nekem, hogy az egész csak álom.

— Ez álom nem lénytelen, mint az alvó álma. Még egy utolsó kérdést, Renaudin ur: akar ön e fiatalember lenni, kit a szerencse keres?

— Komolyan hiszi ön, hogy képes leszek a szolgáltnak, melyeket tőlem várnak megfelelni?

— Hiszem; bizonyos vagyok benne. — István néhány pillanatig gondoikozott, azután fejét felemelé és mondá: Elfogadom.

(Folyt. köv.)

Kie Ki-
ék ma-
bb volt
számmal
s élenkebb
kint emel-

pból

Sztave-
szerkesztő
Mihálka
gvsomkúti

atali tisz-
osztályban
rré a gi-
li gyakor-
máshelyén
vba ideig-
ter Rezső
as adóhi-
Timisán
szényi la-
atali gva-

alatt álló
lónői és
Margit,
ild. Vay
szelönöket
ógépkeze-

özsef ko-
alórmes-
atakarék-

ató. budá-
egélydíjas

er Pópa
t Rudolf,
p-ra. kis-
lakosok
enz po-
magyarosi-

ÁS

kivánt
Ma ő ti-

je volt,
sajnos,

oges ur
szönött
önnek,
em len-
ni, amit
kükisé-
nye lón,
olna rá
dszor is

á kissé
amit ön

alkozó,
kötele-
vissza-
n; meg-
s hála-
mi rit-
s fiatal
encséje
enaudin
embert,
lasztani

zgatott,
gy az

az alvó
lin ur:
erence

leszek
k meg-

ne. —
azután

: SZÍNHÁZAK :

Budapest, péntek, 1913. június 13.

M. Ktr. Operaház

Zárva

Nemzeti Színház

Este 8 órákor

Az ember tragédiája

Dramai költemény.
Írta: Madách Imre.

Személyek:

Ádám, mint Pharaó	Bakó
Éva, m. rabzs. neje	Paulay B.
Loeifer	Gyenes L.
Habszolgá	Bajnai
Catulus	Garamszegi
Hippia	Vizvári M.
Kimon	Kiss A.
Clarus	V. Molnár
Péter apostol	Petöcs
A beásár	Hajdu
Tudós	Gál
Bszkimo	Mészáros S.

Népopera

Este 8 órákor

Gyerünk csak

Létfényes revü 7 képb. Írta:
Dr. Béldi Isor és Mérei Adolf.
A zenészműveket: Zerkovitz Béla
és Barna Izso szerette.

Személyek:

Brazon Lipót flákeros	Horthy S.
Nelli a leánya	Berky Lily
Szaniszló	Ujvári Lajos
Adám	Fehér Arthur
Doll, eljágitó	Marcovitz L.
Fazor Danasoff	Csolnaki
Zsuzsika a felesége	Szeyer Ilona
Jóska, a szobapincér	Pázmán Fer.
Egy hercegnő	Faludi Bor.

Vígsház

Este 8 órákor

Nem szabad

Bököpát 3 felvonásban. Írta: Kö-
szöl és Barró. Fordította: Kö-
mor Gyula.

Személyek:

Catassol Edmond	Góthi Bándor
Veldoré Susanne	P. Oszli M.
Dubrisard Anatole	Balassa Jenő
Germaine, a felesége	Konde Paula
Amilear	Taunay Fr.
Chapotel Sigismond	Szerényi Zolt.
Odette, a felesége	Makay Marg.

Király Színház

Este 8 órákor

A cigányprimás

Operette, 3 felvonásban. Ír-
ták: Wilhelm és Grünbaum.
Fordította: Harsányi Zsolt.
Zenéjét szerzte Kálmán Imre

Személyek:

Rács Pali	Nyárai A.
Iaczi, a fia	Nádor
Sári, a lánya	Fodák Sári
Juliska	Pereszéki Sári
Irina grófné	Pálmai Ilka
Gaston gróf, a fia	Ráthai
Cadeau, gondnok	Boross

Magyar Színház

Este 8 órákor

A kék madár

Mesejáték 5 felvonásban, 9 kép-
ben. Írta: Maeterlinck Maurice.
Fordította Adorján Andor. Zenéjét
szerzte: Nádor Mihály.

Személyek:

Mytyl	Taksonyi P.
Mytyl	Lakos Edith
Borlingot szomszédné	Forray Rózsa
Tyl apó	Dobi
Tyl anyó	Tárnoky G.
Borlingotné unokája	Jegesi Rózi

Budapesti Színház

Este 8 órákor

Nincsenek már gyerekek

Énekes, táncos bohóság 5
képb. Írta: Kövessy Albert.
Zenéjét részben szerzte,
részben összeállította: Kun
Richard.

Fővárosi Nyári Színház

Este 8 órákor

Az autótündér

Operette 3 felvonásban.

Uránia Színház

Este 8 órákor

Az éjféli nap országja

Várszínház

Zárva

Szliács acélfürdő

Felső-Magyarország.

Egyedül ismert szénsavdús vasforrás. Leg-
jobb vasat tartalmazó ivóforrás belső hasz-
nálatra. — Idény május 15-től szept. 30-ig.
Feltétlenül vészeségesség, sápkór, női bajok, hátrány-
es idegbajok, vénulás ellen, átzenvedett betegség és erős munkás-
ság után. Mint fürdőorvos Dr. Nádasy István hiv. fürdőorvos
működik. Utazás Bécsből 9 óra, északról Odenbergen át 5 óra,
délről Budapesten át szintén 5 óra. Szliácsra vonatkozó falragas-
mok minden nagyobb vasúti állomáson ki vannak függesztve.
Kimerítő felvilágosítást és prospektust, utazás valamint lakás ár-
kedvezményről az elő- és utóidényben stb. ad a

Fürdőigazgatóság, Szliács (Zólyom megye)

A magas Kormánytól több ezer katonai fegyvert vettünk át, ennélfogva ezen
kitűnő fegyvereket rendkívül előnyös árban szállíthatjuk, és pedig:
Egyszerre 8 golyóra tölthetők, a legjobb ismétlő vadászfegyverek.

- Kropatschek fegyverek:**
- 1 db teljesen jó, Kropatschek csendőrségi fegyver ... 20.-
  - 1 „ szebb Kropatschek csendőrségi fegyver ... 25.-
  - 1 „ ideális szép Kropatschek csendőrségi fegyver ... 30.-
  - 1 „ Kropatschek szurony ... 1.-
  - 1 „ fegyverszif ... 1.-
  - 1 „ szélesebb és jobb ... 2.-
  - 1 „ derékszíj táskával ... 3.-
  - 1 „ töltyéntáska ... 3.-
  - 1 „ élestitény ... 10.-
  - 1 „ vak-töltény ... 10.-
  - 1 „ csavarhúzó, nyéllel ... 40.-
  - 1 „ törővas fegyvertisztításhoz ... 20.-

Kitűnő egyenruhák Elegáns polgári ruhák Legszebb libériák

- Revolverek:**
- 1 db 7 mm jó központi revolver 5.- 6.- 7.-
  - 1 „ „ „ „ „ 8.- 9.- 10.-
  - 1 „ 12 „ „ „ „ 10.- 11.- 12.-
  - 1 „ revolvertek bőrből . . . 3.- 4.- 5.-
  - 25 „ töltény 1.50 1.75 2.-
- Az összes fegyveralkatrészeket legolcsóbban szállítjuk.**
- Viszonteladók nagy árenged-
ményben részesülnek.**

Ezen fegyverek hatóságoknak, rendőrségnek, erdőszékeknek, mező- és erdőőrök-
nek, vadászoknak és magánosoknak nagyon ajánlhatók, szabadizsnek is
nagyon alkalmasak. — Az összes fegyverek tiszták, rozsdamentesek, katonai
puskaművesek által kipróbáltak. — Fegyverárjegyzékünket kívánatra bér-
mentve küldjük.

cs. és királyi udvari egyenruha szállítók
Tiller Mór és Társa Budapest, Váci-utca 35.

JARDIN DE PARIS

VII., Erzsébet királyné-ut 1. szám
Telefon 167-25. Kezdetre 9 órákor.

Teljesen új júniusi szenzációs műsor.

Megnyitás este 7 órákor.

American Shoe Company Limited

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendű valódi

amerikai cipő

különlegességek
kizárólagos elárúsítása.

Nyári ujdonságok!

- BUDAPEST**
IV. Kigó-tér 1, (királyi bérpalota)
V. Dorottya-utca 5-7.
VII. Erzsébet-körut 42.
- DEBRECZEN**
Plac-utca 44.
- ZAGREB**
Ilica 22.

Rérje képes árjegyzékünket!

WEINBERGER és FODOR

az összes sport-
cikkék áruháza!

Football

cikkekben az ország
legnagyobb raktára

IV., Haris-bazár 4.

TELEFON: 113-59

Minden sportágról külön árjegyzék ingyen!

MIKSAZATH KALMAN utolsó könyve:

Tövískes látogatóban

Elbeszélések

(Az író könyvalakban még
meg nem jelent, utolsó el-
beszélései és regénytöré-
déke.)

Ára fűzve 5 korona,
vászonszövetben 7 kor.

Kapható:

LAMPEL R. könyv-
koreskedése (Wodianer F.
és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, Andrássy-út 21,
valamint minden könyv-
kereskedésben.

“OLLA”
bebizonyított
legjobb higiénikus
GUMMI-
különlegesség
Teljes jótállás.
Mindenütt kapható.
Árjegyzék ingyen.
OLLA gumigyártás
Wien II/ 451/8
Prater- 617
tel. szám 17

Legolcsóbb és legjobb hatású hashajtószert.

NEUSTEIN FÜLÖP

CUKROZOTT HASHAJTÓ (LAKSÁI)

(NEUSTEIN-ÉNEK) (LAKSÁI)

E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben többre becsülendők; azonnal minden ártalmat megszüntetve, az alábbi szerek hatásánál sokkal jobb eredményt hoznak. Használva, gyorsan hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb a mellé oly ártalmatlan, mint a pilulák a

SZÉKSZORULÁS

Legjobb betegség: forrása ellen. Cukrozott kálicsok miatt még gyermekek is szívesen veszik.

Egy 10 pillulat tartalmazó doboz 30 fillér, egy tucat, mely 3 doboz, tehát 120 pillulat tartalmaz, csak 2 kor., 2 kor., 40 fill. előleges beutalással és egy tucat bérmentve küldetik.

ÓVÁS! Utánasoktól különösen óvakodjunk. Kérjük határozottan Neustein Fülöp hashajtó-laksáit. Válassz csak, ha minden doboz törvénytől bejegyzett, védjeggyel ellátott, azonosítást. Székszorító és Neustein Fülöp gyógyszer "al" irással van ellátva. A kereskedelmi törvény szerinti védőcímet csomagjaink aláírásunkkal rendelkezünk.

NEUSTEIN FÜLÖP Szon. László-köz. címzett gyógyszerész, Buda, L. Flankes. o. Kapható: Budapest, Fürdőgyógyászok tára, Király-utca 12. és Andrássy-ut 33. sz.

EVŐESZKÖZÖK

ezüstdől és alapca ezüstdől,

DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK

a legerősebben

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN

Budapest, VI., Teréz-körút 5. szám, I. emelet.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.

ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Házasságokat

diszkrétén, minden igénynek megfelelően közvetít Nagy Jenő elismerten legszolidabb házasságközvetítő irodája, Budapest, Rákóczi-ut 36. I. emelet 3. Cégnelküli levelezés.

Tátrai málnaszörp

5 kilós postakosarakban K 8.— Barta József konrervgyára Felka (Szepesmegye.)

Tokaji

szamorodni 1906. évi 5 liter 11 korona. Tokaji édes aszbur 5 félliteres üveg 12 korona, bérmentve Grittner Lajosnál. Tokajban.

Saját gyártmányú fürdőkádak 14 kor.-tól feljebb, fűthető kádak 60 kor.-tól feljebb. Elváltatok mindenféle kúszivattyúk és házi vívezetők-berendezéseket legolcsóbb áron

LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VII., Rottenbiller-ut. 19./E.
Telefon 113-48. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

HUNGÁRIA

beszélőgépek

előszóróalkutlak is készítség eredeti alakban gyártmány részleírtésére is olesón kaphatók:

Deményi és Tsa
Budapest VI., Teréz-körút 4.
Létszó Árjegyzék ingyen

Parlament

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíróiskola. Gépirás különféle gépeken és magyar-német fogalmazás-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 korona. Kereskedelmi akadémiai rendes tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az országos Magyar Gyorsíró Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyamai nyilvánossági joggal. Alapította Markovits Iván az 1863. évben. Közérvényű egyesületi oklevelek. Tájékoztatót küld a Gabelsberger Szakiskola (kizárólag) Hegedüs Sándor-utca 7. előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10. szám alatt. A címre jól vigyázzunk! Az egyesületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger Szakiskola” jelzőket megtévesztés céljából utánozzák. Telefon 35-68.

MINDEN

fiatalembernek és hölgynek feltétlenül ajánlható a Társalgás Művészete című könyv. Széppeny az emberre, ha társaságba megy és nem tudja, mit szóljon szomszédjának vagy pláne főlebbvalójának. Mindenki szánakozva nézi az ily embert! Akar ön szellemes lenni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartás? Olvassa el a Társalgás Művészete (El-lenállhatatlanság titka) könyvet, melyből megtudja, mint viselkedjék, hogy férfit, nőt, alattvalót, főlebbvalót egyaránt meghódítsa! A könyv korrekt utmutatója lesz az élet minden helyzetében. (Olesón megszerezheti.) Áttekinthető kivonatát (tartalomjegyzékét) ingyen, diszkrétén küld a „Cso-dás Könyvtár” kiadóhivatala, Budapest, Rákóczi-ut 36.

Soványosság

Izabella-utca sarkán

Az egyedüli eredménytől kísérő házi-szer a dr. William Hartly tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kiló gyarpodásért jótállást. Vészhelyeség, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajosoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kintuntetve: Chicagó, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő leveleket minden országból. Dobozonként 1 frt. 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Károly E. drogueria VII., Damjanich-utca 33. Telefon József 28-29.

Feltalálók

UTMUTATÓJA szabaddaimarshoz, értékesítéshez nélkülözhetetlen.

Díjtalanul kádli:

Áron és Molnár

szabaddaimi és értékesítési osztálya Budapest, VIII., József-körút 9. szám.

AZ EN UJSÁGOM

előfizetési ára:

Negyedévre . 2.50 K
Félévre . . . . 5.— K
Egész évre . 10.— K

SINGER és WOLPHER
Andrássy-ut 16. sz.

Erzsébetfalván

a villamos megállónál! Szemere-utca 22. sz. a. egy kétlakásos ház, mely 3 szoba, 2 konyha, speisz, nyári konyha stb.-ből áll, minden elfogadható árért eladó. A telek 156 □-öles. Felvilágosítást adhat a tulajdonos: délután 3-6-ig: Kilián István. Budapest, Honvéd-utca 10.

Gyorsírás

és gyorsgépirás. A Gyakorló Gyorsíró Társaság szaktanulmányai lényegesen megnagyobbított modern higiénikus új helyiségeinkben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Leg-alaposabb kiképzés gépirás, magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits-rend-szer. Beiratkozás nap-onként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartothek” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és számológépek kezelése. Párhuzamos esti tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk. Glogowski és társa, (Remington) Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

MAKAY BÉLA
új könyve:

A lóp virága

és egyéb írások

Ebben az új könyvében is megmarad a természet búbajos világában, amelyet nálánál senki sem ismer és nem érez át jobban, de már nem csupán természeti leírásokat és vadászkepeket ad, hanem történeteket is keré-
kit ki.

Ára 4 Korona.
Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia) részvénytársaság-nál. Budapest, Andrássy-ut 21. valamint minden könyvkereskedésben.

AZ ATHENAEUM KÖNYVTÁR

legújabb kötete:

a dán irodalom egyik leg-érdekesebb és letehetősebb tájárak radzós művészettel megírt szerelmi regénye:

J. V. JENSEN: D'ORA ASSZONY 190

Regény. Ára Fordította: Korinthy Frigyes. (384 oldal.) Eddig megjelentek:

KÖBOR TAMÁS: Komédiák. Nov. (424 old.)
BIRO LAJOS: Glória. Novellák (448 old.)
BALZAC: A számbőr. Regény (387 old.) Fordította: Harsányi K.
ZOLA: Pascal orvos. Reg. (448 o.) Ford. Gerő A.
DICKENS: Két város. Reg. Ford. Bálint M. (448 o.)
ANATOLE FRANCE: A Pin-guinek szigete. Regény. Ford. Büllöny Gy. (320 o.)
CSEHOV: Az orvos felesége és más novellák. (384 o.)
BÖLSCHÉ: Szerlem az éjfék világában. (1152 oldal). Két kötet.
TOLSZTOJ: Hadzi-Murát. Regény. Az ördög. Elbeszélés. (374 old.)
VOSS RICHÁRD: A költő és az asszony. Regény. (384 oldal.)
TÓTH BÉLA: A holdg-asszony dervise. (372 oldal.)
MAUPASSANT: Egy élet. Regény. (372 oldal.)
C. F. MEYER: A barát ná-sza és egyéb novellák. Lányi V. ford. (384 o.)
HELTAI JENŐ: Né-
vany esztendő és más elbeszélések. (384 o.)
GEIJERSTAN: Az öcsihe. Az öcsihe regény. (384 o.)
ANATOLE FRANCE: Az istenek szemjárnak. Regény. 384 oldal.
GABRIELE D'ANNUNZIO: A tűz. Regény. (448 old.)
MURGER: Bohémvilág. Reg. Ford. Komor Gyula

Minden kötet ára **190**

* Kapható minden könyvtárban. Kldjé az Athenaeum irod os nyomdai r-társ.

Eladó telkek

3 telek a vecsési Andrássy-telep legjobb helyén, kettő együtt, kisebb gyári célra is nagyon alkalmas. olesón eladó. Jó fekete föld, bőséges víz. Bővebbet Szabadság-tér 10. szám. líftsnél.

„Stenografia”

A „Stenográfia” Országos Gabelsberger Gyorsíró- és Gépiróiskola megnagyobbított összes helyiségei kizárólag Rákóczi-ut 20. alatt vannak. (Előbb Rákóczi-ut 60.). Figyelmeztetjük a közönséget, hogy intézetünk olvezéseivel sok visszaélés történik és ezért az új cím Rákóczi-ut 20. jöl megjegyzendő. A magyar-német gyorsírási, gépirási, helyesírási és kereskedelmi szaktanulmányokra naponta lehet beiratkozni. Ingyenes gépirásoktatás. A tanórák a nap bármely szakában reggel 8 és este 9 óra között szabadon választhatók. Előköszítot tanfolyamok a gyorsírás-tanítói és tanítónői vizsgára, mely vizsga a minisztériumtól kinevezett állandó vizsgálóbizottság előtt történik. Sürgős esetben a gyorsírás és gépirás egy hónap alatt megtanulható. Ingyenes és biztos állásközvetítő. Írásmunkák készítése és sokszorosítás. Beiratások egész nap, kizárólag Rákóczi-ut 20. (előbb Rákóczi-ut 60.) Tájékoztatót küld az igazgatóság. Telefon 101-25.

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáj költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

SINGER JAKAB
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.

Ajtók, Ablakok

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olesón kaphatók

Wiener A. utódánál
Budapest, Üllői-ut 123
Telefon: 62-30
LAPITTATOTT 1886-ban